

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 10884

OTELO

William Shakespeare

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER

AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

וויליאם שעקספיר

אַ ט ר ע אַ

טראגעדיע אין 5 אקטן

פון ענגליש — י. גאלדבערג

מעלוכע-פארלאג פון וועסטרוואלד
מינסק — נאצטעקטער — 1935

די פערזאָנען

דער דאָזש פֿונ ווענעציע.
בראבאנציאָ—א סענאטער.
אנדערע סענאטערס.
גראציאנאָ—בראבאנציאָס ברודער.
לאַדאָוויקאָ—בראבאנציאָס קאָרעו.
אַטעלאָ—א מאוור, שטאמט פֿונ אדל, דינט דער ווענעציאנער מעלוכע.
קאסיאָ—זיין לייטענאנט.
יאגאָ—זיין פאָנענטרעגער.
ראַדריגאָ—א ווענעציאנער אדלמאן.
מאָנטאנאָ—דער גובערנאטער פֿונ קיפער ביו אַטעלאָ.
קלאָונ—אַטעלאָס א דינער.
דעזדעמאָנע—בראבאנציאָס טאַכטער און אַטעלאָס פֿרוי.
עמיליע—יאגאָס פֿרוי.
ביאנקע—קאסיאָס געליבטע.
א מאטראָס, א קוריער, א העראָלד, אַפיצערן, אדל־לײַט, מוזיקאנטן
טויטע.
די האנדלונג: אינ ווענעציע; אינ א יאמ־פֿאַרט אפֿ קיפער.

ער שטער אקט

סצענע I

הענעציע. א גאס.

עס גייען אריין ראָדריגאָ און יאָגאָ.

ראָדריגאָ.

ניין, רייד ניט מער! איך האלט עס פאר ניט פריינטלעך,
וואָס דו א מענטש, בא וועמען אינ די הענט
מיינ בייטל דיגט, ווי ס'וואָלט זיינע שנירלעך
געהערט צו דיר, האָסט וועגן דעם געוואוסט.

יאָגאָ.

צום טיילו! אז איר ווילט דאָך ניט
מיכ אויסהערן! ניין! האָט זיך מיר אמאָל
געכאַלעמט אזא זאך, איז שפּיט אפ מיר.

ראָדריגאָ.

דו האָסט דאָך מיר דערציילט: דו ביסט זיין פּיינט.

יאָגאָ.

פאראכט מיך, אויב ס'איז אנדערש. ס'האָבן דריי
בארימטע בירגער פון דער שטאָט פּערזענלעך
געבעטן אימ, פאר אימ די היטלעך
אראַפּגענומען, ער זאָל מאכנ מיך
פאר זיין געהילף, זיין לייטענאנט—א שטעלע,
וואָס, בא מיינ מענטשישקייט, איך בין זי ווערט;
ער אָבער, א פארליבטער אינ זיין שטאָלץ
און צילן, האָט זיך אויסגעדרייט פון זיי;
אן אָנוועבֿאַזענער, אן אָנגעשטאַפּטער
מיט ווערטער וועגן קריג, האָט ער צום סאָפּ
געענטפערט די פארמיטלער מיינע קורצ
און שארפּ: „איך האָב שוין—זאָגט ער—אויסגעקליבן
מיינ אָפיצער“.

און וועמען מיינט איר? עפעס איינעם

א מיקל קאסיג, א פלאָרענטינער,¹
א העלד אפ אריפמעטיק, א פארדאמטנ²
דערצו נאָכ מיט א שיינעם פרויענ-פאָנעם,
אזא, וואָס האָט נאָכ קיינמאָל ניט אינ פעלד
ארויסגעפירט קיינ עסקאדראָנ אונ ווייט
אזויפיל וועגנ טאקטיק, ווי א מויד
אנ אלטע בא דעם שפינדל; אלצ ניט מער,
ווי בוכ-טעאָריעס, אָט דאָס, וואָס ס'קענען
אויכ די סענאטערס קנאקן מיט די צינגער.
אלצ פלאפּלעריי, אָנ פראקטיק אפ א האָר.
אָט וואָס פאר א סאָלדאט ער האָט גענומען
פאר זיינ געהילפן! אונ איכ, וואָס ער האָט מיכ,
מיינ גוטע מיליטער-ארבעט געזען
אינ ראָדאָס אונ אינ קיפער אונ ווו ניט?—
אינ קאמפ מיט קריסטנ אונ מיט געצנדינער—
איכ מוז דאָס אָפטרעטן פאר א בוכהאלטער,
ארפּלאָזונ מיינ זעגל פאר א „דעכעט-קרעדיט“.
אזא מינ העלד אינ א גוטער שאַ,
געוואָרן דער געהילפ,

אונ איכ בינ נאָר דער פאָנעטרעגער
בא זיינ פארשווארצעניש, צום טייל זאָל עס גיין!³
ראָדריגאָ.

איכ שווער בא גאָט, כ'וואָלט בעסער וועלן ווערן
זיינ טאליענ.

יאגאָ.

אונ עס איז דערצו ניטאָ
קיינ הילפ, קיינ מיטל; ס'איז אזוי דער גאנג
פונ אונדזער דינסט: א העכערונג באקומט מען
דורכ א פראָטעקציע, א בריוו, א כיינדל,
ניט לויט דער אלטער אָרדענונג, אז ס'דארפ
דער צווייטער זיינ דער נאָכפאָלגער פונ ערשטן.
איז קענט איר איצטער זען, וואָס פאר א גרונט
איכ האָב צו זיינ א פריינט דעם מאור.

ראָדריגאָ.

איכ

וואָלט, אויב אזוי, בא אימ שוינ ניט געדינט.

יאגאָ.

אָט וועגן דעם ניט זאָרגט!

איכ בינ בא אימ, קעדיי צו דינען זיכ.
מיר קענען ניט זיין אלע הארן, און—
ניט אלע הארן ווערן טרײַ באדינט.
פאראן אזעלכע לומפן מיט געטרײַ
געקרימטע קני, וואָס זײַנען אײַנגעליבט
אינ זייער אײַגענער לאַקײַשקײַט,
זײַ דינען אָפּ די צײַט, ווי עכטע אײַזלען,
נאָר פאָרן בינטל היי, און אז ס'קומט אָן
אפּ זײַ די עלטער, גיט מען זײַ אינ קארק,
די ערלעכע נארײַנימ. ווערט דעם שטעקן!
פאראן אזעלכע אָבער, וואָס בא זײַ איז, ווי געהעריק,
דער אויסדרוק פון געטרײַקײַט אפּן פּאָנעם,
די אויסערלעכע דינערישע גענוג,
די הערצער אָבער האַלטן זײַ פאר זיכ;
פון דרויסן דוכט זיכ, אז מע דינט דעם האר,
און מײַנען מײַנט מען אויסוואַקסן אַלײַן,
און ווי באַקומען נאָר די רעכטע שליפּעס,
דאן גיט מען אָפּ די ערע זיכ אַלײַן.
אזעלכע האָבן קעפּ, איכ בינ אזעלכער,
איכ זאָג דאָס אײַכ גאָר אָפּן. ווײַל, סיניאָר,
ווי איר זײַט א ראָדריגאָ, אָט אזוי
איז קלאָר, אז ווען איכ בינ דער מאוור,
דאן וואָלט איכ דאָך קײַן יאָגאָ ניט געווען.
איכ גײַ נאָכ אימ און פּאָלגן וועל איכ זיכ.
דער הימל איז מײַן אײַדעס, אז איכ מײַן
דאָ ניט קײַן ליבע און קײַן פליכט, נאָר לױטער
מײַן אײַגן ציל, ווײַל אויב מײַן אויסערלעכע פירונג
דריקט אויס מײַן עמעסג געדאנק,
איז וואָלט דאָך אויסקומען, אז איכ
מײַן הארצ טראָג אפּן ארבל,
קעדיי עס זאָלן קראָען עס צעפיקן.
אָ נײַן! איכ בינ ניט, וואָס איכ בינ.

ראָדריגאָ.

וואָס פאר א גליק עס האָבן גראָבע ליפּן,
אז ער זאָל קענען אָפּטאָגן אזא קונצ.

יאָגאָ.

וועקט אופ איר פּאָטער, הייבט אימ אופ פון בעט.
און זאָל ער נאָכלױפּן נאָכ אימ,

זײַן גליק פארסאמען, שרײַען אינ די גאסן.
העצט אָן אפּ אימ די קרויוימ אירע!
אונ כאָטש ער האָט א פעטע פאשע איצטער,
צעפּרעסן זאָלן אימ אפּ איר די פליגן,
אונ אינ זײַן פרייד ווארפט אָן פארדראָס אויפיל,
אן אָפּבליאקירן זאָל זי אימ.
רֶאָדְרִיגָאָ.

אָט איז איר פּאָטערס הויז. איכ מאכ א גוואלט.
יֵאגָאָ.

גוט, גוט! שרײַט מיט אן איימעדיקן קאָל,
ווי בא א נאכט־סרייפּע אינמיטן
א זאָרגלאָז־שלאָפּנדיקער שטאָט.
רֶאָדְרִיגָאָ.

היי, היי! בראבאנציאָ, סיניאָר בראבאנציאָ!
יֵאגָאָ.

שטייט אופ! בראבאנציאָ! גאנאָווימ! גאנאָווימ!
גיט אכטונג אפּן הויז, די קופּערטס; גיט א קוק,
וווּ איז די טאָכטער? הווּ גאנאָווימ, גאנאָווימ!
בראבאנציאָ. סוויבן באט פענצטער.

וואָס איז עס פאר א שרעקלעכער געפילדער?
וואָס איז די סיבע?
רֶאָדְרִיגָאָ.

זעט, סיניאָר, צי זײַנען
בא אייכ די אלע היימיקע אינ הויז?
יֵאגָאָ.

צי זײַנען גאנצ די שלעסער אפּ די טירן?
בראבאנציאָ.

וואָס איז דאָס פאר א פראגעס? וואָס?
יֵאגָאָ.

מע האָט אייכ, ליבער האר, באגאנוועט. טוט
פונ שאנדע אָן דעם שלאָפּראָק. מ'האָט בא אייכ
דאָס הארצ געשפּאָלטן, צוגענומען
א העלפט פונ דער נעשאַמע.
אן אלטער, שווארצער באָק ווערגט איצטער,
גראָד איצטער אייער ווייסע שעפעלע.
שטייט אופ! וועקט מיט א גלאָק די שנאָרכנדיקע בירגער!
אויב ניט, מאכט אייכ דער טייוול פאר א זיידן.
שטייט אופ! איכ זאָג דאָס אייכ.

בראבאנצי?אָ.

איר זײַט באַם זינענז?

ראָדריגאָ.

איר האָט ניט, הויכ געשעצטער האר, דערקענט

מײַן קאַל?

בראבאנצי?אָ.

ניינ. זאָגט, ווער זײַט איר?

ראָדריגאָ.

כ'היים

ראָדריגאָ.

בראבאנצי?אָ.

אָ, ס'קומט דיר, אויב אזוי,
דער פינצטערער גוטמאָרגן. וויפֿל מאָל
האָב איך פֿאַרזאָגט דיר, דו זאָלסט מער ניט וואַגן
אַרומשלעפֿן זיך לעבן מײַנע טירן.
דו האָסט פֿון מיר געהערט די קלאָרע רייד,
אַז ס'איז מײַן טאָכטער ניט פֿאַר דיר; און איצטער,
אַן אַנגעפֿאַקטער, אַנגעזויפֿטער, קומסטו
און האָסט די האָזע שטערן מיר מײַן רו!

ראָדריגאָ.

סיניאַר, סיניאַר.

בראבאנצי?אָ.

איז מעגסטו זיכער זײַן,

אַז מײַן מעלוכע־שטעלע און מײַן נאָמען
פֿאַרמאָגן אזאַ קראַפט, און האָבן וועסטו
אַ ביטערע כאַראַקטע.

ראָדריגאָ.

האָט געדולד,

מײַן גוטער האר!

בראבאנצי?אָ.

וואָס רעדסטו עפעס וועגן

אַ גנייווע? ס'איז דאָ שטאַט, ווענעציע.
מײַן הויז איז ניט קײַן שײַער אינ אַ וויסטן פעלד.

ראָדריגאָ.

בראבאנצי?אָ, געערטער, הויכ געשעצטער,
איך בין געקומען מיט אַ רײַנעם האַרצן.

יאגא.

איר זייט, סיניאָר, אזא, וואָס אפצולאָכעס דעם טייל. וועט איר אפילע
גאָט ניט בעטן. ווייל מיר קומען אייך טאָג גוטס, און איר האלט אונדו
פאר אויסוואַרפן, דעריבער זייט איר א באלד, אז א בערבערער פערד זאָל
באדעקן אייער טאָכטער. איר וועט האָבן אייניקלעך, וואָס וועלן היר-
זשען צו אייך, פאָסט-פערד וועלן זיין מיט אייך מעכטאָנימ, לאָשא-
קעס—לייבלעכע קרויווימ.

בראבאנציאָ.

וואָס איז דאָס פאר א גראָבער נעפעש?

יאגא.

איך בין אזא נעפעש, וואָס איך קום אייך דערציילן, אז דער מאור
מיט אייער טאָכטער האלטן בא ווערן איינ כייע מיט צוויי רוקנס.

בראבאנציאָ.

דו ביסט אן אויסוואַרפן!

יאגא.

איר זייט א סענאטער.

בראבאנציאָ.

דו וועסט, ראָדריגאָ, ענטפערן דערפאר:

דיך קען איך דאָך.

ראָדריגאָ.

סיניאָר, איך בין אייך גרייט

צו ענטפערן פאר אַלץ. כאטראכט זיך אָבער:

אויב ס'איז אן עמעס (און ווי ס'דוכט זיך מיר קימאט),

אז איר האָט עס דערלויבט מיט אייער גוטן ווילן,

כאשלאָסן פריי מיט אייער גרויסן סייכל,

אז אייער שיינע טאָכטער זאָל באנאכט,

ניט האָבנדיק קיינ בעסערן באגלייטער,

ווי א געדונגענעם פאר קליינגעלט גאָנדאָליער,

זיך איבערגעבן אין די גראָבע אַרעמס

טונ דעם באלטייוועניק, דעם מאור,—

אויב איר האָט דאָס געווסט און דאָס דערלאָזן,

דאן האָבן מיר געוויס אייך שווער באליידיקט.

איז אָבער אייך די זאך געוועזן אומבאקאנט,

דאן ווייס אייך, בא מיין ערע, אז אומזיסט

איז אייער זידלעריי. איך בעט אייך, טרויט מיר,

עס וואָלט מיין איידלקייט מיר ניט דערלויבט

צו מאכן שפאס מיט אייך. ס'האָט אייער טאָכטער—

ווען ס'איז אָן אייער וויסן,—אָפגעטאָגן

א גרויסע זינד: זי האָט אוועקגעגעבן
 איר פליכט, איר שיינקייט, סייכל, גליק
 אן אויסלענדער אוואנטיריסט, אזא,
 וואָס היינט איז דאָ און מאָרגן ערגעץ אנדערש.
 גייט, זעט אליינ! אויב איינער טאָכטער
 איז איצטער אינ איר צימער צי אינ הויז,
 מעג אויסגיסן זיך אפ מיין קאָפּ די שטראָם
 פון דער מעלוכע־מאכט פאר נארן אייך.

בראבאנצײַץ.

איי, שלאָגט אויס פֿייער! גיט אהער א ליכט,
 וועקט אופ די דינער מינע.
 ס'האָט עפעס מיר געכאַלעמט זיך אזוינס
 און ס'דריקט מיך, ווייל עס גלויבט זיך שוין.
 איי, ליכט אהער! איך הייס דאָך—צינדט אָן פֿייער.

בראבאנצײַץ גייט אָפּ.

יאָג.

נו, זייט געזונט. איך מוז פון אייך אוועקגיין.
 עס פאסט ניט פאר מיין שטעלע, אז איך זאָל
 זיך אָפּן שטעלן קעגן מאוור
 (פארבלייב איך דאָ, וועט אויסקומען אזוי).
 איך ווייס, אז די רעגירונג (כאָטש די זאך
 מעג ברענגען אימ פארדראָס אביסל) קען ניט
 ארויסווארפן דעם מאוור איצטער, ווייל
 פיל וויכטיקע מאַטיוון מאכט נייטיק
 זיין דינסט אינ קריג, וואָס שטייט איצט פאָר אינ קיפער.
 זיי קענען ניט, כאָטש לייג אָן מיטן קאָפּ,
 קיין אנדער גלייכבן קאָמאנדיר געפינען.
 דעריבער, כאָטש איך האס אימ, ווי דעם גענעם,
 דאָך מוז איך פארן ביסל אוילעמהאזע
 ארויסשטעלן די פאָן פון ליבע.
 (פארשטייט זיך, אז די פאָן, ניט מער!).—קערדי
 איר זאָלט אימ זיכער אָנטרעפן, פירט גלייך
 די זוכער צו דעם פילדנ-הויז. איך וועל
 דאָרט זיין מיט אימ. דערווייל א גוטן.
 ער גייט אוועק.

פון טיר גייען ארויס בר א ב א ג ז אָ אינ זיין שלאָפראָק און דינער מיט פאקעלן.

בראבאנצ'אָ.

עס איז צו ריכטיק, אז דאָס אומגליק איז
געשען. זי איז אוועק און אינ מיין לעבן
פארבלייבט מיר גאָרנישט ניט, כּוּצ שאַנדע
און ביטערניש. וווּ האָסטו זי געזען,
ראָדריגאָ? אָ, דאָס אומגליקלעכע מיידל!
דו זאָגסט, אז מיטן מאָרד? ווער וועט איצטער
א פּאָטער וועלן זיינן? ווי האָסטו זי
דערקענט? עס ברעכט דער מויעכ, אז זי זאָל
מיכ קענען אָפּפאַרן אזוי! וואָס האָט זי
געזאָגט אייך? איי, דערלאַנגט נאָך פּאַקעלן,
הייבט אָפּ די קרויווימ מיניע אלע!—
איר האַלט, זיי האָבן כאַסענע געהאַט?

ראָדריגאָ.

איכ מיינ, אז יע.

בראבאנצ'אָ.

אָ גאָט! ווי האָט זי דאָס געקענט אוועקגיין?
סארא פאַראט פון אייגן בלוט!
איר, פּאָטערס, טרויט גיט פון היינט אָן די טעכטער
לויט זייער פּירונג, בייס איר קוקט אפּ זיי!
און עפּשער איז פאַראן א קישעפּ,
וואָס קען פאַרפירן מיידלשאַפט און יוגנט?
איר האָט, ראָדריגאָ, וועגן אזא זאכ
געלייענט עפעס?

ראָדריגאָ.

יע, געלייענט.

בראבאנצ'אָ.

מיין ברודער רופט אהער! אָ, בעסער וואָלט זי
זיין אייערע! גייט, דינער, ווער אהער
און ווער אהינ. ראָדריגאָ, עפּשער ווייסט איר,
ווּ קען איכ אָנטרעפּן זי מיטן מאָרד?

ראָדריגאָ.

איכ האָפּ, איכ קען געפינען אימ, אויב איר
וועט מיכ באגלייטן מיט א גוטער שוּצ.

בראבאנצ'אָ.

איז פירט! איכ וועל נאָך אָנקלאַפּן
אינ יערער הויז, ארויסרופן צו הילפּ.
איי, נעמט געווער און רופט די נאַכט־היטער!

רָאָדְרִיגָאָ לִיבֵער, קומט! איך וועל אמאָל
אײַך אָפּדײַנען פֿאַר אײַנער מי.
זײַ גײַענ אַרױס.

II סצענע

אַן אַנדער גאַס.

ס'גײַענ אַרױב אָטעלָאָ, יאָג און א סחײַטע מיט
מאַקענז.

יאָגָאָ.

כאַטש באַ מײַן קרײַגס־אַרבעט קומט אױס צו טױטנ מענטשן,
דאָך האַלט איך, אַז ס'איז קעגן מײַן געוויסן
אַ מאָרד, פֿאַרטראַכט פֿונ פּרײַער. ס'וואָלט אײַבערהויפּט
אַביסל ווײַניקער געוויסן זײַן מיר נוצלעך.
עס האָט מיך אמאָל נײַן צי צען געצױגן
אַ זעצ אײַם געבן אונטער זײַנע רײַפֿן.

אָטעלָאָ.

נײַן, בעסער איז אַזױ.

יאָגָאָ.

ער האָט געפֿלאַפֿלט,

גערעדט אַוועלכע האָזעסדיקע רײַד

אַנטקעגן אײַנער ערע,

אַז ס'האַט מײַן בײַסל גאַט־אַינ־האַרצן קאַמ

מיך אָפּנעהאַלטן פֿונ אַ נעם טאָג אײַם.

דערצײלט מיר אָבער, האָט איר ווירקלעך

שוין כאַסענע געהאַט, ווי ס'דאַרפֿ צו זײַן?

איר דאַרפֿ דאָך וויסן, אַז ער איז באַלײַבט,

„דער מאַניפּיקאַ“, אײַן סענאַט פֿאַרמאָגט זײַן שטימ⁴

אײַן צווייען מער באַדײַטונג, ווי דער דאָזש אַלײַן.

ער קען אײַך געטן, ווײַגיקסטנס אײַך אָנטאָגן

אַוויזיל צאָרעס, וויפֿל ס'איז נאָר מעגלעך,

ווען דער געזעצ איז נאָך פֿאַרשטאַרקט מיט מאַכט.

אָטעלָאָ.

נױ, מײַנע! זאָל ער קאָכן זיך, עס וועלן

אײַם אײַבערשרײַענ די פֿאַרדײַנסטן מײַנע,

דאָס, וואָס איך האָב געטאָגן פֿאַר דער רעגירונג.

מע וועט דערצו נאָך נעמען אײַן באַטראַכט

(אײַצט זע אײַך, אַז מע דאַרפֿ זיך אױספֿײַנען,

קעדיי צו זײַן געשעצט, און וועל דעריבער
פארעפנטלעכנ דאָס), אז ס'איז מײַן בלוט
און אָפּשטאמ פּונ א קעניגלעכנ וואַרצל,
אזוי, אז מײַנע אייגנשאפטנ מעגנ,
אויכ אָן דעם הוט פּונ א סענאטער,
זיכ מעסטנ מיט דעם שטאַלצ דערגרייכטנ גליק.
און וויסנ זאָלסטו, יאגאָ, אז אויב ניט
מײַן ליבע צו דער שיינער דעזדעמאָנענ,
איכ וואָלט ניט פאר די אויצרעס פּונ דעם יאמ
אוועקגעבנ מײַן פּרױהײַט פּונ א באַכער.
נאָר זע! וואָס זײַנענ דאָס פאר פאקעלנ
אָט דאָרטנ?

יאגאָ.

ס'איז דער אופגערעגטער פאָטער
מיט זײַנע פּרױנט. איר בעסער גייט אינ הויז
אריין.

אָטעלאָ.

דאָס ניט. זיי דארפנ מיכ
געפינענ, ס'וועלנ מיכ פארענטפערנ
מײַן טיטל, ווערט און ריינקייט פּונ געוויסנ.
זיי זײַנענ עס?

יאגאָ.

בא יאנוסנ, ניט זיי.⁵

ס'גיינע אריין קאס? אָ אָב עטלעכע אָפּיצערנ מיט
פאקעלנ.

אָטעלאָ.

א, ס'זײַנענ צוגעשיקטע פּונ דעם דאָזש,
מיט זיי מײַן לייטענאנט. זייט, פּרױנט, געגריסט!
וואָס האָט איר פאר א נײַס?

קאס? אָ.

דער דאָזש באגריסט אייכ,
געערטער גענעראל, און בעט גלייכ קומענ,
ניט אָפּלייגנ אפ קיין מינוט.

אָטעלאָ.

וואָס, מיינט איר, איז די סיבע?

קאס? אָ.

עפעס, דאכט זיכ,

פּונ קיפער א יעדיע; עקסטרע-פאָטט.

עס זײַנען צוגעשיקט א צוועלף קוריערן
פון די גאלערעס איינער נאָכן צווייטן,⁶
און פיל סענאטערס, אופגעוועקט פון שלאָפּ,
געפינען זיך שוין איצט באַם דאָזש. מע דארף
אייך זייער נייטיק. אינ דער היימ
ניט אַנטרעפנדיק אייך, האָט דער סענאט צעשיקט
דריי פארטיעס אייך זוכן איבער שטאָט.

אַטעלאָ.

איך בין צופרידן, וואָס גראַד איר האָט מיך
געפונען. כ'דארף צוויי ווערטער זאָגן דאָ
אינ הייז. איך גי דערנאָך מיט אייך.
ער גייט ארויס.

קאסיאָ.

זאָגט, פאָנענטרעגער, וואָס האָט ער צו טאָן דאָ?

יאגאָ.

ער האָט א גרויסע שיפ געקאפערט; אויב⁷
דער פריז ווערט פאר געזעצלעך אַנערקענט,
איז ער באזאָרגט אפ שטענדיק.

קאסיאָ.

איך

פארשטיי ניט.

יאגאָ.

ער האָט כאסענע געהאט.

קאסיאָ.

מיט וועמען?

אַטעלאָ קערט זיך אים.

יאגאָ.

מיט... וואָס, גענעראל, איר גייט?

אַטעלאָ.

אַט באלד.

קאסיאָ.

ס'קומט אָן א צווייטע פארטיע נאָך אייך.

יאגאָ.

עס איז בראבאנציאָ. זייט, גענעראל,
געגרייט! ער איז געקומען מיט א שלעכטן מיינ.

עס גייען אריין בראבאנציאָ, ראָדריגאָ און נאכט-היטער
מיט פאקעלן אונ געווער.

אַטעלאָ.

איי, שטייט!

ראָדריגאָ.

סיניאַר, עס איז דער מאוור.

בראבאנצילאָ.

האלט דעם גאנעוו!

סונ ביידע זינטן אנטבלויזט מעג די שווערונ.

יאגאָ. שטיי.

ראָדריגאָ, קומט! איכ בין—פאר אייכ.

אַטעלאָ.

באהאלט די בלויזע שווערונ! ס'קענ זיי נאָכ

דער טוי פארשאטן, מאכנ ראָסטיק. גוטער

סיניאַר! איר קענט מער אופטאַגן מיט דער צאָל פונ יאַרנ,

ווי מיט געווער.

בראבאנצילאָ.

דו, גאנעוו איינער, זאָג,

ווי האַלטסו א פארבאָרגענע מיין טאָכטער?

דו האַלט פארקישעפט זי מיט דיין פארפלוכטער קונסט.

צי איז עס אָן דער קראפט פונ מאגיע געמאָלט,

אז זי, א מידל, גליקלעכ, שיינ אונ איידל,

וואָס קעגן האָבנ כאסענע, איז זי

אזוי געווענ, אז ווייכנ פלעגט זי שטענדיק

פונ די געקרייזטע, די רייכע פראנטן

פונ אונדזער לאנד,—זאָל מיטאמאָל

אפ לייטישן געלעכטער ווארפן זיכ

אינ די פארוסטע, שווארצע אָרעמט פונ—

אזא באשעפעניש, ווי דו, וואָס קענ

נאָר שרעקן אונ ניט קוויקן. זאָל נאָר זאָגן

די גאנצע וועלט, צי איז די זאכ ניט קלאָר,

אז מיט די שווארצע צויבער-מיטלענ דיינע,

מיט גראָזן צי מיט מינעראלן האַסטו

פארצוקט איר צארטע יוגנט, איינגעגעבנ

א שלאַפטרונק איר. אן אויספאָרשונג פארלאנג איכ.

עס לייגט זיכ אפן סייכל. יע, מע קענ

באווייזן דאָס. כ'פארהאלט דעריבער' דיכ,

איכ ארעסטיר דיכ, ווי א וועלט-פארפירער,

וואָס פראקטיקירט די ניט דערלויבטע

פארברעכערישע קונסט. איר נעמט אימ אָן,

און אויב ער לאָזט זיך ניט, איז מיט געוואלט,
ס'מעג קאָסטן אימ זיינ לעבן.
אַטעלאָ.

מיט די הענט

ניט רוקט זיך, ס'די מייניקע, ס'אלע
די איבעריקע!
אויב שלאָגן זיך, וועל איך עס טרעפן
אליין אָן אונטערזאָגער. זאָגט, ווהינ
פארלאַנט איר, איך זאָל גיין מיט אײַך, קעדיי
אפ אײַער אָנקלאַגע און ענטפער געבן?
בראבאנצ'אָ.

אינ טפיסע, ביז ס'וועט אָנקומען די צײַט
פון דעם געריכט אפ דיר.

אַטעלאָ.

צו זאָל איך פּאָלגן? אָבער וואָס וועט זאָגן
דערופ דער דאָזש, וואָס די קוריערן זיינע
אַט שטייען דאָ און רופן מיך
צוליב א וויכטיקער מעלוכע-זאך?

אַפיצער.

ס'איז ריכטיק, הויך געשעצטער האר.
דער דאָזש איז איצטער אינ סענאט. כ'בינ זיכער,
מע האָט נאָך אײַער ערע אויך געשיקט.

בראבאנצ'אָ.

וואָס? ס'איז דער דאָזש איצט אינ סענאט? איז פירט אימ
אהינ. מ'ינ זאך איז ניט קיין קלייניקייט.
דער דאָזש און די קאָלעגעס מ'ינע,
זיי מוזן מיטפילן מיר אינ מ'ינ אומגליק.
בל'יבט אומבאשטרעפּט אזא מין טאט,
איז מעגן קנעכט און פרעמדע זיצן אינ סענאט.
זיי גייען ארויס.

סצענע III

א באראטונג-זאל.

דער דאָזש און די סענאטערס זיצן בא א טיש; ארומ זיי
באזעטע.

דאָזש.

עס קלעפן זיך ניט די יעד'עס; ס'פעלט
אינ זיי דעריבער די באגלויבטקייט.

1-טער סענאטער.

יע,

עס שטימט ניט. ס'איז, לויט מײַנע בריוו, די צאָל
גאלערעס הונדערט זיבן.

דאָזש.

לויט מײַנע, הונדערט פערציק.

2-טער סענאטער.

אינ מײַנע שטייט צוויי הונדערט. דאָכ,
כאָטש ס'פאלן ניט צונויף די צאָלן (ס'איז
נאטירלעך, ווייל עס רעדט זיך דאָ בלויז וועגן
האשארעס),—איינס איז אָבער קלאָר, אונ אלע
באריכטן שטימען אינ איינ פראט: עס גייט
א פלאָט א טערקישער אפ קיפער.

דאָזש.

יע.

עס לאָזט זיך גלויבן, כ'ווייל ניט מיט א טאָעס
דאָס הארצ זיך מאכט גרינגער אונ נעם אָן
די מעלדונג מיט איר שרעקלעכע באטייט.
מאטראָס הינטער דער סצענע.

האָן האָן! איי, לאָזט אריין!

באאמטער.

ס'איז א קוריער פון די גאלערעס.

ס'גייט אריין א מאטראָס.

דאָזש.

זאָג,

וואָס הערט זיך?

מאטראָס.

ס'גרייטן זיך די טערקן צו אן אָנפאל

אפ ראָדאָס. ס'האָט אזוי געהייסן מעלדן

סיניאָר אנושעלאָ.

דאָזש.

נו, וואָס האָט איר אלע

צו זאָגן אפ אן ענדערונג אזא?

1-טער סענאטער.

עס קען ניט זײַן, דער סייכל זאָגט פארקערט,
עס איז אן אָנשטעל נאָר קעריי אונדז בלענדן.
ס'איז קיפער וויכטיקער דעם טערק; דערצו
איז נייטיק נאָך צו נעמען אינ באטראכט,
אז אינעמען איז אימ פיל גרינגער, ווייל

עס פעלן די באפעסטיקונגען דאָרטן,
מיט וועלכע אויסגעשטאט איז ראָדאָס.
מיר דארפן זיך ניט פאַרשטעלן, אז ס'איז
דער טערק אזוי אָן סייכל אונג דערפארונג,
אז אַפּוואַרפן וועט ער דאָס, וואָס איז לייכט אונג וויכטיק,
אונג גראָד דערפאר זיך נעמען, וואָס איז אימ
אי ריויקאנט אי נוצלאָז.

דאָזש.

יע, מע קען
זיין זיכער, אז ער מיינט ניט ראָדאָס.

באאמטער.

אַט

איז ווידער א קוריער.

סיגייט ארשט א קוריער.

קוריער.

זייט וויסן, קלוגע גנעדיקע סיניאָרן,
אז, שווימענדיק אפּ ראָדאָס, האָבן זיך
די טערקן מיט א צווייטן פּלאַט פארייניקט.

1-טער סענאטער.

אַט טאקע, ווי איך האָב געטראכט. פונג וויפל,
ווי מיינט איר, שיפּן איז דער צווייטער פּלאַט?

קוריער.

א דרייסיק זעגלען; ניט מאסקירנדיק
זיך ווייטער, האָבן זיי צוריק א קער
געגעבן זיך אפּ קיפער. אייער דרייטער
אונג טרייער דינער, דער סיניאָר מאָנטאנאָ,
האלט פאר זיין פליכט אייך מיטצוטיילן דאָס
אונג בעט, איר זאָלט אימ גלויבן.

דאָזש.

הייסט עס, ווירקלעך,

אפּ קיפער. מארק לוקטשיקאָס איז אינ שטאָט?

1-טער סענאטער.

ניין, אינ פּלאַרענציע.

דאָזש.

איז שרייבט אימ אָן

אונג שיקט דעם בריוו מיט עקסטערע-פּאָסט.

1-טער סענאטער.

עס קומט
בראבאנציאָ, מיט אימ דער דרייטער מאוור.
עס גייען אריין בראבאנציאָ, אַטעלע, יאגא, ראָד-
ריגאָ און אַפיצערן.

דאָזש.

אַטעלעָ בראווער! ס'איז אונדז נייטיק באלד
אייך צו באנוצן קעגן
דעם אלגעמיינעם פיינט, די אַטאָמאנען.⁸
צו בראבאנציאָ. איך האָב אייך, גנעדיקער סיניאָר, ניט גלײַכ
דערזען. איז זײַט געגריסט! עס פעלט אונדז היינט
באנאכט די אייצע אייערע און הילפּ.
בראבאנציאָ.

און מיר פעלט אייערע. איך בעט, זײַט מויכר!
עס האָבן אופגעהויבן מיך פון בעט
ניט די מעלדונג-זאָרגן, ניט מײַן שטעלע
און ניט די נײַס. ס'האָט מײַן פּערזענלעך אומגליק
אזוי פארפלייצט מיך, אז ס'שלינגט אײַן
די אלע איבעריקע זאָרגן
און בלייבט דאָס זעלביקע.

דאָזש.

וואָס? וואָס געשען?

בראבאנציאָ.

מײַן טאָכטער, אַ מײַן טאָכטער!

אלע.

געשטאָרבן?

בראבאנציאָ.

יע, פאר מיר. זי איז פארפירט,
מע האָט גענאוועט זי בא מיר, טארדאָרבן
מיט שפּרוכנ און מיט מיטלען, וואָס מע קויפט
אינ מארק בא בענקלשרײַער; ווײַל עס איז
אומעגלעך, ס'זאָל אָן קישעפּ די נאטור
אזוי ארויסווייזן זיך אומנאטירלעך,
אויב זי פארבלייבט בא אירע כושימ, ווערט ניט
מעשוּגע, טויב צי בלינד.

דאָזש.

ווער ס'זאָל ניט זײַן

דער, וואָס גערויבט האָט אייער טאָכטער

בא איר אליינ, בא אייך, עס וועט פאר אימ
זיך עפענען דער בלוטיקער געזעצ-בוכ,
אונ איר אליינ וועט ליינענען דעם בוכ
אונ אויסטייטשן, לויט אייער וונטש אונ סייכל,
די ביטערע, די שטרענגע ווערטער; ס'מעג
דער שולדיקער אפילע זיינ מיינ זונ.
בראבאנציאָ.

איך דאנק אייך אונטערטעניק. אָט איז ער,
דער שולדיקער: עס איז דער מאור, דער,
וואָס איז אפאָנעמ צוליב עפעס
א וויכטיקער מעלכע-זאכ אהער גערופן.
אלע.

ס'איז א פארדראָס.

דאָזש צו אָטעלאָ.

פונ אייער זייט וואָס קענט איר
אינדז זאָגן וועגן דער באשולדיקונג?
בראבאנציאָ.

וואָס קען ער זאָגן? גאַרנישט! ס'איז אוי.
אָטעלאָ.

העכסט מעכטיקע, געשעצטע, כאַשעווע סיניאָרן,
איר קלוגע, איידעלע, געניטע לייט!
ס'איז ריכטיק, אז איך האָב באמ אלטנ מאנ
אוועקגעפירט די טאָכטער; ריכטיק, אז
איך האָב מיט איר ערשט כאסענע געהאט,
אָט דאָס איז מיינ פארברעכן, אונ ניט ווייטער.
ס'איז הארט מיינ וואָרט, עס פעלט קימאט די ווייכקייט
פונ פרידלעכער בארעדזאמקייט אינ אימ,
ווייל זינט עס זיינען אָט די הענט געוואָרן
אלט זיבן יאָר, געארבעט האָבן זיי
אינ דעם באדעקטן מיט געצעלטן פעלד:
געהאט ניט מער ווי גיינ כאדאָשימ רו.
איך קען גאָר ווייניק זאָגן וועגן דעם,
וואָס טוט זיך אפ דער גרויסער וועלט, כוצ שלאכטנ
אונ דער מילכאָמע-קונסט. איך וועל דעריבער
מיינ זאכ פארשענערן מיט מיינע רייד
גאנצ קנאפ. דאָך אויב ס'וועט אייער גנאָד מיר שענקען
געדולד, וועל איך אָן קונצן אָפנהארציק
דערציילן די געשיכטע פונ מיינ לייבע;

וואָס פאר געטראנקענ, וועלכע צוצי-מיטלען
 אונ וועלכע שפרוכנ, וואָסער שטארקנ קישעפ
 באנוצט האָב איכ-איכ ווער דאָכ אָט אינ דעם באשולדיקט —
 קעדיי זײַן טאָכטער צו פארפירנ.
בראבאנציאָ.

א רויקע, א ציטערדיקע, שטילע,
 א מיידל, שעמעוודיק אזוי,
 אז פונ דער אייגענער באוועגונג ווערט זי רויט,
 אונ זי זאָל—אומנאטירלעכ בא אזא
 נישט-גלייכקייט אינ די יאָרנ, קעגנ
 די זיטנ פונ איר לאנד, איר ערע, קעגנ אלץ,
 פארליבנ זיכ אינ דאָס, וואָס זי
 פלעגט אָנקוקן מיט שרעק. אָ ניין!
 עס דארפ דער סייכל פולקאָמ זײַן פארקריפלט,
 קעדיי צו טראכטנ, אז עס האָט געקענט
 די פולקומענהייט אזוי ווייט פארגרייזן.
 מע מוז ארויסדרינגענ, אז ס'האָבנ דאָ
 געווירקט פונ געהענעם די בייזע קרעפטן.
 איכ זאָג עס ווידער: ער האָט אויסגענוצט
 געטראנקענ, וועלכע רייצנ אופ דאָס בלוט,
 צי פולווערנ, פארשפראַכנ צו דעם ציל.

דאָזש.

ס'איז א באהויפטונג קיין באווייזן נאָכ ניט,
 אָנ קלאָרע פינקטלעכערע פאקטן.
 ס'איז אלץ האשטאָרעס אויבערפלעכלעכע, אזוינס,
 וואָס לאָזט זיכ דאכטנ, אָבער ניט באגרינדנ.
1-טער סענאטער.

אָטעלָאָ, זאָגט אליין!
 צי האָט איר ווירקלעכ מיט פארפלוכטע
 אונ ניט דערלויבטע מיטלען אָפגעסאמט
 די יונגע מיידלשע געפילן, אָדער
 איר האָט דערשלאָגנ זיכ צו איר אזוי,
 אפ יענעם ערלעכנ אונ שיינעם וועג,
 ווי עס דערגייט איין הארצ צומ צווייטן?
אָטעלָאָ.

כ'בעט אייכ,

שיקט אינ דעם פּיילנ-הויז נאָכ איר, אונ זאָל זי
 דאָ ריינדן פאר איר פאָטער וועגנ מיר,

און אויב אינ אירע רייד וועט איר
געפינען עפעס, וואָס זאָל הייסן מײַן מאַרבֿרעכנ,
איז ניט בלויז אײַער צוטרוי און מײַן אַמט
נעמט צו באַ מיר, נאָר זאָל
אויב אפּ מײַן לעבן פּאַלן אײַער אורטייל.

דאָזש.

ברענגט דעזעמאָנענ!

אַטעלאָ.

פּאַנענטרענער!

איר וויסט, וווּ זי געפינט זיך; גייט מיט זיי.
י א ג א מיט באַגלייטער גייען ארויס.

און איצטער, ביז זי קומט, וועל איך,
ווי ווידוי פּאַרן הימל, אזוי זאָגן
פּאַר אײַער ערנסטער פּאַרזאַמלונג,
ווי האָב איך זיך דערוואָרבן דעזעמאָנעס ליבע,
און זי דערוואָרבן מײַנע.

דאָזש.

דערציילט, אַטעלאָ!

אַטעלאָ.

איר פּאַטער האָט געליבט מיך; ער פּלעגט אָפט
מיך אײַנלאָדן צו זיך און בעטן, כ׳זאָל
דערציילן די געשיכטע פּונ מײַן לעבן
פּונ יאָר צו יאָר; דערציילן וועגן שלאַכטן,
באַלאַגערונגען, פּאַלן אלערליי,
וואָס איך האָב דורכגעמאַכט.
איך פּלעג זיי דורכגיין פּונ די קינדהײַט־יאָרן
ביז צו דער צײַט פּונ מײַן דערציילונג:
די קאַטאַסטראָפּעס, שוידערלעכע מײַסימ
אינ פּעלד און אפּן יאַמ; ווי אפּ א דורכנאַנג
א האָר די ברייט אנטרינט מען פּונ דעם טויט;
ווי, א געפּאַנגענער, בין איך פּונ פּײַנט
פּאַרקויפט געוואָרן פּאַר א קנעכט, באַפּרײַט זיך,
גערײַזט אפּולע. כ׳האָב דערבײַ דערציילט
אויך וועגן טיפּע היילן, וויסטע סטעפּעס
און ווילדע פּעלדזן; בערג, וואָס מיטן קאָפּ
באַריינ זיי דעם הימל.
אזוי איז דאָס געווען פּונ מײַן געשפּרעך
דער גאַנג און אינהאַלט.

אויב וועגן קאניבאלן, די, וואָס פרעסן איינער
 דעם אנדערן, און וועגן יענע מענטשן,
 וואָס נידעריקער פון די אקסלען איז
 בא זיי דער קאָפּ. אינ דעזעמאָנע האָט⁹
 זיך ערנסט צוגעהערט צו מײַנע ווערטער.
 מע פלעגט זי צוליב שטובזאכנ א רופ טאָנ:
 אלץ אָפּגעטאָן, באלד קומט זי צריק
 און ווידער שלינגט די ווערטער מײַנע.
 איך האָב באַמערקט די זאך און איינמאָל
 די פאסנדיקע שאַ געפונען,
 קעדיי ארויסרופן בא איר א ביטע
 פון טיפן הארצן, אז איך זאָל
 דערציילן איר געבונדן דאָס, וואָס זי
 האָט שטיקער ווייז געהערט. איך האָב געטאָן אזוי
 און אָפט באַמערקט אינ אירע אויגן טרערן,
 ווען איך האָב וועגן הארטע קלעפּ דערציילט,
 וואָס זײַנען אינ מײַן יוגנט
 אפּ מיר געפאלן. — געענדיקט די געשיכטע,
 האָט זי מיר פאר מײַן מי באַצאָלט א וועלט
 מיט זיפצן; האָט געשוואָרן, אז
 „ס׳איז ווונדערלעך!“, „העכסט ווונדערלעך!“, „ס׳איז ביטער“,
 „ס׳איז ווונדערלעך און ביטער!“ אָ! זי וואָלט
 געווונטשן קיינמאָל ניט אוינס צו הערן,
 און דאָך עס מעג דער הימל אזא מאַן
 איר געבן; יע, זי דאנקט מיך; אויב איך האָב
 א פריינט, וואָס ליבט זי, זאָל איך אימ
 נאָר אויסלערנען דערציילן מײַן געשיכטע,
 און אָנבאָטן זיך מעג ער דאן צו איר.
 און בא דעם ווונק האָב איך דערקלערט מײַן ליבע.
 זי האָט פאר די געפארן ליב געקראָגן מיך,
 און איך האָב זי — פאר מיטלייד צו די לײַדן.
 דאָס איז דער גאנצער קישעפּ פון מײַן זײַט.
 אָט קומט די פרוי, און זאָל זי איידעס זאָגן.
 עס גייען אריין דעזעם אָנ ע, יא גאָ און אנדערע.

דאָזש

איך קלער, אזא געשיכטע וואָלט
 פארכאפט מײַן טאָכטער אויך. — בראבאנצאָ,
 נעמט אָן פאר ליב, וואָס איז שוינ פארטיק.

ס'איז בעסער האָבן א צעבראָכן שווערד,
אבי ניט הוילע הענט.

בראבאנציאָ.

איך בעט, הערט אויס, וואָס זאָגט זי.
אויב מוידע זינג זיך וועט זי, אז זי האָט
האלב אָנגעבאָטן זיך אליין,
איז מעג מיך איינשלאָגן א דונער, טאָמער
וועל איך דעם מאן גאָר טאדלען.
קומט, גנעדיקע סינגאַרע, נעענטער אהער
און זאָגט, צי זעט איר איך דער איידעלער געזעלשאפט
דעם מענטשן, וואָס איר דארפט אימ זינג געהאָרכזאמ.

דעודעמאָנע.

מיין ליבער פאָטער! כ'זע, אז ס'ווערט דאָ
מיין פליכט צעטיילט; אייך קומט א דאנק
פאר מיין געבורט און מיין דערציִונג; ס'לערנען
מיך לעבן און דערציִונג אכטן אייך,
איר זייט מיין האר און פאָטער, און איך בין
די טאָכטער אייערע; עס שטייט דאָ אָבער
מיין מאן, און ווי מיין מוסער האָט
געפאָלגט אייך מערער, ווי איר פאָטער,
אזוי ליגט אויך אפ מיר—איך זאָג עס אָפן—
דער כויוו מיין מאן, דעם מאור צו געהאָרכן.

בראבאנציאָ.

גאָט העלפט אייך! כ'האָב געענדיקט.
איך בעט, טרעט צו צו די מעלוכע-זאָרגן.
ס'וואָלט בעסער זינג פאר מיר קיין קינד ניט צו געבאָרן,
נאָר אויסצוהאָדעווען א פרעמדס.
דו, מאור, קומ אהער!
איך גיב דיר אָפ פון גאנצן הארצן דאָס,
וואָס איך וואָלט גערן אָפגענומען צריק,
אויב ס'איז ניט דיינס. וואָס דיך באלאנגט,
מיין דימענט, — פרייט מיך זייער,
וואָס מער קיין טעכטער האָב איך ניט; ס'פארשפאָרט מיר
נאָך דיינ אנטלויפן ווערן א טיראן
און אַנשלאָגן זיי קלעצלעך אפ די פיס.¹⁰
איך האָב, געערטער דאָזש, מיין וואָרט געענדיקט.

דאָזש.

דערלויבט מיר פאַרצוועצן אייער וואָרט
און א געדאנק ארויסזאָגן, וואָס וועט
די צוויי געליבטע דינען פאר א שטאפל
אפ צו דערגיין צו אייער גנאָד.
ווען ס'איז ניטאָ קיין היילונג, מוז מען פריילעך ווערן,
ווייל ס'וואקסט ניט אויס קיין הילף פון א געמיט א שווערן.
אן אומגליק איז געשען: פארומערט זיין —
דאָס איז א קורצער וועג צו נייער פיינ.
דער מאזל איז דער האר; וואָס קען מען מיט אימ מאכנ?
ס'קען אָבער די געדולד אויך פון דעם מאזל לאכנ,
אז דער באגאנוועטער לאכט פון דעם גאנצוועס קאָפּ,
באגאנוועט ער צוריק, נעמט עפעס אָפּ,
און ווער עס איז אומזיסט פארנומען מיט געוויינ,
דער רויכט בא זיך אליין.

בראבאנציאָ.

איז זאָל דער טערק דעם אינדזל קיפער נעמען,
מיר האָבן אימ, ביז מיר נאָך שמייכלעך קענען.
עס פאסטן רייד אזעלכע בלוין פאר דעם, בא וועמען
עס האָט דאָס הארץ שוין אופגעהערט צו קלעמען.
דאָך ווער עס ליידיג, דער האָט נאָך מער פארדראָס,
פון איבעריקע רייד, וואָס ווייסן ניט קיין מאָס.
זיי זינען גאליק־זיס, פון צווייפאכע באטייט,
ס'קען יעדערער זיי בייגן אין זיין זייט.
א וואָרט איז נאָך א וואָרט. אז דורכט אויער ווערט
א הארץ געהיילט, דאָס האָב איך ניט געהערט.
איך בעט אונטערטעניק, מע זאָל גלייך צוטרעטן צו די מעלכע־
געשעפטן.

דאָזש.

דער טערק גייט מיט גרויסע קרעפטן אפ קיפער. אייך, אָטעלאָ, זינען
בעסער, ווי וועמען עס איז אן אנדערן, באקאנט די באפעסטיקונגען
פון דעם אינדזל, און כאַטש מיר האָבן דאָרטן אפן אָרט זייער א טיכ־
טיקן קאָמאנדיר, פונדעסטוועגן טרויט דער העכסטער אוואָטאָריטעט אינ
אזעלכע זאכען, די געזעלשאפטלעכע מיינונג, אייך מער ווי אימ. איר
מוזט דעריבער איינגיין אפ דעם, אז דעם גלאנצ פון אייער נייעם גליק
זאָלן פארטונקלעך די אָנשטרענגונגען און שטורמען פון א קריג־עקס־
פעדיציע.

אַטעלאָ.

די הערשערן-געווינהייט האָט געמאכט,
הויכ-כאַטשעווע סענאטערעס, דעם הארטן,
שטיין-שטאַלענעם געלענער פונ מילכאַמע
מיר פאר א בעט פונ פעדערן. איכ בין זיכ מוידע,
אז מײַן נאטור געפינט א שארפע לוסט
אינ שוועריקייטן, כינעם אפ זיכ דעריבער
די נייע קריגן קעגן אַטאַמאנען.
גלייכצייטיק אָבער בעט איכ די רעגירונג,
עס זאָל באזיכערט ווערן פאר מײַן פרוי
א ווינונג און אן אָרט אין דער געזעלשאפט,
ווי ס'פאסט איר לויטן ייכעס און איר לאגע.

דאָזש.

אויב עס געפעלט אייך, זאָל זי ווינען
אויכ ווייטער בא איר פאַטער.

בראבאנצלאָ.

כ'ויל דאָס ניט.

אַטעלאָ.

איכ אויכ ניט.

דעזדעמאַנע.

און איכ אויכ ניט. כ'ויל ניט

זײַן דאָרטן, וווּ איכ וועל
די אומגעוילד באמ פאַטער רייצן. דאָזש
העכסט מעכטיקער! נייגט אײער אויער צו
מיט גוטסקייט צו מײַן ביטע. זאָל אינ אייך
מײַן ניט-דערפארנקייט געפינען שטיצע.

דאָזש.

וואָס ווילט איר בעטן, דעזדעמאַנע?

דעזדעמאַנע.

אז איכ האָב ליב דעם מאוור, קעדיי מיט אימ
צו לעבן, — דאָס מעג אייך באווייזן
מײַן שטורמיש און מיט גוואלד דערגרייכטער גליק.
מײַן הארץ איז אונטערטעניק דעם כאראקטער
פונ מײַן געליבטן מאן, איכ האָב דערזען
אַטעלאָס פאַנעם אין זײַן גייסט און האָב געאַפּפערט
מײַן גליק און מײַן נעשאַמע צו זײַן דרייסטקייט
און צו זײַן רומ. אזוי אז, ליבע הארן,
אויב איכ פארבלייב, א מילב פונ שאַלעם, דאָ,

און ער גייט אפ מילכקאמע, וועט עס הייסן,
אז אָפּגענומען האָט מען באַ מײַן לײַבע
איר רעכט, און איך וועל מוזן אויסהאלטן
א שווערע צווישנצײַט, ביים ס'וועט מיר פעלן
מײַן לײַבער. לָאָזט מיך גײַן מיט אײַם.

אָטעלאָ.

איך בעט, באויליקט איר! און זײַ דער הימל
מײַן אײַדעס, אז איך בעט אײַך נײַט קעדיי
דער טײַווע מײַנער נאַכצוגעבן
— עס איז די יונגע היצ שױן אויסגעלאָשן
בא מיר איך בלוט—נאָר אײַנציק מיטן צײַל
איר ווילן צו באַפּרײַדיקן.
און זאָל אײַך גאָט באַהיטן פּונ געדאנק,
אז ס'קען אַן ערנסטע און גרויסע זאך
פאַרזאַמט ווערן, ווײַל ס'איז מײַן פּרוי מיט מיר.
נײַן, אויב דער לײַכטזײַניקער שפּאַס
פּונ דעם באַפּלײַגלטן אַמור¹¹

פאַרבינדט באַ מיר די אויגן פּונ דעם סײַכל,
מאַכט פּויל מײַן אַרבעט, שטערט מיר איך דער דינסט, —
איז זאָלן ווײַבער מאַכן פּונ מײַן קאַסקע
א טעפּל פאַר דער קיך, און יעדער שאַנדע
מעג גרויסן זיך, פאַראַכטנדיק מײַן רום.

דאָזש.

זאָל זײַן אזוי, ווי איר וועט צווישן זיך
באַשטימען, זי מעג בלײַבן אָדער פּאַרן.
און וואָס באַלאַנגט דעם קריג, איז פּאָדערט ער
א גיכע אָפּפּאַר הײַנט באַנאַכט.

דעזדעמאַנע.

שױן הײַנט

באַנאַכט?

דאָזש.

הײַנט.

אָטעלאָ.

מיט מײַן גאַנצן האַרצן.

דאָזש.

מיר וועלן נײַן אזײַגער אינדערפּרי
פאַרזאַמלען זיך דאָ ווידער. לָאָזט דאָ איבער,
אָטעלאָ, אײַנעם פּונ די אָפּיצערן,

און ער וועט אָפּפירן אייך איינער פּולמאכט
צוזאמען מיט די אנדערע פּאפירן,
וואָס איר באדארפט בא איינער אמת און ווערדע.

אַטעלאָ.

איז זאָל דאָס זיינ דער פּאָנענטרעגער,
ער איז א מענטש פון ערע, ווערט דעם צוטרוי.
ער וועט אויך אָפּפירן מיין פרוי צוזאמען
מיט אלץ, וואָס איר וועט נאָך געפינען
פאר נייטיק נאָכצושיקן נאָך מיין שיפּ.

דאָזש.

זאָל זיינ אויף! האָט יעדערער א גוטע נאכט.
צו בראבאנציאָ. נו, איידעלער סיניאָר,
אויב הויכע מילעס זינען שיינ,
איז איינער איידעם שווארצקייט פול מיט כיינ.

ו־טער סענאטער.

געערטער מאוור, פאָרט געזונט!
באגייט זיך גוט מיט דעזדעמאָנען.

בראבאנציאָ.

דו, מאוור, האָסט דאָך אויגן, קוק אפ איר,
און לאָז ניט אָפּ זי אפ א שפּאנ:
זי האָט גענארט דעם פּאָטער,
קען אָפּנארן דעם מאנ.

עס גייען ארויס דער דאָזש, די סענאטערס, באאמטע א. א.

אַטעלאָ.

מיין לעבן פאר איר טרייקייט! אָרנטלעכער יאגאָ,
איך לאָז דיר איבער דעזדעמאָנען,
און זאָל, איך בעט, דיין פרוי באדינען זי.
דו וועסט זיי ברענגען ביידן
קיינ קיפער באלד, ווי ס'וועט נאָר מעגלעך זיינ.
קומ, דעזדעמאָנע, כ'האָב א שאָ, ניט מער,
פאר ליבע און פאר זייטיקע געשעפטן,
און ווייטער מוז מען טאָן, ווי ס'הייסט די צייט.

אַטעלאָ און דעזדעמאָנע גייען ארויס.

ראָדריגאָ.

יאגאָ!

יאגאָ.

וואָס וועסטו זאָגן, איידל הארצ?

רֶאָדְרִיגָאָ.

וואָס, מיינסטו, קלער איך טאָג?

יאָגָאָ.

וואָס קען זײַנ? לײַגן זיך איך בעט און שלעפּן.

רֶאָדְרִיגָאָ.

איך גיי זיך טרינקען.

יאָגָאָ.

כ'וועל דעמלט מער ניט ליבן דיך,

דו נאר איינער!

רֶאָדְרִיגָאָ.

עס איז א נארישקייט צו לעבן, ווען עס איז דער לעבן א מאטערניש,
ניט מער. עס איז א כאַכמע צו שטארבן, ווען דער טויט איז אונדז
א היילונג.

יאָגָאָ.

עס פאסט פאר אן אויסווארפ! איך קוק שוין אָן די וועלט פיר מאָל צו
זיבן יאָר. און זינט איך קען אונטערשיידן צווישן גוטס און שלעכטס,
האָב איך נאָך ניט געזען קיין מענטשן, וואָס זאָל טאקע מיט אן עמעסן
פארשטיין, ווי צו ליבן זיך אליין. קעדיי צו זאָגן, אז איך האלט בא
טרינקען זיך פון ליבע צו א גאלאגוטסקער הונ, וואָלט איך פריער גע-
דארפט ווערן פון א מענטשן א פארויאן.¹²

רֶאָדְרִיגָאָ.

אַבער וואָס זאָל איך טאָג? איך בין זיך מוידע, אז עס איז א שאנדע
צו זײַן אזוי פארליבט, אַבער איך האָב ניט קיין קויעכ מיט זיך עפעס
צו מאכן.

יאָגָאָ.

קויעכ—א פּיג! עס ליגט איך אונדזער אייגענער האנט צו זײַן דאָס
אַדער יענצ. אונדזער פּערזענלעכקייט איז א גאַרטן, אונדזער ווילן דער
גערטנער. אז מיר ווילן, פארזעצן מיר קראַפּעווע, פארוייען סאלאט,
שטעקן אָן איסאָפּ, יעטן אויס טמינ, פירן איין איין סאַרט גראָן אָדער
פאקן אָן פארשיידענע; מיט אונדזער פּוילקייט פארשלאָגן מיר דעם
באָדן, מיט אונדזער פּלײַס מאכן מיר אימ פרוכטבאר. קורצ, איך און-
דזער ווילן ליגט די קראפט צו מאכן און איבערצומאכן. ווען די וואָג
פון אונדזער לעבן האָט ניט די שאָל פון סייכל קעגן דער שאָל פון
לײַדנשאפט, דעמלט וואָלט די היצ פון בלוט און נידעריקייט פון און-
דזער נאטור פארפירט אונדז איך די ערגסטע זאכן, אַבער מיר פאר-
מאָגן דעם סייכל אפ צו קילן אונדזער ווילדן אימפעט: די טייערע פון
דעם לײַב, די גרויסע אָן א מאָס. אָט פארוואָס איך האלט דאָס, וואָס הייסט
בא אײַך ליבע, פאר א צוטשעפעניש, א קליין ריטל.

רֶאָדְרִיגָאָ.

עס קען ניט זײַן.

יאגאָ.

עס איז ניט מער, ווי א קאָכעניש אינ בלוט און א נאָכגיביקייט פון דעם ווילן. קומ, זײַ א מענטש! דערטרינקען זיך? דערטרינק קעצ און בלינדע הינטלעך. איך האָב זיך דערקלערט פאר דײַנעם א פריינט און איך דערקלער ווידער אמאָל, אז איך בין צוגעבונדן צו דײַן סימפאטישן כאראקטער מיט זיכערע, פעסטע שטריק, און קיינמאָל וועל איך ניט קענען צודינען דיר בעסער, ווי איצטער. שלאָג אָן דײַן בײַטל מיט געלט, גיי מיט אונדז אפ דער מילכאָמע: פארשטעל זיך דעם פאָנעם מיט א פאלשער באָרד. איך זאָג דיר: שלאָג אָן דײַן בײַטל מיט געלט. עס קען ניט זײַן, אז דעודעמאָנע זאָל לאנג ליבן דעם מאוור—איז שלאָג אָן דײַן בײַטל מיט געלט—און אז דער מאוור זאָל לאנג ליבן דעודעמאָנע. עס איז געווען א פלוצלונגער אָנהייב, און דו וועסט זען פונקט אזא פלוצלונג סאָפּ. איז שלאָג אָן דײַן בײַטל מיט געלט. בא א מאוור בליט זיך אָפּט דער געשמאק, איז שלאָג אָן דײַן בײַטל מיט געלט. די שפּילן, וואָס ווײַזט אים איצטער אויס אזוי זיטיק, ווי היישערעק, וועט אים אינגיכט ווערן ביטער, ווי קאָלעקטאָווינט. זי, פון איר זײַט, איז יונג און מוז דעריבער ענדערן זיך: אז זי וועט זיך אָב־זעטיקן מיט זײַן לײַב, וועט זי דערזען, אז זי האָט געהאט א טאָעס. עס מוז זײַן אזוי, עס מוז; איז שלאָג אָן דײַן בײַטל מיט געלט. אויב דו ווילסט אנדערש ניט, ווי שיקן זיך צום טיילו, איז גיי צו אים מיט א לײַכטערן וועג, איידער טרינקען זיך. קלײב צונויף דאָס גאנצע געלט, וואָס דו קענסט. די נאָכגעמאכטע הייליקייט און די שמאטיקע שוועס צווישן אן ארומשלעפער א בערבער און אן איבערגעשפיצטער ווענע־ציאנערן איז ניט קיינ צו הארטער ביסן פאר מײַן סיכל און פאר דער גאנצער קאָמאנדע פון גענעם. איך זאָג דיר: די וועסט זי באַקומען. אָבער געלט דארפסטו האָבן. איך דער ערד זאָל גיין דער געדאנק וועגן טרינקען זיך: עס פאסט ניט אהער. בעסער געניסן און, אז עס וועט ווערן פריקער, אופהענגען זיך, איידער אוועקגיין פון דער וועלט, ניט געניסנדיק.

רֶאָדְרִיגָאָ.

אז עס וועט האלטן דערבײַ, וועסטו מיר זײַן צו היילן?

יאגאָ.

אָט דאָס מעגסטו זײַן זיכער, אבי געלט זאָלסטו קריגן. איך האָב דאָך דיר אָפּטמאָל געזאָגט און איך זאָג דאָס דיר נאָכאמאָל און נאָך־אמאָל, אז דעם מאוור האָב איך פײַנט. מײַן האס ליגט מיר טיפּ איך הארצן, דײַנער איז ניט ווייניקער טיפּ. איז לאָמיר ביידע פארבינדן זיך

אינ אונדזער נעקאמע. אז דו וועסט אימ צושטעלן הערנער, וועט דאָס
זײַן פאר דיר א פארגעניגן, פאר מיר א שפאס. אָ, די צײַט איז טראָג-
געדיק מיט אפולע געשעענישן, וואָס וועלן נאָך אנטפלעקן זיך. מאַרש!
גי! קריג געלטו מאָרגן וועלן מיר האָבן נאָך וועגן וואָס צו רײַדן. גײ
געזונט!

ראָדריגאָ.

ווו וועלן מיר זיך מאָרגן טרעפן?

יאגאָ.

בא מיר אינדערהײַם.

ראָדריגאָ.

איך וועל זײַן בא דיר באצײַטנס.

יאגאָ.

גיט און זײַט געזונט. ראָדריגאָ, איר הערט?

ראָדריגאָ.

וואָס?

יאגאָ.

מער קײַן וואָרט ניט וועגן טרינקען זיך! איר הערט?

ראָדריגאָ.

איך בין אן אנדערער געוואָרן, כ׳גי

פארקויפן די מאיאָנטקעס מײַנע אלע.

ראָדריגאָ גײט ארויס.

יאגאָ.

אָט מאכ איך דאָס אזוי פון שטענדיק אָן
מײַן נאר זיך פאר א בײַטל, ווײַל ס׳וואָלט הייסן,
אז איך פארשוועכ מײַן מענטשנקענטעניש,
אויב איך זאָל פאטערן מײַן צײַט מיט אזא טראָפּ
פאר עפעס אנדערש, אויסער געלט און שפאס.
איך האס דעם מאָר; ס׳גײט א קלאַנג, אז ער
האָט מיך אמאָל פארביטן אינ מײַן בעט.
אפ וויפל דאָס איז ריכטיק, ווייס איך ניט.
עס קלעקט מיר אָבער אזא כשאד, אז איך
זאָל טאָן, וואָס ס׳דארף צו זײַן, ווי פארן עמעס.
ער טרױט מיר: וועט מײַן ארבעט גרינגער זײַן.
ס׳איז קאסיג א שײַנער יונג, איז לאָמיר
באטראכטן גוט די זאך! פארנעמען
זײַן שטעלע און דערצו מיט אימ אליין
מײַן פלאַן באפליגלען, דאָס וואָלט זײַן
א שפיצל, קלוג אינצווייען. ווי? ווי? לאָמיר

א קוק טאָנ! אינ אביסל צייט ארום
נאר איך אָטעלֶאָס אויער מיט די רייד,
אז קאסיאָ איז מיט זיין ווייב צו נאָענט.
דער יונג האָט אזא אויסזען אונ מאנירנ ווייכע,
אז ער איז ווי באשאפנ אפ צו וועקנ
א כשאד; געבאָרנ פרויענ צו פארפירג.
דער מאוור איז א מענטש
אנ אָפענער, א ברייטער, איבערצייגט,
אז ווענ א מענטש זעט אויס אנ ערלעכער,
איז מוז ער ערלעכ זיין. איז וועל איך טאקע
דעם מאוור פירנ איידל פארנ נאָז,
ווי ס'ווערט געפירט אנ אייזל.
איך האָב עס שוינ! באפרוכפערט! געהענעם אונ נאכט,
פונ אייך ווערט אפ דער וועלט דאָס שרעקלעכ קינד געבראכט.
גיט ארויס.

צווייטער אקט

I סצענע

א יאמפארט איב קיפער. אן אָזענער פלאצ לעבנ יאמ. סיגייענ
אריב מָאָנט אַנאָ מיט צוויי אדל־זיט. 13

מָאָנטאָנאָ.

פונ ברעגשפיצ זעט איר עפעס אפן יאמ?
1-טער אדל־מאן.

ניינ, גאָרנישט ניט, כוצ אופגעברויזטע כוואליעס.
איכ קענ ניט צווישן הימל אונ דעם יאמ
קיינ שיפ אנטדעקן.

מָאָנטאָנאָ.

סי־דוכט זיכ מיר, אז סי־האָט
דער ווינט געהוילט אפ דער יאבאָשע מעכטיק,
סי־האָט קיינמאָל ניט געוואקלט אזא שטורעם
בא אונדז די שפיצן פון די טורעמס. האָט ער
אויכ אפן יאמ צעשפילט זיכ אזוי ווילד,
צי קענען שיפ־ריפן פון דעמב זיכ האלטן פעסט,
ווען סי־פאלן איינ די בערג? וואָס וועלן מיר
דערהערן נאָכ?

2-טער אדל־מאן.

א מאפאָלע אפן פלאָט
דעם טערקישן, וויל ווי מע שטעלט זיכ נאָר
אפ דעם באשוימטן ברעג, דערזעט מען באלד,
אז דולע כוואליעס שלאָגן, דאכט זיכ, דורך
די וואָלקנס, אונ עס וויל דער פון דעם ווינט
צערייצטער אָפגרונט מיט זיין וואסער־קאמ
דערגרייכט הויכ צום גליענדיקן בער 14
אונ אויסלעשן די שטערנ־שוויטע
פון דעם אפ אייביק איינגעפאסטן פאָליוס.

איך האָב נאָך קיינמאָל אזא אופברויז גיט געזען
אפ דעם צערייצטן וואסער.

מאָנטאָנאָ.

האַבן

די טערקן גיט פארבאַרגן זייער פּלאַט
באצייטנס אינ א בוכטע, זינען זיי
איצט אפן גרונט. עס איז אומגעלעך
גאָר אויסצוהאלטן אזא וועטער.

ס'גיט אריין א דריטער אדלמאן.

3-טער אדלמאן.

א נייס! איי, יונגענ! ס'איז דער קריג פארענדיקט.
עס האָט דער שטורעם אזוי דורכגעקנאלט די טערקן,
אז זייער פּלאַנ איז אויס. א בראווע שיפ
איז פון ווענעציע געקומען,
וואָס האָט געזען דעם אונטערגאנג און גויט
פון גרעסטן טייל פון זייער פּלאַט.

מאָנטאָנאָ.

ווי? ס'איז ריכטיק?

3-טער אדלמאן.

ס'איז די שיפ באמ ברעג,

א וועראַנעזער. מיקל קאסיאָ,

דעם דרייטן מאורס לייטענאנט,

איז ערשט ארויסגעגאנגען אפן ברעג.

דער מאור זעלבסט איז אפן יאמ דערווייל.

ער האָט די גאנצע פּוּלמאכט איבער קיפער.

מאָנטאָנאָ.

עס פרייט מיך. ס'איז א רעכטער גובערנאטער.

3-טער אדלמאן.

ס'איז אָבער קאסיאָ, וואָס האָט אזא

פארגניגן פון דעם טערקס מאפּאָלע,

באטריבט און בעט, אז גאָט זאָל איינהיטן

דעם מאור, ווייל עס האָט צעשיידט זיי

א שרעקלעכער און בייזער שטורעם.

מאָנטאָנאָ.

גאָט העלפ אימ! כ'האָב אמאָל געדינט בא אימ.

ער איז דער עכטער קעמפער-קאמאנדיר.

דאָך לאָמיר גיין אינ פּאַרט און זען די שיפ,

וואָס איז שוין אָנגעקומען,

גלײכצײטיק אינ דערווארטונג אפן מאור
מיט בליקן פאַרשנדיק די ווייטקייט,
ווי ס'גיסן זיך צונויף די בלויקייט פון דעם וואסער
און פון דער רופט.
3-טער אדלמאן.

איז לאָמיר טאָן אזוי.
ווייל יעדער וויללע פון דערווארטונג
קען ברענגען אונדו א גייעם אָנקום.
סיגייט אריין ק א ס י אָ.

קאסיאָ.

א דאנק אייך, בראווע לייט פון פעסטן אינדול,
פאר איער ליבע צו אַטעלאָ. שיצ אימ
דער הימל קעגן די סטיכעס, ווייל איך האָב
פארלאָרן אימ אפ א צעקאָכטן יאמ.
מאָנטאָנאָ.
זײַן שיפ איז גוט?

קאסיאָ.

פון מעכטיקן געבוי.
דער קאפיטאן איז זיכער און געניט.
דעריבער איז מיין האַפענונג פארזאָרגט,
דאָך ניט אינ טויטשרעק.
א געשריי הינטער דער סצענע: „א. זעג! א זעג! א זעג!“
עס גייט אריין א פערשער אדלמאן.

קאסיאָ.

וואָס איז דאָס פארא טומל?

4-טער אדלמאן.

ס'איז די שטאָט
אינגאנצן פוסט געוואָרן. ס'שטייען אפן ברעג
די מענטשן רעדלעכווייז; מע שרייט: „א זעג!“
קאסיאָ.
איך האָפ, עס איז דער גוברנאטער.

עס דעהערט זיך א קלאפ פון הארמאטן.

2-טער אדלמאן.

ס'איז א באגריסונג-שאַס פון זייער זייט:
פריינט זיינען עס געוויס.

קאסיאָ.

סיניאָר, איך בעט אייך,
גייט און דערוויסט זיך, ווער איז דאָס געקומען.

2-טער אדלמאן.

איך גיי.

מאָנטאָנאַ.

זאָגט, לייבער לייטענאנט,

איז איינער גענעראל באווייבט?

קאסיאָ.

העכסט גליקלעך.

ער האָט אזא גענומען, וואָס שטייגט איבער

באשרייבונג, יעדער גוזמע און באפויונג

פונ לייכטסטן פען, אזוי אז ס'קען

דער עמעס וועגן אירע מיליעס

פארמאטערן די זינגער פון איר לויב.

ס'קערט זיך אום דער צווייטער אדלמאן.

נו? ווער איז אָנגעקומענ?

2-טער אדלמאן.

עפעס איינער יאגאָ,

באמ גענעראל דער פאָנענטרענער.

קאסיאָ.

ער איז געפאָרן זייער גיך און גליקלעך.

אפילע שטורעמס, הויכע וואסערן

און הוילנדיקע ווינטן,

געקארבטע פעלדזן, אָנגעהויפטע זאמדן,

פארעטעריש פארבאָרגן אפ צו פאנגען

די אומשולדיקע שיפ, זיי האָבן

באקומען אלע א געפיל פאר שיינקייט,

פארגעסן, אז זיי דארפן טויטן,

און דורכגעלאָזן זיכער דעזדעמאָנען.

מאָנטאָנאַ.

ווער איז דאָס?

קאסיאָ.

ס'איז דעם שטארקן פירערס פירערן,

און איר באגלייטער איז דער דרייטער יאגאָ,

ס'האָט זייער אָנקום אינדזערע געדאנקען

אפ זיבן טעג איבערגעיאָגט. יופיטער,¹⁵

דו גרויסער גאָט, באהיט אָטעלאָ

און מיט דיין שטארקן אָטעם זיינע זעגלען

בלאָז אָן אזוי, אז ס'זאָל דאָ אונדזער פאָרט

באגליקט ווערן אינגיכט מיט זיין שיפ,

און ער, דערקוויקט מיט דעזדעמאָנעס ליבע,
וועט אופבלאָזן אינ אונדזער מאטנ הארצנ
דאָס פֿייער און דעם טרייסט פאר קיפער.
ס'גייען אריין דעזדעמאָנע, עמיריע,
יאגא, ראָדריגאָ און א סויטע.

זעט!

ס'איז אפן ברעג דער אויצער פון דער שיפ.
איר, קיפרער פאָלק, נעמט אופ זי אפ די קנר.
געגריסט זיי, פרוי! און זאָל ארומרינגלען
פון רעכטס, פון לינקס, פון אלע זייטן דיכ
די גנאָד פון הימל.

דעזדעמאָנע.

כ'דאנק אייך, בראווער פריינט!

וואָס קענט איר מיר דערציילן פון מיין מאנ?

האסיאָ.

ער איז נאָך ניט געקומען. כ'ווייס איינ זאכ:
ער איז געזונט און וועט דאָ זיין אינגיכנ.

דעזדעמאָנע.

איכ האָב דאָך מוירע. וווּ האָט איר פארלאָרן
זיין שיפ?

קאסיאָ.

ס'האָבן יאמ און הימל

צעקריגט זיכ און צעשיידט אונדו. אָבער הערט:
א זעגל!

א געשריי הינטער דער סצענע. א זעגל א זעגל.

א הארמאטן-קלאפ.

2-טער אדלמאנ.

ס'איז זייער גרוס דער ציטאדעל; ס'איז אויכ
א פריינט.

קאסיאָ.

דערוויסט זיכ, ווער איז דאָס.

דער אדלמאנ גייט ארויס.

כ'באגריס אייך, ליבער פאָנענטרעגער!

צו עמיליען אייך אויכ, געעערטע פרוי!

כ'בעט, יאגא, האָט ניט קיין פאריבל אפ מיין פרינקסט:

מיר, פלאָרענטינער, זיינען

אזוי דערצויגן. קושט עמיליען.

יאגאָ.

אויב זי וועט אייך מיט די ליפן

פארגעבן אזא קאָוועד, ווי גאָר אָפּט

מיר מיטן צינגל, וועט אייך קלעקן.

דעזדעמאָנע.

אָ וויי! זי קען דאָך גאָר ניט ריידן.

יאגאָ.

צופיל,

געטרויט מיר. כ'פיל עס איבערהויפט,

ווען ס'וויילט זיך מיר גראָד שלאָפן. יע,

איך גלויב, אז זייענדיק מיט אייך,

סארשטעקט זי זיך דעם צונג אין הארצן

און שילט איך די געדאנקען.

עמיריע.

איר האָט א קנאפן גרונט אזוי צו ריידן.

יאגאָ.

אָט שווינג שוינג, שווינג. איר, פרויען, זייט אינדרויסן בילדער,

איך צימער גלעקלעך, איך די קיכן ווילדע קעצ,

גאָר הייליק, ווען איר שטעכט דעם צווייטן,

און טיילוועג, ווען איר כאפט א גאָב צוריק;

איך אייער ווירטשאפט—טענצערקעס

און באלעבאָסטעס נאָר איך בעט.

דעזדעמאָנע.

דו מעגסט זיך שעמען, דו רעכילעס-זאָגער!

יאגאָ.

ווי איך בין ניט קיינ טערק, עס איז אן עמעס.

איר הייבט זיך אופ צום שפיל און לייגט זיך צו דער ארבעט.

עמיריע.

איר זאָלט מיינ לויבגעזאנג ניט שרייבן.

יאגאָ.

טאקע ניט.

דעזדעמאָנע.

אז דו זאָלסט דארפן רימען מיך, וואָס וואָלסטו

געשריבן וועגן מיר?

יאגאָ.

גנעדיקע סיניאָרע,

ניט לייגט אפ מיר ארום דאָס, ווייל ס'איז איבער

די קרעפטן מיינע: כ'קען נאָר קריטיקירן.

דעזדעמאָנע.

דאָך פרוווט זיכ!—מ'האַט געשיקט אינ פאַרט א קוק טאָג?
יאגאָ.

געשיקט.

דעזדעמאָנע אַנאַויט.

איכ בין ניט פריילעך, איכ פארשטעל זיכ—
נו, זאָג! ווי וואָלסטו מיכ גערימט?

יאגאָ.

איכ פרוו

זיכ אַנשטרענגענ. עס קריכט בא מיר פון קאָפּ,
ווי טראָפנס ס מאַלע פון געזימט. עס רייסט
דעם מאַרק. מײַן מווע האָט א שווערן קימפעט
און אַט וואָס אפ דער וועלט געבראכט:
אויב זי איז שיינ און קלוג, איז דארפן זיכ ניט שעמען
די שיינקייט ברענגענ נוצן, און דער סייכל נעמען.

דעזדעמאָנע.

יע, שיינ גערימט! און וואָס, אויב זי איז קלוג און מיַעס?

יאגאָ.

אויב זי איז מיַעס, וועט דער סייכל איר געפינען
א שיינעם יונג, וואָס זאָל איר מיַעסקייט באדינען.

דעזדעמאָנע.

ערגער, ערגער.

עמיליע.

און ווי, אויב שיינ און נאריש?

יאגאָ.

א שיינע קען קיינ נאר ניט זיינ, געווינט
אדאנק אַט גראַד איר נארישקייט—א קינד.

דעזדעמאָנע.

עס זיינען אלץ אלטע פלאטשיקע כאַכמעס אפ אַנצומאכנ געלעכטער
נאראַנימ אינ א שענק, אָבער ווי וועסטו נעבעך לויבנ אזא, וואָס איז
אי מיַעס אי נאריש?

יאגאָ.

פון מיַעסקייטן נארן טרעפט דאָך יעדער איינע
צו טאָג די אלע שפיצלעך, וואָס קלוגע און וואָס שיינע.

דעזדעמאָנע.

א! ווי גראַב ניט פארשטאנען! דעם בעסטן לויב האָסטו געגעבן דער
ערגסטער. אָבער וואָס וואָלסטו קענען זאָגן אפ א פרוי מיט אזעלכע
מײַלעס, אז אפילע רעכילעס וועט אפ איר קיינ בייז ניט ריידן?

יאגאָ.

זי איז געווען א שיינע, דאָך ניט שטאַלץ געגאנגען;
געהאט א צונג, וואָס רעדט, דאָך ניט קיין לאנגן;
געוועזן שטענדיק רייך, דאָך ניט צעלאָזן;
געווען באשיידן, דאָך ניט אָנגעבלאָזן,
אינ קאעס ווערנדיק, זיך איינגעהאלטן,
ניט לאנג געטראַגן א פארדראָס אג אלטן;
פארשטאנען מיטן סייכל, בייטן צי מע מעג
א קעפל פון א הערינג אפ א לאקסנעק;¹⁶
געהאלטן סאָך, קיין פליאַטקעס ניט פארפירט,
דערזענדיק פארליבטע, זיי ניט נאָכגעשפירט,
זי איז געווען א פרוי, וואָס הייסט א פרוי—

דעזדעמאַנע.

נו, אונ וואָס האָט זי אופגעטאַן?

יאגאָ.

נאראַנימ אויסגעווינגן, אקוראט פארשריבן,
ווי גרויס איז די הויצאַע אפ בעבלעך אונ אפ ריבן.¹⁷

דעזדעמאַנע.

אך סארא הינקעדיקער, ניט פאסנדיקער אויספיר! עמיליע, לערן זיך
ניט אָפּ פון אימ גאַרנישט, כאַטש ער איז דיין מאַן אונ ווי האַלט
איר, קאסיאַ? צי איז ער ניט א פוסטער, אן אויסגעלאסענער פלאפלער?

קאסיאַ.

ער רעדט, סיניאַרע, ווי ער קען. זעט אינ אימ מער דעם סאָלדאט איי-
דער דעם געלערנטן.¹⁸

יאגאָ אַנאַזיט.

ער נעמט זי פאר דער האנט, יע, א שיינער שמועס! זיי שוש-
קען זיך. אָט אינ אזא קליינעם שפינוועב וועל איך פאנגען אזא גרויסע
פליג, ווי קאסיאַ. יע! שמייכל צו איר. גוט! איך וועל דיך אריינארן מיט
דיין אייגענער איידלקייט. גערעכט! ס'איז אזוי! אזעלכע כיינדעלעך וועלן
בא דיר אראָפּרייסן די בענדלעך פון א לייטענאנט. ווען דו ווייסט עס,
וואַלסטו שוין ניט געקושט אזוי אָפּט די אייגענע דריי פינגער¹⁹. אָט
נאָכאמאָל אונ ווידער אמאָל, ווי א גאלאנטער סיניאַר. נו גוט! א
שיינער קוש! ווונדערלעכע איידלקייט! ווידער די פינגער צו די ליפן! זיי
האַבן געמעגט זיין פאר אייך קליסטיר-טרייבלעך. א טרומייט-קאנג הינ-
טער דער סצענע. עס איז דער מאור, איך דערקען זיין סינגאל.

קאסיאַ.

יע, ריכטיק.

דעזדעמאָנע.

לאָמיר אימ אנטקעגן קומען.

קאסיא.

אַט איז ער.

ס'גייט אריין אַט ע' אַ מיט דער סוויטע.

אַטעלאָ.

מײַן שיינע קעמפערן! ²⁰

דעזדעמאָנע.

מײַן טײַערער אַטעלאָ!

אַטעלאָ.

ס'איז גלייך א ווונדער אונ א גליק פאר מיר

צו זען דיך דאָ! אַ, סארא פרייד אינ הארצן!

אַ, אויב נאָך יעדער שטורעם אזא רו

קומט אַן, איז מעגן ווינטן בלאָזן

ביז אופוועקן דעם טויט, אונ זאָל די שים

אינ אירע קראמפן קלעטערן ארום

אפ וואסער-בערג הויך ווי אַלימפ, אונ באלד ²¹

אראַפּפאלן צוריק אינ אַפּגרונטן,

ווי געהענעם די טיפן! ס'וואָלט זײַן פאר מיר

דאָס העכסטע גליק איצט שטארבן, ווײַל כ'האַב מוירע,

אז קיינמאָל וועט ניט זײַן מײַן הארצ אזוי

אינאנצן פריילעך, אונ ס'פארמאָגט ניט מער

קיינ טרייסט אזא דער אומבאקאנטער מאזל.

דעזדעמאָנע.

באהיט אונדז גאָט! אונ זאָלן אונדזער ליבע

אונ גליק צוזאמען מיט די יאָרן וואקסן.

אַטעלאָ.

איר העלפט אונדז, זיסע קרעפטן פון דעם הימל!

איך האָב קיינ ווערטער ניט פאר אונדזער גליק,

עס שטעלט זיך אַפּ דאָס הארצ: צו פול מיט פרייד. ער קושט זי

אי דאָס, אי דאָס אַ, זאָל קיינ דיסאַנאנס

בא אונדז אינ הארצן קיינמאָל ניט זײַן גרעסער.

יאָגאָ אַנאָזיט.

איר זײַט איצט ווײַל געשטימט. איך וועל, ווי איך

בין אַרנטלעך, די סטרונעס אייערע אזוי א צי טאָן, ²²

אז ס'זאָל פון טאָן אראָפּגיין די מוזיק.

אַטעלאָ.

קומט אלע

אינ שלאָס! מיר האָבן נײַס. דער קריג איז אויס,
די טערקן אפן גרונט פון יאמ. וואָס מאכט
דאָ אפן אינדזל מײנע אלטע פריינט?
מײנ טײערע, ס'וועט קיפער אופנעמען אייך גערן,
מע האָט מיך דאָ אמאָל געליבט. אכ, זיסע,
איך רייד, ווי א צעטומלטער פון גליק.
איך בעט דיך, גוטער יאנג, גיי אינ פאָרט
און נעם אראָפּ פון שיפּ די קופערטס מײנע,
לאד אײנ אינ שלאָס דעם קאפיטאן פון שיפּ,
ער איז א בראווער מאן, איך שעצ אימ זייער.
קומ, דעזדעמאָנע, זײ א צווייטן מאָל
באגריסט אינ קיפער.

אלע גייען ארויס אויסער יאנג און רעדרינג.

יאנג.

זו א דינער. גיי און ווארט אפ מיר אינ פאָרט. צורדרינג. קומ דו צו נעענ-
טער אהער! אויב דו האָסט מוט—און מע זאָגט דאָך, אז ליבע גיט
אריין אפילע אינ א נידעריקן מענטשן א העכערן ווערט, אידער עס
ליגט אינ זײנ כאראקטער—איז הער מיך אויס. דער לייטענאנט איז
הײנט אפ דער וואכט אינ שלאָס. אָבער פריער פון אלץ דארפ איך
דיר זאָגן אָט וואָס: ס'איז קלאָר, אז דעזדעמאָנע איז אינ אימ פארליבט.

רעדרינג.

אינ אימ! ס'קען ניט זײנ.

יאנג.

לייג ארום דעם פינגער אפ די ליפן—אַט אזוי—און לאָז זיך געבן דיר
זו פארשטיין. גיב נאָר א קלער, ווי ווילד זי איז געווען פארליבט אינ
דעם מאוור פאר זײנ קנאקעריי און דערצײלן פאנטאסטישע לייגנס,
אָבער צי וועט זי אימ לײבן נאָך איצטער פאר זײנ פלאפּלעריי? פאר-
שטייענדיק מיטן סייכל, טאָרסטו עס ניט קלערן. איר אויג מוז האָבן
זײנ שפּײַז. און וואָס פאר א פארגעניגן קען עס ציען פון קוקן אפ א
טײוול? נאָכדעם, ווי דאָס בלוט איז געווען צערולט פון ערשטן גענוס,
מוז די זאטקייט, קעדיי צו באטומען א פרישן אפעטיט, האָבן פאר זיך
א שיינעם פאָנעם, א גלייכקייט אינ די יאָרן, מאנירן, עלעגאנצ, אָבער
אַטעלאָנ פּעלט דאָך דאָס אלץ. ניט געפינענדיק אינ אימ דאָס, וואָס
זי דארפ, וועט דעזדעמאָנעס צארטקייט פילן זיך באליידיקט, עס וועט
איר קריכט פון האַלדז, דער מאוור וועט איר ווערן שווער, אומדער-
טרעגלעך, און דאָ וועט די נאטור גופע אויסלערנען זי, וואָס מע דארפ

טאָן, און אונטערקונ איר א נײַעם געליבטן. און בא אזא לאגע—עס
 איז דאָך קלאָר און לײַגט זיך אליינ אפן זינענ—ווער קען שטיינ אזוי
 הויכ אפ שטאפל פונ גליק, ווי קאסיאָ? אן אויסגעריבענער אויסווארפ!
 האָט געוויסן נאָר אפ וויפל עס איז אימ נייטיק, קעדיי אויסצוווייזן
 איידל און ערלעך און קענען באפרידיקן זײַנע באהאלטענע, צעלאָזענע
 טײַוועס. נײַ, קײַן אנדערער נײַט, קײַן אנדערער! א געשיקטער, א גלאַ-
 טער יונג, וואָס קען אויסנוצן א שאנס! מיט א פלינקן אויג, וואָס קען,
 טאָמער פעלט דער שאנס, נאָכמאכט אים, באשאפן. א טײַוולשער אויס-
 ווארפ! דערצו איז דאָך דער אויסווארפ שײַן, יונג, פארמאָגט אלץ, נאָך
 וואָס עס צײַענ זיך דולע, נײַט דערפארענע הערצער. א יונג א סאמ,
 און די פרוי האָט אים שוין געפונען.

דאָדריגאָ.

איך קען עס נײַט גלויבן. זי איז דאָך געבענטשט מיט די שענסטע מײַלעס.

יאגאָ.

א פּײַג דיר פאר די מײַלעס. דער וויינ, וואָס זי טרינקט, איז געמאכט
 פון וויינטרויבן. איז זי אזא געבענטשטע צנוע, וואָלט זי זיך נײַט פאר
 לײַבן אינ מאוור: אויך מיר א הייליקער מײַכל. דו האָסט באמערקט,
 ווי זי האָט א שפיל געטאָן מיט קאסיאָס האנט? באמערקט?

דאָדריגאָ.

יע, באמערקט. אָבער עס איז דאָך געווען לײַטער איידלקײַט.

יאגאָ.

טײַווע, ווי דאָס איז א האנט. אן אָנווייז, א פינצטערער פראָלאָג צו א
 געשיכטע פון לױסט און מײַעסע געדאנקען. זייערע לײַפן זײַנען געווען
 אזוי נאָענט, אז די אָטעמס האָבן זיך געאַרעמט. מײַעסע געדאנקען,
 דאָדריגאָ! זיי באטראכטן עס פון בײַדע זײַטן דעם וועג, און דאן קומט
 דער קאָמאנדיר און מאכט דעם הויפט־מאנעוור, דער פלאַן ווערט פאר-
 קערפערט אינ א טאט: פשש! אָבער, סיניאָר, איר לאָזט זיך לערנען,²⁸
 וואָס צו טאָן: איך האָב דאָך אײַך אראָפגעבראכט פון וועגעציע. זײַט
 הײַנט אפ דער וואכ: א באשטימונג אהינ וועל איך אײַך קריגן. קאסיאָ
 קען אײַך נײַט: איך וועל זײַן נײַט ווייט. געפײַנט א מיטל ארייַנצוברענ-
 גען אים אינ קאעס, צי מיט רײַדן צו הויך, צי מיט אויסלאַכטן זײַן
 דיסציפלין אָדער מיט אן אנדער שפּיצל, וואָס וועט זיך אײַך מאכט אונ-
 טערן האנט.

דאָדריגאָ.

גוט.

יאגאָ.

ער איז א קײַסן, ווערט גיך צעקאָכט, קען אײַך א קלאפ טאָן. מאכט
 טאקע, אז ער זאָל אײַך געבן דעם קלאפ. איך וועל ארויסרופן קעגן

דעם א פראָטעסט פונ די קיפּרער לייט. און קעדיי צו באַרויִקן זיי, וועט מען מוזן אראָפּזעצן קאסיאָ פונ דער שטעלע. אָט אזוי וועט אייער וועג צום ציל ווערן קירצער: איך וועל שוין דעמלֶט געפינען די גע- העריקע מיטלען, ווייל עס וועט דאָך באַווייטיקט ווערן די גרעסטע שטערונג פאר אונדזער דערפֿאַלג.

רָאָדריגאָ.

איך וועל עס טאָן, האָב איך נאָר די מעגלעכקייט דערצו.

יאַגאָ.

אַט דאָס פארלֶאָז זיך שוין אפּ מיר! לֶאָמיר זיך באַלד זען אין ציטא- דעל. דערוויילע מוז איך אראָפּנעמען זיינע זאכן אפּן ברעג. גיי געוונט.

רָאָדריגאָ.

און דו אויך.

ער גייט אוועק.

יאַגאָ

אז קאסיאָ ליבט זי, דאָס גלויב איך.

אז זי ליבט אימ, דאָס לֶאָזט זיך דענקען, גלויבן.

דער מאוור—כ'קען אפילע אימ ניט לייִרן—

איז לייבנדיק, טרני, איידל פונ נאטור.

כ'מעג טראכטן, אז ער וועט פאר דעזדעמאָנען

א גוטער מאַן זיינ, אָבער כ'ליב זי אויך.

ניין, ניט אויס לויטער טייווע—כאָטש עס פעלט ניט

איך מיר א זינד אזא—מער פונ נעקאָמע וועגן,

איך בין דאָך כוּישער דעם באַלטייווע,

דעם מאוור, אז ער איז אריינגעשפרונגען

אמאָל צו מיר איך גאָרטן; דער געדאנק

זיצט, ווי א נאָגנדיקער סאם, איך מיר,

און נאָר איינ זאך קען איינשטילן מיין הארץ,

אן אויסגלייכ: פאר א פרוי—א פרוי.

און גייט דאָס ניט, איז וועל איך ווייניקסטנס

אריינזעצן איך אימ אן אייפערזוכט אזא,

אז ס'וועט דער סייכל זי ניט קענען היילן.

קעדיי דאָס אויסצופירן, דארפ איך דורך

אַט דעם ווענעציאָנער טויגעניכטס,

וואָס איז באַ מיר א יאגדהונט אפּ א קייטל,

דעם קאסיאָ זיך איינבייסן איך פוס

און אימ פארשווארצן איך אָטעלֶאָט אויגן.

ווייל קאסיאָ האָט אויך אמאָל,

כ'האָב מוירע, אָנגעטאָן מיין שלאָפּמיצ.

כ'וועל מאכט, אז דער מאוור זאָל מיר דאנקען,
 באַלוינען, ליבן, אלץ דערפאר, וואָס איך
 האָב אויסגעצייכנט פאר אן אייזל אימ
 געמאכט, זײַן רו און פרייד צעשטערט, דערפירט
 ביז מעשוואסט. יע, דער פלאַן איז דאָ,
 נאָך טונקל, יונג; זײַן עמעסע געשטאלט
 באַקומט א שפּיצל, ערשט ווען אויסגעפירט און אלט.
 גייט ארויס.

II סצענע

א גאט.

עס גייט אריין א הערצאָלד מיט אן אופרוס, נאָך אימ אן אוילעם.

הערצאָלד.

אַטעלאָ, אונדזער איידעלער און בראווער גענעראַל, פארלאנגט, אז
 מאכמעס דער ערשט אָנגעקומענער ריכטיקער יעדע וועגן דער מאפאָלע
 פון דעם גאנצן טערקישן פלאַט, זאָל יעדער מענטש ארויסווייזן זײַן
 פרייד, ווער מיט טענצ, ווער מיט אָנגעצונדענע פּייערן, ווער מיט אנדערע
 שפּילן און פארוויילונגען, ווי זײַן הארצ געלוסט; ווייל, אויסער די
 פריילעכע נייעס, פּייערט נאָך היינט דער גענעראַל זײַן כאסענע. אָט
 דאָס האָט ער געהייסן מערדן דעם פּאָלק. אלע מאַלצייט-זאָלן אינן שלאַס
 זײַנען אָפּן, און יעדערער האָט די פּרײַהייט צו געניסן אינן זיי פון
 איצטער פינף אויגער ביז דער גלאַק וועט שלאַנגן ערפּ. דער הימל זאָל
 בענטשן דעם אינדזל קיפער און דעם בראוון גענעראַל אַטעלאָ.

זיי גייען ארויס.

III סצענע

א זאל אינן שפּאַט.

סיייען אריין אַטעלאָ, דער עמאַנע, קאסן און סוויטע.

אַטעלאָ.

מײַן ליבער מיקל! היינט גיט אכטונג אפּ דער וואכט.
 מע זאָל זיך לוסטיק מאכטן מיט א מאָס,
 דעם סייכל ניט פארטרינקען.

קאסיאָ.

יאבאָ האָט

שויג א פאראַרדנונג וועגן דעם. איך וועל

פונדעסטוועגן אליין אן אויג דאָ וואַרפן,
כ'וועל אכטונג געבן.

אַטעלֶאַ.

יאגאַ איז העכסט אָרנטלעך.

א גוטע נאכט אייך, מיקל! לאַמיר מאַרגן
גאנצ פרי א שמועס האָבן. קום, מיין ליבע,
עס איז די צייט פון אָפּרייסן די פרוכט
און צווישן אונדז געניסן, וואָס געזוכט.
א גוטע נאכט!

עס גייען ארויס אַטעלֶאַ, דעזדעמאָנע און די שחיטע.
סיגייט אריין יאגאַ.

קאסיאַ.

גוטנאַונט, יאגאַ! לאַמיר גיין צו דער וואכט.

יאגאַ.

עס איז נאָך צו פרי, לייטענאנט! קיין צען ניטאָ. דער גענעראל האָט
אונדז אוועקגעוואָרפן אזוי פרי אויס ליבע צו דעזדעמאָנען. מיר דארפן
ניט דערפאר פאריבל האָבן, ער האָט נאָך מיט איר קיין איין נאכט
ניט פארבראכט. זי האָט געמעגט פאסן יופיטערן.

קאסיאַ.

זי איז א פרוי, וואָס מע מעג זוכן אזא.

יאגאַ.

און דערצו, געטרויט מיר, מיט א פייער.

קאסיאַ.

יע, א פרישע, דעליקאטע באשעפעניש.

יאגאַ.

סארא אויג זי האָט! מיר דוכט זיך, אזא, וואָס רייצט.

קאסיאַ.

וואָס רופט, און פונדעסטוועגן אזוי ערלעך.

יאגאַ.

און אז זי רעדט, צי איז דאָס ניט א סיגנאל אפ ליבע?

קאסיאַ.

עמעס, זי איז די פולקומענהייט.

יאגאַ.

נו מיילע, זאָל זיין מיט גליק! קומט, לייטענאנט, איך האָב א פלעשל
וויין. דערצו איז נאָך דאָ פאראן א פאָר קיפרער בראווע לייט, וואָס
וועלן מיט פארגעניגן אריינקערן אין האַלדז א קווערטל פאר דעם גע-
זונט פון דעם שווארצן אַטעלֶאַ.

קאסיאָ.

הײַנט ניט, ליבער יאגאַ! עס איז בא מיר א שוואכער, אומגליקלעכער
קאַפּ פאר מאשקע. עס וואָלט זײַן גוט, די איידלקײַט זאָל געפֿינען אַן
אַנדער מיטל פֿון אונטערהאַלטן זיך.

יאגאַ.

אַ, עס זײַנען דאָך אונדזערע פֿרײַנט, און ניט מער ווי אײַן בעכער.
איך וועל טרינקען פֿאַר אײַער געזונט.

קאסיאָ.

איך האָב שוין הײַנט אויסגעטרונקען ניט מער ווי אײַן בעכער ווײַן,
צוגעגאַסן מיט וואסער, און זע: איך בין שוין עפֿעס אַן אַנדערער. עס
איז בא מיר אַן אומגליק, א פֿעלער, און איך טאָר ניט א צוהײַטן מאָל
אויספרוון מײַן שוואכקײַט.

יאגאַ.

עכ, מענטש איינער! עס איז דאָך א נאכט פֿון פֿרײַד. די בראווע לײַט
ווײַלן דאָס.

קאסיאָ.

ווו זײַנען זײ?

יאגאַ.

אַט דאָ הינטער טיר, איך בעט אײַך, גיט זײ א רופֿ.

קאסיאָ.

איך וועל עס טאָן; אָבער עס געפֿעלט מיר ניט.
ער גײַט ארויס.

יאגאַ.

גיס איך איך איך איך אײַן אײַן בעכער,
אַ צוגאַב צו דעם ערשטן, ווערט ער גלײַך
אזוי צערייצט און גרייט א שפֿרונג, א בײַס
צו געבן, ווי א יונגער דאַמעס מאָפּסל.
מײַן נאַר ראָדריגאַ, וואָס די ליבע האָט אײַם שיר
ניט אויסגעקערט ארום מיט די געדערימ,
האַט הײַנט פֿאַר דעזדעמאַנען אויסגעטרונקען
היפּש בעכערס ביזן דעק. ער דאַרף דאָס האַלטן
די וואכט. דרײַ קיפּער יונגען, שטאַלצע, דרײַסטע,
איך ערע־פֿראגן שטענדיק גרייט צום שטרײַט,
דרײַ עכטע טיפּן פֿון דעם קריגערישן אינדזל,
זײ האָב איך מיט די שוײַמענדיקע בעכערס
באזופּט ווי ס'דאַרף צו זײַן. זײ שטייען אויך
דאָ אפּ דער וואכ. און צווישן אזא פּאַק
שיקורײַם וועל איך אונטערשטופּן לײַכט

דעם קאסיאָ, אז ער זאָל עפעס אָפּטאָגן,
וואָס וועט באַליידיקן דעם אינדזל. אָט
זיי קומען שוין. גייט דורכ די זאכ געשווינד,
דאן האָט מײַן שיפּ א פּאסנדיקן ווינט.

עס קערט זיך אום קאסיאָ, צוזאמען מיט אימ מאָנטאָנאָ
אונ ארד־לייט. נאָכ זיי דינער מיט ווינט.

קאסיאָ.

איך שווער בא גאָט, זיי האָבן מיר שוין אונטערגערוקט א גלעזל.

מאָנטאָנאָ.

אפּ מײַן וואָרט, א קליינס, קאמ א פינטע, ווי איך בין א סאָלדאט. ²⁴

יאָגאָ.

ווינט אהער, היי!

זינגט.

זאָל דאָס גלעזעלע מאכנ קלינג־קלונג,
זאָל דאָס גלעזעלע מאכנ קלינג־קלונג,
א סאָלדאט איז א מאן,
א לעבן—א שפּאן,
מאכט־זשע, סאָלדאטן, דעם טרונק.

ווינט, אהער, יונגענו!

קאסיאָ.

איך שווער, אן אויסגעצייכנט לידל.

יאָגאָ.

איך האָב עס אויסגעלערנט זיך אינ ענגלאנד. אָט דאָס איז דער עמע־
סער אָרט, וווּ מע קען אויסטרינקען. וואָס איז קעגן די ענגלענדער
א דײַטש, א דענער, א גראַב־בייכיקער האָלענדער? איי, טרינקט! עס
איז נאָכ אלץ גאָרנישט ניט קעגן אן ענגלענדער.

קאסיאָ.

זיי זינען דאָס טאקע אזעלכע בעריעס אפּ אויסטרינקענ?

יאָגאָ.

יע! ווען א דענער ליגט שוין טויט־שיקער, איז דאָס פּארנ ענגלענדער
ערשט א שפּיל, אז דער דײַטש פּאלט פּונ די פּיס, האַלט דער ענגלענ־
דער ערשט בא שוויצן, אונ ווען דער האָלענדער ברעכט שוין אויס,
טוט זיך דער ענגלענדער א צי צו א נייער פּלאש.

קאסיאָ.

פּאר אונדזער גענעראלס געזונט!

מאָנטאָנאָ.

איך נעם אָן דעם טאָסט אונ שטיי ניט אָפּ, לייטענאנט, פּונ אייך.

יאגאָ.

אכ, סארא טײער לאנד עס איז ענגלאנד!
זינגט.

קעניג סטיפנ איז געווען א גרויסער האר,
האָט הויזן פאר א גילדן באשטעלט:
האָט איבערגעצאלט א זעקסער דערפאר,
און שליסט דעם שניידער אפ גאָר דער וועלט.
קעניג סטיפנ האָט געהאט א ברייטע האנט,
און דו ביסט אַרעם און קליין!
פון גיחוע קען אומגליקלעך ווערן א לאנד,
איז מעגסטו אינ אלטן מאנטל גיין.²⁵

היי, וויינ אהער!

קאסיאָ.

אַט דאָס לידל איז נאָך שענער פון דעם ערשטן.

יאגאָ.

איר ווילט עס הערן נאָך א מאָל?

קאסיאָ.

ניין! איך האלט, אז א מענטש, וואָס טוט אזעלכע זאכן, איז ניט ווערט
זיין שטעלע. יע! גאָט איז איבער אונדז אלעמען. עס זיינען פאראן
אזעלכע, וואָס וועלן גיין אין גאניידן, און אויך אזעלכע, וואָס וועלן
גיין אין גענעם.

יאגאָ.

ריכטיק, לייטענאנט!

קאסיאָ.

פון מיין זייט—איך מיינ ניט צו באליידיקן דערמיט ניט דעם גענעראל
און ניט קיין אנדער אָנשטענדיקן מענטשן—פון מיין זייט האָפ איך צו
זיין אין גאניידן.

יאגאָ.

און איך אויך, לייטענאנט!

קאסיאָ.

אַבער, זייט מויכל, העכער פאר מיר וועט איר דאָרטן ניט זיצן. א ליי-
טענאנט דארפ זיצן אין גאניידן העכער פון א פאָנענטרעגער. אָבער
לאָמיר איבערגיין צו אונדזער זאך. גאָט, זיך אונדז מויכל אונדזערע
זינד! סיניאָרן, לאָמיר א קוק טאָן, וואָס הערט זיך מיט דער וואכט.
ניט מיינט, סיניאָרן, אז איך בין שיקער, אָט איז מיין פאָנענטרעגער,
אָט איז מיין רעכטע האנט, אָט איז מיין לינקע האנט. איך בין איצטער
ניט שיקער. איך קען גאנצ גוט שטיין, איך רייד גוט.

אלע.

זייער גוט.

קאסיאָ.

יע, געוויס! זייער גוט. איז טאָרט איר ניט מיינען, אז איך בין שוין
ער.

ער גייט ארויס.

מאַנטאַנאַ.

קומט, סיניאָרן, ארויס אפ דער טעראסע. לאָמיר צעשטעלן די וואכט.

יאגאָ.

איר האָט געזען דעם מאן, וואָס איז דער ערשטער
אוועק. ס'איז א סאָלדאט, וואָס האָט געמעגט
אינ צעזאָרט לעניאָנען קאָמאנדיר זיין.²⁶
איר האָט אָבער געזען אויך זיין כּיסאָרן.
ער גלייכט זיך אויס מיט זיינע מייַלעס, פונקט
ווי טאָג מיט נאכט אין אָנהייב פּרילינג, ווען
ס'איז זייער לענג דיזעלביקע. — א שאָד!
כ'האָב מוירע, אז דער צוטרוי, וואָס אָטעלאָ
האָט אימ געשענקט, וועט אינ א בייזער שאָ
פון זיין כּיסאָרן אופטרייסלען דעם אינדזל.

מאַנטאַנאַ.

ס'טרעפט אָפט מיט אימ אזוינס?

יאגאָ.

ס'איז אן ארײַנפיר

בא אימ צום שלאָפ. דער וויזער אפן זייער
וועט צוויי מאָל דורכמאכן זיין קרייז, און ער
וועט אָן א וויגלידל אזא ניט שלאָפן.

מאַנטאַנאַ.

מע דארף אָטעלאָן אָנווייזן דערופ.
ס'איז מעגלעך, אז ער זעט עס ניט; אויך מעגלעך,
אז בא זיין איידעלער נאטור בלויז שעצט ער
אינ קאסיאָ די מייַלעס, וויל ניט אָבער
זיך איינקוקן אינ די כעסרוינעס זיינע.
אן עמעס?

עס גייט אריין ר א ד ר י ג א

יאגאָ. שטיי צו אימ.

נו, ראָדריגאָ, וואָס?

איך זאָג דיר, גיי נאָך קאסיאָ. נו, גיי!

ר א ד ר י ג א גייט ארויס.

מאַנטאַנאַ.

ס'איז צו באדויערן, וואָס אונדזער מאוור

האָט אָנגעטרויט ניט פאַרויכטיק די שטעלע
פונ זײַן געהילפּ א מענטשן מיט אזא
טיפּ אײַנגעגעסענער כאלאעס. ס׳וואָלט
זײַן אָרנטלעך צו זאָגן וועגן דעם
דעם מאוור.

יאגאָ.

איכ—ניט, אפילע פאר גאנצ קיפער.
כ׳ליב זייער קאסיאָ, כ׳וואָלט פיל געכאַנן,
אבי אימ אויסהיילן פונ פעלער, אָבער—
הערט, הערט! וואָס איז דאָס פאר א טומל?

א געשריי הינטער דער סצענע: העלסט! העלסט!
קאסיאָ! קומט צוריק, נאָכיאָנגויק זיכ נאָכ ר אָ ד ר י ג אָ.

קאסיאָ.

צום טיילוול! דער אויסוורפ! די קאנאליע!
מאָנטאנאָ.

וואָס איז געשען, זייטענאנט?

קאסיאָ.

אן אויסוורפ לערנט מיכ, וואָס איכ האָב צו טאָן, אָבער איכ וועל דיכ
פארשטעקן אינ א פלעשל, לומפ איינער!
ר אָ ד ר י ג אָ.

דו וועסט מיכ שלאָגן?

קאסיאָ.

אונ דו וועסט בא מיר ריידן? גיט א קלאפ ר אָ ד ר י ג אָ.

מאָנטאנאָ.

ליבער זייטענאנט, איכ בעט אייך, האלט אייך די האנט.

קאסיאָ.

לאָזט מיכ גיין! אָדער איכ שלאָג אייך אויט די ציינער!

מאָנטאנאָ.

גיט, איר זײַט שיקער.

קאסיאָ.

איכ—שיקער?

זײַ שטרעטן.

יאגאָ שטיף צו ר אָ ד ר י ג אָ.

גי, כ׳הייס דיר, גיי אונ שריי: „מע שלאָגט זיכ!“

ר אָ ד ר י ג אָ. גייט ארויס.

ניין, ליבער זייטענאנט! מיין גאָט! ווערט רויק!

איי, העלפט!—סיניאָר—מאָנטאנאָ!—זייטענאנט!

איי, קומט צו הילפ!—אָט דאָס איז מיר א וואכט!

עס קלינגט א גלאָק.

ווער קלינגט דאָס? אָ, צום טיילו! ס'וועט די שטאָט
זיך אופהייבן. שטעלט אָפּ זיך, לייטענאנט!
כ'פארשווער אייך. ס'וועט אייך זיין א שאנדע
אפ אייביק.

ס'גייט אריין אַ ט ע ל אַ מיט א סוויטע.

אַטעלאָ.

וואָס איז דאָ געשענ?

מאַנטאנאַ.

איך בין צעבלוטטיקט, טויט פארווונדעט.

ער טרעט אָפּ.

אַטעלאָ.

שטעלט אָפּ זיך, אויב איר ווילט נאָך לעבן.

יאגאָ.

גענוג שוין! לייטענאנט, מאַנטאנאַ, מיינע הערן!
צו האָט איר גאָר אינגאנצן דעם פארשטאנד
פארלאָרן פארן אָרט אונ פליכט? עס רעדט דאָך
דער גענעראל צו אייך. שטייט! סארא שאנדע!

אַטעלאָ.

זאָגט, וואָס איז דאָס? זאָגט, ווער האָט אָנגעהויבן?

צו זיינען מיר געוואָרן טערקן

און טוען איבער אונדז אליין דאָס, וואָס

ס'האָט גאָט די טערקן ניט דערלאָזן? שעמט זיך,

ווי איר זייט קריסטן, שטעלט גלייך אָפּ דעם שטרייט.

ווער ס'וועט פון קאעס וואונן נאָך א טראָט,

דער האלט ניט פון זיינ לעבן. פאר איין ריר —

דעם טויט! שטילט איינ דעם שטורעם-גלאַק. ער שרעקט

דעם אינדזל, הייבט אים פון זיינ רן. זאָגט, מענטשן,

ווי איז די זאך געוועזן? יאגאָ, זאָג!

דו ביסט דאָך אָרנטלעך, ביסט בלייך, ווי טויט, פון צאר —

זאָג, ווער האָט אָנגעהויבן? מיט דיין ליבע

באשווער איך זיך.

יאגאָ.

איך ווייס ניט. ס'זיינען אלע

אַט ערשט געווען, אָט ערשט געווען פריינטלעך,

ווי פארן שלאָפּ א יונג פאָר-פאָלק; און פלוצלונג,

פונקט ווי א שטערן וואָלט זיי דול געמאכט, ²⁷

ארויסגעכאפט די שווערן, אָנגעצילט זיך איינער

אינ ברוסט דעם צווייטן, דאָרשטנדיק זיינ בלוט.

איך קען ניט ריידן וועגן אָנהייב
פֿון ביזנ קריג; יע, כ'וואָלט בעסער וועלן
פארלירן אינ א גוטער שלאכט די פֿיס,
וואָס האָבן מיך געבראכט אהערצו.
אַטעלאָ.

מיקל,

ווי האָט איר זיך געקענט אזוי פארגעסן?
קאס'אָ.

איך בעט אייך, זייט מיר מויכל; כ'קען ניט ריידן.
אַטעלאָ.

געשעצטער פריינט מאָנטאנאָ! איר זייט שטענדיק
געזעזונ איידל. ס'האָט די וועלט באמערקט
די שטילקייט, ערנסטקייט פֿון אייער יוגנט.
ס'איז אייער נאָמען גרויס אין שטרענגסטע מילער.
איז ווי'זשע האָט איר אייער שיינעם רום
צעשטערט, פארביטן אפ א נאָמען פֿון —
א העפּקער-יונג, א נאכטהעלד—דאָס דערקלערט מיר!
מאָנטאנאָ.

געשעצטער גענעראל, כ'בינ שווער פארווונדעט,
ס'קען יאָג, אייער אָפיצער, דערציילן,
— כ'מוז ריידן ווייניקער, וויל ס'איז מיר שעדלעך, —
אלץ, וואָס איך ווייס; אויך ווייס איך ניט, כ'זאָל עפעס
געהאט פארזינדיקט היינט באנאכט מיט וואָרט
צי מיט דער האנט, אויב ס'איז נאָר ניט געוואָרן
א זינד צו זאָרגן וועגן זיך אליין
און צו באשיצן זיך דעם לעבן קעגן
אן אָנפאל מיט געוואלט.
אַטעלאָ.

כ'שווער באמ הימל,

מיין בלוט הייבט אָן באהערשן מיין פארשטאנד,
די לייַדנשאפט פארפינצטערט דעם געדאנק,
פארכאפט מיין ווילן; אויב איך וועל
א לאָז טאָג זיך און אופהייבן די האנט,
וועט פאלן פֿון איר קלאפ דער בעסטער.
דערציילט, ווי איז דער ביזנער קריג אנטשטאנען,
ווער האָט אימ אָנגעהויבן; וועט זיין שולד
נאָר אופגעוויזן ווערן, מעג ער זיין
מיין צוילינג-ברודער, ער וועט מוזן פאָרט

מיט מיר זיכ זעגענען. — וואָס הייסט? אינמיטן
א קריגס-שטאָט, צווישן אזא פּאָלק, וואָס איז
נאָכ פּוֹל מיט שרעק, זאָל עמעצער גאָר וואַגן
פארפירן קריגערייען צווישן זיכ!
באנאכט! אינ פעסטונג! בא דער וואכט!
ס'איז אומגעווער! יאנאָ, ווער האָט אָנגעהויבן?
מאָנטאָנאָ.

אויב צוליב פריינטשאפט אָדער כאווערשאפט
דערציילסטו מער צי ווייניקער פון עמעס,
דאג ביסטו קיין סאָלדאט ניט.

יאנאָ.

צופ מיכ ניט!

כי וואָרט בעסער אויסשניידן דעם צונג פון מויל,
אבי נאָר קעגן מיקל קאסיאָ
קיין שלעכטס ניט זאָגן; אָבער איכ בין זיכער,
אז ס'קען דער עמעס אימ ניט שאטן; אָט
ווי ס'איז געוועזן, גענעראל! מאָנטאָנאָ
איז איכ, מיר האָבן ביידע דאָ געשמועסט,
און פּלוצלונג איז אריינגעפאלן עפעס
א יונג מיט א געשריי: „העלפט! העלפט!“ נאָכ אימ
האָט קאסיאָ געיאָגט זיכ מיט א שווערד
אן אָנגעצילטן אפ א קלאפ. מאָנטאָנאָ
האָט גלייכ צו קאסיאָ א וואָרפ געטאָן זיכ
אימ אָפּצוהאלטן; איכ האָב נאָכן שרייער
געלאָזן זיכ, ער זאָל ניט מיט די קוילעס
די שטאָט דערשרעקן (ווי ס'איז ווירקלעך
געשען). דער יונג איז גראָד געוועזן
לייכט אפ די פיס; איכ האָב אימ ניט דעריאָגט,
צוריק געלאָפּן, ווייל איכ האָב דערהערט
א שווערדנקלאנג פונדאנען, זידלוערטער
פון קאסיאָ, ווי איכ האָב קיינמאָל ניט
פון אימ דערווארט. און קומענדיק צוריק —
ס'האָט ווייניק וואָס געדויערט — האָב איכ זיי דערזען,
הארט איינער צו דעם צווייטן,
אינ ביטערן געשלעג; אָט ווי איר האָט
זיי זעלבסט געפונען. כ'האָב ניט מער
וואָס צו דערציילן. ס'זינען מענטשן
ניט מער ווי מענטשן. ס'קענען אויכ די בעסטע

פארגעסן זיך. יע, קאסינאָ האָט אימ
פארווונדעט לייכט, ווי, זייענדיק אינקאעט,
מע גיט אמאָל א קלאפ דעם בעסטן פריינט,
ס'האָט אָבער קאסינאָ געוויס געהאט
פונ דעם אנטרונענעם אזא פארדראָס,
אז ס'קען ניט אויסהאלטן אימ די געדולד.

אָטעלָאָ.

כ'ווייס, יאגאָ, ס'ווייל דיין ערלעכקייט און ליבע
פארקלענערן די זאך, זי גרינגער מאכן
פאר קאסינאָ. — איך, קאסינאָ, ליב דיך,
דאָך וועסטו מער ניט זיין מיין אָפיצער.

ס'גייט אריין דער דעם אַנע מיט א סוויטע.

זעט, אויך מיין ליבע האָט איר אופגעוועקט,
איך וועל דיך שטעלן פאר א ביישפיל.

דעזדעמאָנע.

וואָס איז געשענ?

אָטעלָאָ.

ס'איז אלץ שוין גוט, מיין זיסע!

גיי שלאָפן! — צו מאַנט אַנע. סיניאָר, איך וועל אליין
זיין איינער דאָקטער, היילן אייך די ווונדן.
פירט אימ אוועק!

מע פירט אימ אַפ.

דו, יאגאָ, נעם אפ זיך די אופזיכט איבער
דער שטאָט, בארויקט די, וואָס ס'האָט דערשראָקן
דער ווילדער ליארם. — קומ, דעזדעמאָנע! ווייך:
אזוי לעבט א סאָלדאט, דער זיסער שלאָפ פארגייט,
ווי נאָר ס'רופט די טרומייט.

אלע גייען ארויס: אויסער יאגאָ און קאסינאָ.

יאגאָ.

וואָס? איר זייט פארווונדעט, לייטענאנט?

קאסינאָ.

יע, ניטאָ שוין מער קיין רעפוע.

יאגאָ.

ווירקלעך? גאָט באהיט!

קאסינאָ.

מיין גוטער נאָמען, גוטער נאָמען, גוטער נאָמען! איך האָב פארלאָרן
מיין גוטן נאָמען. איך האָב פארלאָרן דעם אומשטערבלעכען טייל פון מיר,

אונ געבליבנ איז נאָר דאָס, וואָס איז ווי בא א כײַע. מײַנ גוטער
נאָמען, יאגאָ, מײַנ גוטער נאָמען!

יאגאָ.

ווי איך בין אן אָרנטלעכער מאן, איך האָב געמיינט, אז איר האָט בא-
קומען עפעס א ווונד אינ לײב: דאָס איז וויכטיקער פאר דעם גוטן
נאָמען. גוטער נאָמען—דאָס איז דאָך א נישטיקע און העכסט פאלשע
אויסטרעכטעניש; מע באקומט אים אָפט אָן א פארדינסט און מע פאר-
לירט אָן א שולד: האלט איר ניט, אז איר האָט פארלאָרן דעם גוטן
נאָמען, דעמלט האָט איר אים. עס זײַנען פאראן, מענטש איינער, מיט-
דעם אפ צו באקומען צוריק דעם גענעראלסט כײַנ. איצטער זײַט איר
בא אים אראָפגעפאלן, ער האָט אײַך אָבער באשטראָפט, מער מײַנענדיק
פאָליטיק, איידער פון קאעס, אזוי שלאָגט מען אן אומשולדיקן הונט,
קעדיי אַנצושוועקן א שטאַלצן לײב. שטייט צו אים ווידער צו, און ער
וועט זײַן אײַערער.²⁸

קאסיאָ.

איך וואָלט אים גיכער געבעטן, ער זאָל מיך ארויסשליידערן, איידער
נארן אזא גוטן גענעראל, אונטערקנדיק אים אזא שלעכטן, שיקערן,
נארישן אָפיצער. א שיקער? פלוידערט ווי א פאָפּוגניי? שלאָגט זיך?
פּינט זיך אויס? זירלט זיך? קוראזשעט זיך פאָרן אײַגענעם שאָטן? דו,
גײסט פון ווײַן! מיטן אויג זעט מען דיך ניט! האָסטו ניט קײַן אנדער
נאָמען, איז הייס טײוול.

יאגאָ.

נאָך וועמען האָט איר זיך דאָס נאָכגעיאַגט מיטן שווערד? וואָס האָט
ער אײַך געטאָן?

קאסיאָ.

איך ווייס ניט.

יאגאָ.

איז דאָס מעגלעך?

קאסיאָ.

איך געדענק א מאסע זאכן, אָבער קײַן אײַן זאך ניט אײַנציקווייזן,
א קריג, אָבער ניט פארוואָס. אָ גאָט! אז מענטשן זאָלן נעמען אינ מויל
אזא זאך, וואָס רויבט בא זיי דעם סײַכל, אז מע זאָל מיט פרייד און
לוסט פארוואנדלען זיך אינ פי!

יאגאָ.

איצטער אָבער זײַט איר אינגאנצן באם זײַנען. ווי זײַט איר דאָס אזוי
געקומען צו זיך?

קאסיאָ.

דעם טײוול שיקרעס איז געפעלן געוואָרן אָפּצוטראַעטן זײַן אָרט דעם

טייול קאעס, איין פעלער טייטל מיטן פינגער אפן צווייטן און מאכט
איך זאָל פון גאנצן הארצן פאראכטן זיך אליינ.

יאגאָ.

אָ, ניט זייט קיינ צו שטרענגער מאָראַליסט! נעמענדיק איך אכט די
צייט, דעם אָרט, די לאגע פון דעם אינדול, וואָלט געווען בעסער, אויב
עס טרעפט זיך ניט. אָבער האָט עס יע געטראַפן, מוז מען פאריכטן,
און זאָל אייך זיינ צו גוטס.

קאסיאָ.

איך וועל בא אימ בעטן צוריק מיינ שטעלע, און ער וועט מיר זאָגן: דו ביסט
א שיקער. האָב איך אזויפיל מילער, ווי די היררע, וועט אזא ענטפער
זיי גלייך פארשטאַפן אלע. זיי א מענטש מיט סייכל און פלוצלונג
ווערן א נאר און באלד א בעהיימע, אָ, ווי אויסטערליש עס איז! יעדער
איבעריקער בעכער איז פארשאַלטן, און עס זיצט איך אימ א טייל. ²⁰

יאגאָ.

גייט, גייט! גוטער וויינ איז א גוטע פריינטלעכע באשעפעניש, אויב נאָר
מע קען זיך מיט אימ באגיינ: ניט שילט אימ! ווייטער, ליבער לייטער
נאנט, איך קלער, איר ווייסט, אז איך ליב אייך.

קאסיאָ.

איך האָב עס באוויזן מיט מיינ טרינקען.

יאגאָ.

מענטש איינער! יעדער מענטש טרינקט אמאָל אויס, איר צי אן אנדער
רער. איך וועל אייך אָבער זאָגן, וואָס איר דארפט טאָן. אונדזער גער
נעראלס פרוי איז איצטער דער גענעראל. איך זאָג עס איך דעם זיין,
אז ער איז אינגאנצן פארנומען מיט באטראכטן, באמערקן, אָנשויען
אירע מילעס, איר שיינקייט. איז זייט זיך איר מוידע פון גאנצן הארצן,
בעט, זי זאָל אייך ווידער אופשטעלן אפ איינער פאָסטן. זי האָט אזא
ברייטע, גוט הארציקע, איידעלע, געבענטשטע נאטור, אז זי האלט עס
פאר א פלעק אפ איר גוטסקייט, אויב זי טוט ניט פאר א מענטשן מער,
איידער ער האָט זי געבעטן. שטייט צו איר צו, זי זאָל צונויפציען דאָס
איבערגעבראַכענע גליד צווישן אייך און איר מאן, און איך בין גרייט
צו שטעלן איך געוועט מיינ גאנצן פארמעגן קעגן יעדער קליינקייט,
וואָס איז קאמ ווערט אָנצורופן, אז איינער פריינטשאפט וועט נאָכן ברוך
ווערן נאָך שטארקער ווי פריער.

קאסיאָ.

איר האָט מיר געעבן א גוטע אייזע.

יאגאָ.

איך שווער, אז מיט אופריכטיקער ליבע און אָנטלעכער פריינטשאפט.

קאסיא.

איך גלויב אייך פון גאנצן הארצן. איך וועל מאַרגן אינדערפרי בעטן
די ווילדע דעזדעמאָנען, זי זאָל מיך אונטערהאלטן. מיין גאנצע קאריער
איז אויס, טאָמער ווערט זי דאָ איבערגעריסן.

יאגא.

ריכטיק. א גוטע נאכט, לייטענאנט! איך מוז גיין צו דער וואכט.

קאסיא.

א גוטע נאכט, אָרנטלעכער יאגא!

ער גייט ארויס.

יאגא.

נו, ווער וועט זאָגן, אז איך בין אן אויסוואַרפן?
צו איז נישט ערלעך, אופריכטיק מיין אייצע,
וואָס לייגט זיך אפן סייכל און איז ווירקלעך
דער וועג דעם מאור צו געווינענען? ווילל
ס'איז זייער לייכט באוועגן דעזדעמאָנען
צו העלפן אין א גוטער זאך, איר הארץ
איז ברייט און פריי, ווי די סטיכעס, ס'וואַלט
איר זיין נישט שווער א בייג צו טאָן דעם מאור,
ער זאָל זיך אָפּזאָגן פון קריסטנטום,
פון אלע סימוואַלן און צייכנס פון דערלייזונג.
ס'איז זיין נעשטאָמע מיט איר ליבע
אזוי פארבונדן, אז זי קען טאָן אלץ
מיט אימ, וואָס זי פארלאנגט, און טאָן פארקערט,
עס מעג איר זיך פארוועלן ווערן
א גאָט, וואָס שפילט זיך מיט זיין שוואכקייט. וואָס זשע
בין איך דען פאר אן אויסוואַרפן, אויב איך האָב
באוויזן קאסיאָ דעם רעכטן וועג,
וואָס וועט צו גוטס אימ פירן? גאָט הייטן
פון געהענעמ! ווען טיילען ווילן אָפּטאָן
די ערגסטע זינד, פארשטעלן זיי זיך ערשטנס
פאר הימלשע געשטאַלטן, אָט ווי איך.
ווילל ביים ס'וועט בעטן דער נאָווער נאר
אז דעזדעמאָנע זאָל אימ ראטעווען,
און זי וועט צושטיין שטארק צום מאור—וועל איך
אריינגיסן אימ גיפט אין אויער, זאָגן:
„זי בעט פאר קאסיאָ, ווילל זי פארלאנגט זיין שיינקייט.“
און וואָס זי וועט מער שטרעבן טאָן אימ גוטס,
אלץ ווייניקער וועט זיין דעם מאורס צוטרוי.

איך וועל פארוואנדלען איך א זינד איר גוטסקייט
און אויסוועבן פון איר א נעצ, וואָס וועט
זיי פאנגען אלעמען.

סיגייט ארייבן רעדריגאָ.

נו, וואָס הערט זיך?

רעדריגאָ.

איך בין דאָ איך דעם געיעג ניט קיין הונט, וואָס בייסט, נאָר מער
נישט אזא, וואָס בילט. מיין געלט איז שוין קימאט אויס; היינט בא-
נאכט האָב איך געכאפט גוטע קלעפ. און מיר דוכט זיך, אז פאר מיין
גאנצער מי און מאטערניש וועט מיר צוקומען נאָר אביסל דערפארונג,
אזוי, אז איך וועל זיך אומקערן קיין ווענעציע גאָר אָן געלט און מיט
עפעס מער סייכל.

יאגאָ.

ווי אָרעם זיינען די, וואָס האָבן קיין געדולד ניט!

— צי קען מען אנדערש אויסהיילן א ווונד,

אויב ניט פאמעלעך? מיטן סייכל, ניט

מיט קישעפ ארבעטן מיר דאָך, און סייכל

מוז האָבן צייט. צי גייט ניט וויל די זאך?

ס'האָט קאסאָ געשלאָנגן דיך, דו אָבער

האָסט מיט דעם ביסל קלעפ דעם קאסאָ

קאסירט. ס'וואקסט יעדער פלאנצונג אפ דער זון,

דאָך יענער בוימ, וואָס בלייבט צוערשט, דער ברענגט

די פרוכט צוערשט. דערוויילע קלעקט פאר דיר. —

מיין גאָט! ס'איז שוין פרימאָרגן!

עס מאכט מייסימ און פארגעניגן קורצ די צייט.

טרעט אָפ! גיי, ווו מע האָט געשטעלט דיך ווינען.

אוועק! איך זאָג דיר! שפעטער וועסטו מער

דערוויסן זיך. נו, מארש! רעדריגאָ גייט ארויס.

כ'מוז טאָג צוויי זאכנ:

פאר קאסאָ דארפ בעטן דעודעמאָנען

מיין פרוי; איך וועל איר הייסן.

דערוויילע וועל איך אָפגיין מיטן מאוור

אביסל אָנאזייט און ברענגען אימ

צוריק גראָד דאן, ווען קאסאָ וועט בעטן

זיין פרוי. אהא! עס איז א גאנג,

מע דארפ דאָס נאָר ניט ציען לאנג.

ער גייט ארויס.

דריטער אקט

סצענע I

א פלאצ סארנ שפּאַס.

עס גייען אריין קאסיאָ מיט עטלעכע מוזיקאנטן.⁸¹

קאסיאָ.

שפּילט, מוזיקאנטן, דאָ. כ'וועל אייך דערפאר
באלוינען; אָבער קורצ; דערנאָך שרייט אויס:
„גוט מאָרגן, גענעראל!“

סיגייט אריין דער קלאָונ.

קלאָונ.

זאָגט, מוזיקאנטן, איינערע אינסטרומענטן זיינען געווען אין נעאפּאָל, וואָס
זיי פּאָנפען אזוי אין נאָז?⁸²

1-טער מוזיקאנט.

וואָס הייסט, סיניאָר?

קלאָונ.

עס זיינען בא אייך בלאָז-אינסטרומענטן?

1-טער מוזיקאנט.

יע, בלאָז-אינסטרומענטן.

קלאָונ.

איז הענגט לעבנ זיי אן עק.

1-טער מוזיקאנט.

וואָסער עק? וואָס מיינט איר?⁸³

קלאָונ.

איך האָב געזען אפּולע בלאָז-אינסטרומענטן מיט עקן. נאט אייך געלט.
דער גענעראל ליבט איינער מוזיק אזוי, אז ער בעט אייך, אינ נאָמען
פונ דער ליבע, גיט טומלט מער מיט איר.

1-טער מוזיקאנט.

גוט, סיניאָר, מיר וועלן גיט מער.

קלאָוּן.

האַט איר אזא מוזיק, וואָס הערט זיך ניט, מעגט איר ווייטער שפּילן,
ווייל דאָס, וואָס מע רופט אָן הערן מוזיק, איז ער מויכל.
ו-טער מוזיקאנט.

מיר האָבן ניט אזא.

קלאָוּן.

איז לייגט אריין די פּינלעך אין די זעקלעך. איך מוז אוועקגיין, נו,
מארש! פארשווינדט אין דער לופט! מארש!
די מוזיקאנט גייען ארויס.

קאס'אָ.

דו הערסט, מיין ערלעכער פריינט?

קלאָוּן.

איך הער ניט קיין ערלעכע פריינט, איך הער אייך.

קאס'אָ.

הער אופ שפּילן מיט ווערטער, אָט איז דיר א קליינע גאַלדענע מאט
בייע. איז די קאמערפּרוי, וואָס באדינט דעם גענעראלס ווייך, שוין
אופגעשטאנען, זאָג איר, אז איינער קאס'אָ בעט, זי זאָל זיך מיט אימ
דורכריידן. דו וועסט עס טאָג?

קלאָוּן.

זי איז שוין אופגעשטאנען. איך וועל איר זאָגן, אז עס זאָל זיך איר
פארוועלן שטיין דאָ.

קאס'אָ.

טו עס, מיין גוטער פריינט. דער קלאָוּן גייט ארויס.

יא ג א ג גייט אריין.

קאס'אָ.

גראָד צו דער צייט!

יאגאָ.

איר האָט נאָך ניט געלייגט זיך שלאָפּן?

קאס'אָ.

איך? ניין! עס איז דאָך טאָג געוואָרן איידער
מיר האָבן זיך צעשיידט. איך האָב זיך, יאגאָ,
דערלויבט נאָך איינער פרוי צו שיקן, כ'ווייל,
זי זאָל געפינען מיר א צוטריט
צו דעזעמאָנען.

יאגאָ.

כ'שיק זי גרײַכ.

איך וועל א מיטל אויך געפינען אָפּצוּצײַען
דעם מאוור אָנאַזײַט, קעדיי ס'זאָל פּרײַער
זײַן דער געשפרעכ.

קאסיאָ.

איך דאנק אײַך אונטערטעניק.

י א ב ג גײט ארויס.

אפילע צווישן פּלאָרענטײַנער

האָב איך נאָך קײַנמאָל נײַט געזען קײַן אײַנעם,
וואָס זאָל זײַן בראווער, אײַדעלער פּונ אײַם. ס'גײט ארײַן עמײַלע.

עמײַלע.

גוט מאָרגן, לײַבער לײַטענאַנט! ס'פּאַרדריסט מײַר
דער קאַעס, וואָס מע האָט אפּ אײַך. איך בין דאָך זיכער,
ס'וועט אלץ זײַן גוט. עס רײַדן וועגן דעם
דער גענעראַל מיט דעזדעמאַנען; זי
פּאַרטיידיקט אײַך ענערגיש; ער דערווידערט,
אז דער פּאַרווונדעטער האָט דאָ אינ קיפּער
א שײַנעם נאַמען און פּיל פּרײַנט; אזוי
אז ס'פּאַדערט דער געזונטער סײַכל,
איר זאָלט באזײַטיקט ווערן. אָבער ס'זאָגט דער מאוור,
אז ער לײַבט אײַך און ער באדאַרפּ נײַט
קײַן אנדער בעטער כּוּצ זײַן פּרײַנטשאפט,
קעדיי אײַך אופּצושטעלן, ווי נאָר מעגלעכ.

קאסיאָ.

אָבער,

איך בעט אײַך, אויב ס'איז פּאַסיק און מע קען,
געפינט מײַר די געלעגנהײַט צו האָבן
א קורצן שמועס אויג אפּ אויג
מיט דעזדעמאַנען.

עמײַלע.

כ'בעט אײַך, קומט ארײַן,

איך וועל אײַך אָנווייזן די צײַט, דעם אָרט,
ווי איר וועט קענען אויסגיטן דאָס הארצ.

קאסיאָ.

איך דאנק אײַך זײַער.

זײַ גײען ארויס.

סצענע II

א צימער אינ שלאָס.

סיגייענ אריינ אָט ע ל אָ, י אַ ג אָ אונ אדל-לייט.

אַטעלאָ.

גיב, יאגאָ, אָפּ די בריוו דעם קאפיטאן,
אויכ מיינ באגריסונג דעם סענאט דורכ אימ.
איכ גיי איצט אפּ די פעסטונג-ארבעטן,
דו וועסט מיכ דאָרטן טרעפן.

יאגאָ.

רעכט, סיניאָר!

אַטעלאָ.

איר, אדל-לייט, באגלייט מיכ אינ דער פעסטונג?
אדל-לייט.

מיר גייען, גענעראל, מיט אייך.

זיי גייען ארויס.

סצענע III

דער גארטן פונ שלאָס.

עס גייען אריינ דע זדעמ אָנע, קאסן אָ אונ עמיליע.

דעזדעמאָנע.

זיי זיכער, ליבער קאסיאָ, איכ וועל
אלצ, וואָס איכ קען נאָר, טאָן פאר דיר.

עמיליע.

אָ, טוט עס, גוטע פרוי! איכ זאָג אייך, ס'האָט
מיינ מאנ אזא פארדראָס, פונקט ווי די זאכ
וואָלט אימ געטראָפן.

דעזדעמאָנע.

יע! דיינ מאנ איז אָרנטלעך!

געטרוי מיר, קאסיאָ, איכ וועל אינגיכנ
זען אייך באפריינדעט מיט מיינ מאנ אזוי
ווי פריער.

קאסיאָ.

אכ, גוטהארציקע סיניאָרע,
וואָס ס'זאָל ניט זיינ מיט מיקל קאסיאָ,
פארבלייבט ער דאָך אפּ שטענדיק אַיער דינער.

דעזדעמאָנע.

איכ ווייס דאָס, כ'דאנק אייך, איר האָט ליב מיינ מאנ.

איר האָט אימ לאַנג געקענט. איז זײַט־זשע זיכער,
ער וועט אייך האַלטן ווייט פֿון זיך נישט לענגער,
ווי ס׳פֿאָדערט עס די פֿאַרליטיק.
קאַסײַאַ.

סיניאַרע,

ס׳קען צײַען זיך די פֿאַרליטיק צו לאַנג,
דערנערבן זיך מיט שפּײַז, ווי וואַסער מאַגער,
פֿאנאנדערוואַקסן זיך פֿון צופֿאלן,
אזוי, אז האַבנדיק א צווייטן אפּ מײַן שטעלע,
פֿארגעסן וועט דער גענעראַל מײַן לײַבע
און דינסט.

דעזדעמאַנע.

קײַן צווייפֿל! פֿאַר עמיליען

דאָ איך די אויגן, קאוויך איך דיר דײַן שטעלע.
געטרוי! אויב איך זאָג צו מײַן פֿרײַנטשאַפט, וועל איך
מײַן צוזאַג האַלטן בײַן לעצטן פֿונקט.
איך וועל מײַן מאַן נישט לאָזן רוען, מאַכן איך
געהאַרכזאַם; כ׳וועל פֿאַרײַדן איך די אויערן,
בײַז די געדולד וועט פֿלאַצן; ס׳וועט זײַן בעט
פֿאַר איך א לערנ־צײַמער ווערן, און דער טיש
אַן אָרט פֿון מוסער זאָגן; כ׳וועל איך אלץ
אַרײַנמישן דײַן ביטע, קאַסײַאַ!
דעריבער מעגסטו פֿרײַלעך זײַן: דו האַסט
אַן אדוואַקאַט, וואָס גיכער וועט פֿארגעסן
צו לעבן, אײַדער דײַן פֿראַצעס.
34

אַ ט ע ל אַ און י א ג א באווייזן זיך אין הינטערגרונט.

עמיליען.

סיניאַרע, ס׳גײַט דער גענעראַל.

קאַסײַאַ.

סיניאַרע, כ׳זעגן זיך מיט אייך.

דעזדעמאַנע.

נײַן, וואַרט און הערט, ווי איך וועל רײַדן.

קאַסײַאַ.

נישט איצטער! איך בײַג אומרויך אזוי,

אז כ׳קען נאָר שטערן אונדזער צײַל.

דעזדעמאַנע.

נו, טוט, ווי איר פֿאַרשטייט.

ק א ס י א ג גײַט ארויס.

יאגאָ.

הא! עס געפעלט מיר ניט.

אַטעלאָ.

וואָס רעדסטו?

יאגאָ.

קיינ זאך ניט—אַדער—כווייס ניט.

אַטעלאָ.

ס'איז קאסיאָ אוועק איצט פון מיין פרוי?

יאגאָ.

ס'איז קאסיאָ. אָ ניינו! איך שטעל זיך עס ניט פאַר,

אז קאסיאָ זאָל, ווי א שולדיקער,

זיך אָפגאנווענען, ווי נאָר אייך דערוען.

אַטעלאָ.

איך האלט, אז ער.

דעודעמאָנע.

נו, וואָס, מיין מאנ?

איך האָב דאָ מיט א מענטשן ערשט גערעדט,

וואָס האָט צו אייך א ביטע אונ איז זייער

פון אייער אומגאָר נידערשלאָגן.

אַטעלאָ.

וועמען מייןט איר?

דעודעמאָנע.

נו, קאסיאָ, דעם לייטענאנט.—מיין מאנ!

אויב איך פארמאָג א קראפט צי כיינ,

וואָס זאָלן אפ אייך ווירקן, ווערט

מיט אימ גלייך שאַלעם!

אויב ער איז ניט א מענטש, וואָס ליבט אייך טרען,

קען גרייזן ניט באטראכטערהייט,

מיינט אָבער גוטס, דערקען איך שוין ניט, הייסט עס,

דעם פאָנעם פון אן אָרנטלעכען מאנ.

כ'בעט, רופט אימ צריק.

אַטעלאָ.

ער איז אוועק פונדאנען?

דעודעמאָנע.

יע, ריכטיק! איז אזוי צעבראָכן,

אז ס'איז אינ מיר געבליבן פון זיין צאר

א טייל, מיין מיטליינד. ליבער, קערט אימ אומ!

אַטעלאַ.

ניט איצטער, דעזדעמאַנע! עטוואָס שפעטער.
דעזדעמאַנע.

אינגיכנ אָבער?

אַטעלאַ.

אינך צו ליב, וואָס גיכער.

דעזדעמאַנע.

היינט בא דעם אָוונטברויט?

אַטעלאַ.

ניט היינט באנאכט.

דעזדעמאַנע.

צו מיטיק מאַרגנ?

אַטעלאַ.

כ'וועל ניט קומען עסן מיטיק

אהיימ; עס האָבן אינגעלאדן מיך

אינ ציטאדעל די אָפיצערן.

דעזדעמאַנע.

איז מאַרגנ באדערנאכט? איז דינסטיק אינדערפרי?

איז דינסטיק צוועלפ באטאָג? באנאכט?

איז מיטוואָך אינדערפרי? איך בעט, ווייזט אָן באשטימט א צייט,

ס'זאָל אָבער זיין ניט לענגער פון דריי טעג.

געטרויט מיר, אז ער האָט כאראַטע. ס'איז דאָך

זיין פעלער, אויב מע זאָל אימ נעמען איינפאך —

ניט רעכענענדיק, אז מע מוז ביים קריג

זיין מוסטערהאפט—קימאט קיין פעלער ניט,

וואָס זאָל א שטראַפ פארדינען. כ'בעט אייך, זאָט,

ווען זאָל ער קומען. כ'שטעל זיך גאָר ניט פאָר,

אז איר זאָלט עפעס בעטן, אונ איך זאָל

אייך אָפּזאָגן צי שטיין אונ וואקלען זיך.

וואָס הייסט? אָט יענעם מיקל קאסיאָ,

דעם העלפער אייערן בא ווערבן מיך,

וואָס האָט אזויפיל מאָל פארטיידיקט אייך,

ווען איך פלעג זאָגן קעגען אייך א וואָרט, —

אָט אימ קעדיי צו מאכן פאר א פריינט,

איז נייטיק לאנג צו ריידן! טרויט מיר, כוואָלט

אַטעלאַ.

גענוג, איך בעט דיך! זאָל ער קומען, ווען

ער וויל. איך וועל ניט אָפּזאָגן דיר גאָרנישט.

דעזדעמאָנע.

וואָס איז? עס איז ניט קיין מאטאָנע.
ס'איז פונקט ווי אויב איך בעט אייך אָנטאָן
די האנטשן, עסן דאָס, וואָס איז אייך נוצלעך,
צי ווארעם קליידן זיך, צי עפעס אנדערש,
וואָס איז אינאיינער אינטערעס. אָ, ווען
איך וועל אַ ביטע האָבן, וואָס זאָל ווירקלעך
פיל פאָדערן פון איינער ליבע, וועט עס
זיין שווערער, שרעקלעכער צו טאָן.

אַטעלֶאַ.

איך וועל ניט אָפּזאָגן דיר גאַרנישט. אָבער
איך בעט דיך, לאָז אווילע מיך אליין.

דעזדעמאָנע.

צי קען איך אָפּזאָגן? אָ ניינ! פארבלייבט,
מיינ מאן, געזונט.

אַטעלֶאַ.

מיינ דעזדעמאָנע, גיי געזונט.

איך וועל צו דיר באלד קומען.

דעזדעמאָנע.

לאָמיר גיין,

עמיליע. צו אַטעלֶאַ. איר טוט, ווי ס'גלוסט זיך אייך.
כ'וועל שטענדיק פאָלגן, וואָס עס זאָל ניט זיין.
דעזדעמאָנע אַרבעט זיך גייען ארויס.

אַטעלֶאַ.

די שיינע שטיפערקע! ס'מעג מיינ נעשאַמע
פארפלוכט ווערן, איך ליב דיך אָבער;
און טאָמער ניט, וועט ווידער זיין כאָאָס.

יאגאַ.

געערטער האר, —

אַטעלֶאַ.

וואָס זאָגסטו, יאגאַ?

יאגאַ.

ס'האָט וועגן איינער ליבע קאסיאָ געוויסט
נאָך פאר דער כאטענע?

אַטעלֶאַ.

פון אָנהייב ביזן סאָפּ.

וואָס פרעגסטו עפעס?

יאגאָ.

עפעס א געדאנק
איז דורכגעלאָפֿן. צוליב אימ, ניט מער.

אַטעלאָ.

זאָג, יאגאָ, וואָס פֿאַר א געדאנק?

יאגאָ.

איך האָב עס ניט געוויסט, אז ער איז פֿריער
געווען באקאנט מיט איר.

אַטעלאָ.

אַ, יע! ער פֿלעגט
גאנצ אָפט זײַן דער פֿאַרמיטלער צווישן אונדז.

יאגאָ.

ווירקלעך!

אַטעלאָ.

יע, וווירקלעך! וואָס? דו זעסט עפעס אין דעם?
ער איז ניט ערלעך?

יאגאָ.

ערלעך, גענעראל.

אַטעלאָ.

ערלעך! יע, ערלעך!

יאגאָ.

אפ וויפֿל, גענעראל, איך ווייס —

אַטעלאָ.

איז וואָס־זשע מיינסטו?

יאגאָ.

איך מיינ, סיניאָר!

אַטעלאָ.

איך מיינ, סיניאָר! מיינ גאָט! ער איז מײַן עכאָ,

ווי עפעס שרעקלעכעס וואָלט זײַן בא אימ

אין דעם געדאנק: ער טאָר עס ניט אנטפלעקן.

דו מיינסט עפעס; איך האָב געהערט: דו האָסט

געזאָגט, אז עס געפעלט דיר ניט,

וואָס קאסיאָ איז פֿונ מײַן פֿרוי אוועק.

וואָס איז דיר ניט געפעלן?

אונ אז איך האָב דערציילט, אז אין מײַן ליבע

איז ער געווען מײַן פֿאַרטרויטער,

צונויפגעצויגן האָסטו דינע ברעמען,

ווי אײַנגעשלאַסן אין דיין מאַרש אן אײַנפֿאַל

א שרעקלעכענ. איז אויב דו ליבסט מיכ,
אנטדעק מיר דיין געדאנק.

יאגאָ.

סיניאָר, ס'איז אייך באקאנט מיין ליבע.

אַטעלֶאַ.

יע,

באקאנט, און ווייל איך ווייס, אז דו ביסט פול
מיט ערלעכקייט און ליבע, אז דו וועגסט
די ווערטער, איידער זאָגנ זיי, דעריבער
דערשרעקט מיכ שטארקער דיין פארשווינגן.
אזעלכע זאכן זיינען א געוויינהייט
בא שווינדלער, אָבער בא א מענטשן
מיט ערע איז עס א באווייז, אז עפעס
אנטפלעקט זיין הארץ, עס קען זיך דאָך באהערשן.

יאגאָ.

איך וואָלט פאר מיקל קאסיאָ געשוואָרן,
אז ער איז אָרנטלעכ.

אַטעלֶאַ.

איך מיין דאָס אויך.

יאגאָ.

א מענטש דארף זיין אזא, ווי ער ווייזט אויס;
מע דארף ניט אויסווייזן דאָס, וואָס מע איז ניט.

אַטעלֶאַ.

געוויס, א מענטש דארף אויסווייזן דאָס, וואָס ער איז.

יאגאָ.

דעריבער האלט איך קאסיאָ פאר ערלעכ.

אַטעלֶאַ.

ניינ! ס'שטעקט דאָ נאָך עפעס.
איך בעט דיר, זאָג מיר אלץ, אָט ווי דו טראכטט,
דו מיינסט. געפינ פאר דעם געדאנק דעם ערגסטן
דאָס ערגסטע וואָרט.

יאגאָ.

זייט מויכל, גענעראל!

איך בין פארפליכטעט טאָג, וואָס ס'איז מיין כויוו,
דאָך ניט אזוינס, פונ וואָס עס זיינען פריי
אפילע קנעכט. אנטפלעקנ די געדאנקענ? אָבער
זיי קענען זיין אי גידעריק אי פאלש.
אינ וועלכע פאלאצ קען זיך ניט אמאָל
אריינרייסן א מיעסקייט? צי איז פאראן

א ברוסט, ריין אפ אזויפיל, אז עס זאלן
קיינ אומריינע געדאנקען צייטנווייז
אינ איר ניט זיצן לעבן די גערעכטע
און אפהאלטן געריכט?

אָטעל'אָ.

ס'הייסט, יאגאָ, דו פאראטסט דיין פריינט,
אויב דו פארשטייסט, אז מע באאוולט אים,
און דיין געדאנק איז אָפגעפרעמדט
פון זיינע אויערן.

יאגאָ.

איכ בעט אייך, —

עס קען זיין פאלש דאָס, וואָס עס דוכט זיך מיר,
איכ בין זיך מוידע, אז עס איז אן אומגליק
אינ מיר— מיינ נאָכשפירן נאָך מיסברויכן;
מיינ גינציקייט דערזעט אָפט א פארברעכן,
ווי ס'איז ניטאָ. דעריבער זאל ניט נעמען
דער סיכל אייערער אינ אכט
א מענטשן, וואָס פארגרייזט אזוי; ניין, מאכט ניט
קיינ וועזן פון צעפלאַנטערטע האשאָרעס.
פאר אייער גליק און רו, פאר מיינ פארשטאנד
און ערע פאסט ניט, איר זאלט וויסן, וואָס
איכ דענק.

אָטעל'אָ.

וואָס ווילסטו זאָגן מיט די רייד?

יאגאָ.

ס'איז בא א מאנצביל צי א פרוי
די עכטע צירונג זייער גוטער נאָמען.
ווער ס'גאנוועט אָפ מיינ בייטל, יענער האָט
אריינגעכאפט א שמאטע: עפעס אָדער גאָרנישט;
עס איז געוועזן מיינס, ס'איז איצטער זיינס
און ס'איז געווען בא טויונטער א קנעכט.
דאָך ווער עס רויבט מיינ גוטן נאָמען, יענער
האָט אָפגענומען דאָס, וואָס ער וועט רייכער
דערפון ניט ווערן, איך וועל אָבער בלייבן
דער עכטער אָרעמאן.

אָטעל'אָ.

באמ הימל, איכ

וויל וויסן דיין געדאנק.

יאגאָ.

איר קענט עס ניט,
אפילע אויב מײַן הארץ וואָלט ליגן
בא אײַכ אינ האנט; איר זאָלט עס ניט, ביזוואנען
דאָס הארץ איז נאָכ בא מיר.

אַטעלאָ.

הא

יאגאָ.

אָ, היט זיכ, ליבער האר,
פאר אייפערזוכט; ס'איז א קאָשמאר מיט גרינע אויגן,
וואָס, פרעסנדיק, מאכט כויוזעק פון דעם קאָרבן.
א קאָפּ מיט הערנער קען דאָכ רויק זײַן,
אויב ס'איז ניטאָ קײַן צווייפל אונ קײַן ליבע
צו דער, וואָס נארט. ס'צײלט אָבער
די שרעקלעכסטע מינוטן יענער,
וואָס ליבט אונ צווייפלט, האָט כשאד אונ ליבט דאָכ פאָרט.

אַטעלאָ.

אָ, סארא אומגליק!

יאגאָ.

אַרעם אונ צופרידן—דאָס איז רײַכ גענוג,
א רײַכקײַט אָג א ברעג איז אַרעם, הויל,
ווי ווינטער, אויב זי שרעקט זיכ נאָכאנאנד.
מײַן ליבער גאָט! באוואָר פון אייפערזוכט
דאָס הארץ פון אלע מײַנע פריינט!

אַטעלאָ.

וואָס הייסט?

צו מײַנסטו, אז איך וואָלט געקענט
מײַן לעבן פאטערן אפ אייפערזוכט
און יעדער ענדערונג פון דער לעוואָנע
באגלייטן מיט א נײַעם כשאד? נײַן!
געצווייפלט איינמאָל אונ באשלאָסן איינמאָל!
אויב אנדערש, וואָלט איך זײַן א באַק; אויב איך
וואָלט אלע קרעפטן פון מײַן גײַסט
אזעקגעגעבן אפ אזעלכע פוסטע
און אופגעבלאָזענע פאנטאזיעס,
ווי איצטער דײַנע. ס'וועלן מיך ניט מאכן
פאר אייפערזוכטיק רײַד אזעלכע, אז—
מײַן ווייב איז שײַן, לעבט פריילעך, ליבט געזעלשאפט,

א וויציק וואָרט, א ליד, א שפּיל, א טאנצ.
 דאָס אלץ מאכט ריינער, ווען דאָס הארץ איז ריינ.
 אויך וועלן מינע אייגענע כעסרוינעס
 ניט אופוועקן אין מיר קיין שרעק, קיין צווייפל.
 זי האָט געהאט דאָך אויגן און גענומען מיכ.
 גיין! פּרײַער דארפּ מען זען, דערנאָך ערשט צווייפלען,
 און ווען געצווייפלט, קריגן א באווייזן.
 און ווען באווייזן—איז א סאָפּ:
 אויס ליבע מיט דער אייפּערזוכט צוזאמען.

יאגאָ.

עס פרייט מיכ שטארק, ווייל איצטער ווערט מיר לייכטער
 ארויסווייזן די טרייהייט, ליבע, וואָס
 איכ פיל צו אייך; דעריבער, ווייל איר פאָדערט,
 באקומט מיין מיינונג. כ'רייד נאָך אָן באווייזן:
 גיט אכט אפּ איינער פרוי; באטראכט זי גוט
 מיט קאסיאָ; קוקט מיט די אויגן,
 אָן אייפּערזוכט און אויך אָן צוטרוי; כ'ויל ניט,
 אז איינער ברייטע, איידעלע נאטור
 זאָל לייזן פאר איר גוטסקייט. איכ קען גוט די זיטן
 פון אונדזער לאנד.

ס'זעט אין ווענעציע דער הימל דאָס,
 וואָס ס'זעען ניט די מאנען; א געוויסן
 הייסט דאָרטן ריינ, ניט ווייל מע טוט קיין זינד ניט,
 נאָר ווייל מע קען פארבאָרגן.

אַטעלִיאָ.

וואָס רעדסטו?

יאגאָ.

זי האָט דעם פאָטער אָפּגענארט, ווען זי
 האָט כאסענע געהאט מיט אייך.
 און ווען עס האָט געדאכט זיך, אז זי ציטערט
 פאר איינער בליק, גראָד דעמלט אייך געלייבט.

אַטעלִיאָ.

יע, ס'איז געווען אזוי.

יאגאָ.

איז מאכט דעם אויספיר:

אויב יונגעהייט האָט זי געקענט אזוי
 פארשטעלן זיך, אזוי פארבלענדן
 דעם פאָטערס אויגן, אז ער האָט געמיינט,

עס איז א קישעפּ—אַבער איך בין ווערט,
מע זאָל מיך אויסזידלען. אנטשולדיקט מיך
פאר צופיר ליבן אייך.

אַטעלֶאַ.

איך קומ דיר אייביק

א דאנק.

יאגאַ.

איך זע, עס האָט אפּ אייך געווירקט.

אַטעלֶאַ.

ניין, גאַרנישט, גאַרנישט!

יאגאַ.

כ'האָב דאָך מוירע, אז—

מיין גאָט!—א ביסל יע. איך האָפּ, איר וועט
פארשטיין, אז וואָס געזאָגט, איז נאָר געזאָגט
פון ליבע. אַבער איר זייט קאָנטיק ארפּגערעגט,
איז בעט איך אייך, פארשטייט די ווערטער מייןע.
נאָר ווי א כּשאר, ניט מער.

אַטעלֶאַ.

ניט מער.

יאגאַ.

אויב מער,

קען ווערן דאָך פון מייןע רייד די ווירקונג
צו שארט, ווי איך האָב קיינמאָל ניט געוואָלט.
ס'איז קאסיאָ מיין ליבער פריינט. —סיניאָר,
איך זע, עס רעגט אייך אופּ.

אַטעלֶאַ.

ניין, ניט שטארק.

ס'איז דעזדעמאָנע אַרנטלעך, ניט אנדערש.

יאגאַ.

לאנג לעב זי, און איר אויך מיט דעם געדאנק!

אַטעלֶאַ.

און דאָך, ווען די נאטור פאראט זיך זעלבסט.

יאגאַ.

אַט דאָ, דאָ איז דער שפיצ!—דערלויבט מיר דרייסט זיין—

זי האָט זיך פון שידוכים אָפּגעזאָגט
מיט מענער פון איר לאנד, איר שטאנד, איר גלעכען,
דערפון, וואָס וואָלט פאר איר געווען נאטירלעך,—
צי איז עס ניט פארקריפּלונג פון כאראקטער,

אן אומנאטירלעכקייט אין דעם געדאנק,
א בייזע אויסקרימונג פון ווילן?
פארצייט מיך אָבער: כ'מיינ ניט דאפקע זי,
כאָטש מוירע האָב איך, אז איר ווילן קענ
זיך אויסגלייכ אונ, מעסטנדיק אייך דעמלט
מיט יענע מאָסן, וואָס בא איר אין לאַנד,
כאראַטע האָבן.

אַטעלאָ.

גי! א גוטן טאָג!

אז דו וועסט נאָך עפעס באמערקן,
דערצייל מיר! הייס, דיין ווייב זאָל קוקן! גיי,
פארלאָז מיך, יאגאָ!

יאגאָ אומקנייענדיק.

כ'גיי, סיניאָר!

אַטעלאָ.

צו וואָס האָב איך דאָס כאסענע געהאט?
עס זעט אונ ווייס דער אָרנטלעכער מאַן,
אַן צווייפל, מער, פיל מער, ווי ער דערציילט.

יאגאָ אומקערינדיק זיך.

סיניאָר! כ'וואָלט בעטן אייך, איר זאָלט ניט ווייטער
זיך גריבלען אין דער זאך; ס'וועט מיט דער צייט
אלץ ווערן קלאָר. כאָטש ס'וואָלט געוועזן גלייך,
אז קאסיאָ זאָל אפ זיין שטעלע זיין,
ס'איז זיכער, אז ער פאסט פאר איר—דאָך האלט אימ,
אויב עס געפעלט אייך, ביו א צייט פונדווייטן.
אַט וועט איר זען, ווי גרויס עס איז זיין ווירקונג,
באמערקן, צי וועט אייער פרוי זיך מיען
פאר אימ, ווי איינגעשטארט, ווי האסטיק. ס'וועט
דאָס זיין א גרויסער סימען. איר דארפט טראכטן
דערווייל, אז איך בין איך מיינ שרעק
גענילט;—כ'האָב מוירע, אז אזוי איז ווירקלעך,—און,
איך בעט אייך, אייער דעורעמאָנען האלט
פאר פריי פון יעדער שולד.

אַטעלאָ.

איך קען זיך האלטן, שרעק זיך ניט.

יאגאָ.

איך זעגן זיך מיט אייך א צווייטן מאָל.

ער גייט ארויס.

אַטעלאָ.

ער איז א מענטש פון העכסטער ערלעכקייט.
ער האָט דערלערנט מיט זײַן טיפּן סײַכל
ד' אופירונג פון מענטשן. ווײַזט זי זיך ארויס
א ווילדער פּוּיגל, וועל איך זי
ניט האלטן אפ א שטריקל,
עס מעגן זײַן די פּעדעם פון מײַן הארצן,
כ'וועל געבן איר דעם פּײַפּ: פּלי, וווּ דו ווילסט
און זוכ דײַן גליק. ס'איז מעגלעך, אז מײַן שווארצקײט,
דעם מאנגל פון פּאַרזיסונג איך די רײד,
ווי בא סאַלאַגענ-העלדן, און דערצו מײַן עלטער—
איך לָזוּ זיך שוין אראָפּ אינ טאַל פון יאַרן,
כאַטש ניט אסאך דאָס שטויסט זי אָפּ פון מיר,
איך בין באַלײדיקט, וועל איך טרײסטן זיך
מיט מײַן פּאַראכטונג. אָ, עס לײגט א קלאַלע
איך האָבן כאסענע! מע רופט אָן „מײַנע“
א צארט באשעפעניש, ניט די געלױסטן אירע.
כ'וואָלט בעסער וועלן זײַן א זשאבע
און שפּײַזן זיך מיט טפּיסע-דאַמפּן,
אַבי ניט טײלן זיך דערמיט, וואָס איך האָב לײב,
מיט אנדערע. יע. ס'איז איך העכסטן שטאַנד
אַן אומגליק, גרעסער, ווי בא די, וואָס אונטן,
מע קען ניט אויסמײַדן דאָס, ווי דעם טױט:
עס וואקסן הערנער פון געבורטס-טאַג אָן.
ס'גײט דעזדעמאַנע.

דעזדעמאַנע און עמיליע קערן זיך אים.

אַטעלאָ.

איז זי פאלש,
דאַן מאכט פון זיך אַלײן דער הימל כויוועק.
איך וועל ניט גלױבן.

דעזדעמאַנע.

וואָס, אַטעלאָ ליבער?
עס ווארט דער מיטיק און די אינדול-לײט,
וואָס איר האָט אײַנגעלאדן.

אַטעלאָ.

יע, כ'בין ווערט,

מע זאָל מיך טאדלען.

דעזדעמאָנע.

וואָס רעדט איר עפעס

מיט אזא שוואכנ קאָל? איר זייט געזונט?

אַטעלאָ.

עס טוט מיר וויי דער שטערנ דאָ.

דעזדעמאָנע.

איכ קלער,

עס קומט ארויס פונ וואכנ, ס'וועט פארגיינ.

לאַזט, איכ וועל אייכ פארבינדן שטייפ,

ס'וועט בעסער ווערן אינ א שאַ ארומ.

אַטעלאָ.

דאָס טיכל איז צו קליינ.

ער געמט עס אראָפּ פונ שטערנ. דאָס טיכל פאלט בא אימ ארויס

פונ האנט.

לאַזט דאָס צורו. איכ גיי מיט אייכ.

דעזדעמאָנע.

עס טוט מיר זייער לייד, וואָס איר זייט קראנק.

אַטעלאָ אונ דעזדעמאָנע גייען ארויס.

עמיליע.

איכ בין צופרידן, וואָס איכ האָב דאָס טיכל.

עס איז בא איר דעם מאורס ערשטע גאַב.

ס'האָט מיינ צעדרייטער מאנ

א הונדערט מאָל געבעטן, אז איכ זאָל

עס גאנווענען. זי אָבער ליבט דעם ליבע-צייכנ.

דער מאור האָט פארשוואָרן זי,

זי זאָל אימ אייביק היטן; שטענדיק האלט זי

דאָס טיכל לעבן זיכ; זי רעדט מיט אימ אונ קושט עס.

איכ וועל אראָפּנעמען פונ אימ דעם כוסטער

אונ געבן יאגאָ. עס ווייס דער הימל נאָר,

ניט איכ-וואָס וויל ער טאָג דערמיט.

איכ מיינ נאָר נאָכגעבן אימ זיינ קאפּריו.

יאגאָ קערט זיכ אומ.

יאגאָ.

א, איר! פארוואָס זייט איר אליינ?

עמיליע.

ניט זיילט מיכ. איכ האָב פאר אייכ א זאכ.

יאגאָ.

פאר מיר א זאכ? נו מיילע, אזא זאכ

טרעפט אָפט.

עמיליע.

וואָס?

יאגאָ.

א נאר א ווייב.

עמיליע.

דאָס גאָר? וואָס וועט איר אָבער געבן מיר
פאר אַט דעם טיכל?

יאגאָ.

וואָסער טיכל?

עמיליע.

וואָסער טיכל?

דעם מאורס ערשטע גאָב זייג דעזדעמאָנען,
וואָס איר האָט אָפּט געהייסן גאנווענען.

יאגאָ.

דו האָסט בא איר געגאנוועט?

עמיליע.

ניין, איך שווער זיך.

זי האָט עס צופעליק פארלאָרן.

איך בין געווען דערביי, האָב אופגעהויבן,
אַט איז עס, זעט.

יאגאָ.

א רעכטס א ווייבל! גיב אהער!

עמיליע.

וואָס ווילט איר טאָן דערמיט? איר האָט דאָך עס
געבעטן אזוי ערנסט.

יאגאָ. רייסט ארויס דאָס טיכל.

וואָס איז אַינער דינגע?

עמיליע.

אויב ס'איז ניט וויכטיק פאר א גרויסן ציל,

גיט אָפּ צוריק! די פרוי נעבעכו!

זי וועט אראָפּ פונ זינען אַן דעם טיכל.

יאגאָ.

ניט קימער זיך! איך דארף עס האָבן.

קענסט גיין עמיליע גייט ארויס.

כ'וועל קאסן אין ווינונג אונטערוארפן

דאָס טיכל, זאָל ער עס געפינען. קלייניקייטן,

לייכט ווי די לופט, נעמט אָן די אייפערזוכט

פאר א באווייזן, ווי פון דער ביבל. ס'וועט

א ווירקונג האָבן. ס'האָט דער מאוור שוין
צו קעמפן מיט מיינ גיט. יע, בא אזא
נאטור איז דער געפערלעכער געדאנק, ווי סאמ:
צום אָנהייב קאמ מע פילט אימ אינ געשמאק,
דאָך ווי דערגאנגען נאָר צום בלוט, ווערט גלייך
א סרייפע, ווי א שוועבל-מינע. כ'האָב געזאָגט—
אַט גייט ער.

אַטעלאַ קערט זיכ אומ.

קיינ מאַן, קיינ מאנדראגאַרע, ³⁵
קיינ שלאַפֿ-סיראַפּ פון גאָר דער וועלט וועט שוין
ניט געבן דיר דעם זיסן שלאַפּ, וואָס נעכטן.

אַטעלאַ.

הא-הא! מיר ניט געטריי!

יאָגאַ.

וואָס איז אייך גענעראל? גענוג שוין וועגן דעם.

אַטעלאַ.

אוועק! פארשווינד! דו האָסט ארופגעזעצט
מיכ אפ דער צוואנג-באנק בא א טאליענ!
איך שווער, ס'איז בעסער פיל געפייניקט ווערן
ווי ווייניק וויסן.

יאָגאַ.

וואָס, סיניאָר?

אַטעלאַ.

צי האָב איך גאָר זיך פאָרגעשטעלט
אינ איר פארבאָרגענע געלוסטן?
איך האָב זיי ניט געזען אונ ניט געטראכט
אונ ניט געקומערט זיך. איך בין נאָך נעכטן
געשלאָפּן גוט, געוועזן פריילעך, פריי;
איך האָב אפ אירע ליפּן ניט געפונען
קיינ קישן קאסאַס. זאָל א באגאנוועטער,
וואָס ווייס ניט פונ דער גנייווע אונ וואָס פילט ניט,
אויך ווייטער גאָרנישט וויסן אונ ניט פילן.

יאָגאַ.

עס איז א שאַד צו הערן דאָס.

אַטעלאַ.

איך וואָלט געוועזן גליקלעך, אויב דער גאנצער לאגער
סאָדאטן, פורלייט, דינער וואָלט געניסן
איר שיינעם ליב: אבי איך זאָל ניט זען.

ס'איז איצטער אָבער אויס אפ אייביק רו,
 צופרידנקייט. איך זעגן זיך מיט אייך,
 די רייען איז די קאסקעס מיט די פרענדן,
 די גרויסע קריגן, ווען עס יאָגט איז שלאכט
 די דאָרשט נאָך רומ. פארבלייבט געזונט, געזונט,
 מיין הירזשענדיקער פערד, מיין הילכיקע טרומייט,
 די פויק, וואָס, וועקט דעם גייסט, די פלייט, וואָס שטעכט דאָס אויער,
 די גרויסארטיקע פאָן, דער גאנצער גלאנצ,
 די פייערלעכקייט, שטאַלצקייט, פראכט פון קריג;
 און איר, די מאָרדמאשינעס מיט די העלדזער,
 וואָס שרייען איבער דונערן פון הימל,
 איך זעגן זיך מיט אייך! אָטעלאָס ארבעט אויס!

יאָג.

צי איז עס מעגלעך, גענעראל?

אָטעלאָ.

אויסוורפ!

באוויזן מיר קלאָר, אז ס'איז מיין פרוי א הור.

כאפט אימ פארן גאַרן ³⁶

ס'זאָל זיכער זיין, מע זאָל עס מיטן אויג זען.
 איך שווער זיך בא דער אייביקער נעשאַמע,
 אז טאָמער ניט, וואָלט בעסער זיין פאר דיר
 א. הונט צו זיין און ניט דערוועקן
 איז מיר מיין קאעס.

יאָג.

ס'האלט שוין אזוי ווייט?

אָטעלאָ.

מאכ, איך זאָל דאָס דערזען; גיב ווייניקסטנס
 מיר א באוויזן אָן שלייפן און אָן העקלעך,
 מע זאָל א סאָפעק קענען אָנהענגען אפ זיי.
 אויב ניט, וויי צו דיין לעבן!

יאָג.

ליבער האר.

אָטעלאָ.

האָסט דו בארעדט זי און געמאטערט מיך,
 איז בעט ניט מער צו גאָט, אויס דער געוויסן!
 אפ אלטע זינד שיט נייט אָן! טו דאָס, וואָס ס'זאָל
 דעם הימל צווינגען וויינען, שוידערן די ערד,
 דו קענסט ניט צוגעבן שוין גאַרנישט
 דערצו, וואָס זאָל איך געהענעם דיך ווארפן.

יאגאָ.

אָ, באַרמ־הערציקייט! דו, הימל, שטיי מיר ביין!
איר זייט א מאַנצביל? האָט געפיל אונ סייכל?
גאָט איז מיט אייך! נעמט אָפּ באַ מיר מײַן אַמט!
אכ, סאַראַ אומגליקלעכער נאַר איך ביין!
איך האָב דערלעבט, מיט זאָל מײַן ערלעכקייט
פאַר אַ פאַרברעכנ מאַכנ. אָ, ווי שרעקלעך
עס איז די וועלט! איז ווייס דאָס, ווייס דאָס, וועלט,
אַז ערלעך לעבנ איז ניט זיכער.

איך דאַנק אייך פאַר דער לערע, כ'וועל שוינ מער
קײַן פּרײַנט ניט לײַבנ, זינט ס'איז אזוי שווער.

אַטעלאָ.

ניין, בלײַב באַ מיר, אונ ערלעך זאָלסטו זײַן.

יאגאָ.

ניין, בעסער—קלוג; ס'איז ערלעכקייט אַ נאַר,
דערגײט ניט ביזנ צײַל.

אַטעלאָ.

איך שווער באַ גאָר דער וועלט—

דאָ טראַכט איך, אַז מײַן פּרוי איז ערלעך, דאָ—אַז ניט.

דאָ טראַכט איך, אַז דו מײַנסט דעם עמעס, דאָ—אַז ניט.

כ'דאַרפּ האָבנ אַ באַווייז, איר נאָמען איז

געוועזן קלאָר, ווי דער דיאַנעס פּאָנעם,³⁷

אַונ איצטער איז ער שמוציק, שוואַרצ, ווי מײַן געזיכט.

אָ, ווען עס וואָלטנ זײַן דאָ שטריק צי מעסערס,

צי פּײַער, סאַמ, אַ שטראָמ אפּ צו דערטרינקען—

איך קען ניט אויסהאַלטנ, ווי ווערט מען איבערצײַגט?

יאגאָ.

איך זע, עס פּרעסט אייך אופּ די לײַדנשאַפט,

ס'פאַרדריסט מיר, וואָס איך האָב אייך אָנגעמאַכט דעם ווייטעק.

ווי וואָלט איר קענען ווערן איבערצײַגט?

אַטעלאָ.

איך וואָלט! אָ ניין, איך וויל.

יאגאָ.

מע קען דאָס, אָבער ווי? וואָס פאַר באַווייזונ?

איר ווילט אליין דערזען אַלץ מיט די אויגן,

זי כאַפּן, ווען זי איז—

אַטעלאָ.

טויט אונ טײַוול!

יאגאָ.

איך קלער, עס איז צו שווער דערפירן זיי
צו אזא צושטאנד, אז א זיטיק אויג
זאל אפ איינ קישן זיי דערזען; ס'איז פארן טיילן,
איז וואָס? איז ווי? וואָס פאר באווייזונ?
עס איז אומעגלעך, איר זאלט זען אליינ,
אפילע אויב זיי וואָלטן זיינ
פול טיילוע, ווי די בעק; צעהיצט, ווי מאלפעס;
אַן אָפּהאלט, ווי די וועלפ, אונ נאַריש-גראַב,
ווי נאַרישע שיקורים. כ'זאָג אייך אָבער:
אויב שטארקע וויכטיקע באווייזונ קענען
אייך פירן צו דער טיר פון עמעס, דעמלט
וועט קלעקן אפ צו ווערן איבערצייגט.

אַטעלעאַ.

גיב מיר א לעבעדיקן סימען, אז זי איז
מיר פאלש.

יאגאָ.

ס'געפעלט מיר ניט אזא מינ ארבעט.
דאָך, זינט עס האָבן אזוי ווייט פארפירט מיך
מיין נאַרישקייט, מיין ערלעכקייט, מיין ליבע,
איז גיי איך ווייטער. דאָ ניט לאנג האָב איך
מיט קאסיאָ געשלאָפן; ס'האָט א צאָן
מיר ווי געטאָן און שלאָפן ניט געלאָזן.
בא אייניקע איז אזוי שוואַך דער גייסט,
אז וועגן זייערע געשעפטן פלאַפלען זיי
פון שלאָפן. אזא איז קאסיאָ,
ער האָט פון שלאָפן געזאָגט: „אך, דעזועמאָנע,
מיין זיסע, לאָמיר היטן זיך,
פארבאָרגן אונרזער ליבע.“
ער האָט דערביי גערדיקט מיין האנט, געצויגן,
געשרייען: „ליבע מינעו!“. שטארק געקושט,
פונקט ווי ער וואָלט געריסן מיט די וואָרצלען
די קושן, וואָס אפ אירע ליפּן וואקסן.
ער האָט ארופגעלייגט זיינ פוס מיר אפן פוס;
געזיפצט, געקושט און ווידער אויסגעשרייען:
„פארפלוכט זאל זיינ דער מאַזל, וואָס האָט דיך
דעם מאוור אָפּגעגעבן!“

אַטעלאַ.

א גרויל! א גרויל!

יאגאַ.

עס איז דאָך נאָר א כאַלעם.

אַטעלאַ.

ס'באווייזט, וואָס פריער איז געווען. עס איז אַ ביזער אַנדייט, כאַטש אַ כאַלעם.

יאגאַ.

ס'קען אונטערשטיצן אנדערע באווייזן, וואָס זינען שוואַכ.

אַטעלאַ.

איך וועל צערניסן זי אפ שטיקער.

יאגאַ.

בארוקט זיך! קיין פאקט איז נאָך נייטאָ. זי איז דאָך עפּשער ערלעכ. זאָגט מיר אָט וואָס: צי האָט איר ווען געזען באַ איר אינ האַנט אַ טיכל מיט אויסגעהאַפטע רויטע יאגדעס?

אַטעלאַ.

איך האָב געגעבן איר אַזאַ, מיין ערשטע מאַטאַנע.

יאגאַ.

כ'ווייס עס ניט. מיט אַזאַ טיכל— ס'איז, זיכער, איינער פרויס—האַט קאַסיאַ. זיכ אויסגעווישט די באַרד. איך האָב געזען.

אַטעלאַ.

אויב ס'איז דאָס טיכל—

יאגאַ.

אויב ס'איז דאָס טיכל, צי אַן אנדער טיכל, וואָס האָט געהערט איר—איז דאָס אַ באווייזן צוזאַמען מיט די אנדערע באווייזן.

אַטעלאַ.

אַ, ווען דער קנעכט וואָלט האָבן פּערציק טויזנט לעבנס! איינ לעבן איז צו קנאַפ, צו שוואַכ פאַר מיין נעקאַמע.

איצט זע איך, אַז ס'איז ריכטיק. יאַגאַ, קוק אהער! מיין טיפע ליבע שלירער איך אַוועק פאַר אלע ווינטן, אויס!

דו פינצטערע נעקאַמע, קריכ ארויס פון טיפער הייל!

גיב, ליבע, אָפּ דיין קרוינ און טראָגן אינ הארצנ
דעם האס פון א טיראנ! צערייט זיכ, ברוסט,
צו אָנגעלאָרנ מיט די שלאנגענ-צינגער.

יאגאָ.

איכ בעט אייכ, האלט זיכ איינ!

אַטעלאָ.

אָ, בלוט, בלוט, בלוט!

יאגאָ.

געדולד, איכ זאָג אייכ, ס'קענ נאָכ בייטנ זיכ
בא אייכ די מיינונג.

אַטעלאָ.

יאגאָ, קיינמאָל ניט.

פונקט ווי דער פאָנט-יאמ האלט זיין אייזיק וואסער
אלץ אפ איינ הייכ און יאָגט די שטארקע שטרעמונג
אינ דעם פראָפאָנטיק און דעם העלעספאָנט, ²⁸
אזוי וועט אויכ מיין בלוטיקער געדאנק
ניט אָפקערנ צוריק די שנעלע טריט,
ניט איינזינקענ פון ליבע, ביז עס וועט
אימ איינשלינגענ די גרויסע, די גערעכטע
נעקאָמע. מיט דעם מירמל-פעסטנ הימל,
פאלט אס די קני.

פארשטייענדיק די הייליקייט פון שווע.
באשווער איכ מינע ווערטער.

יאגאָ.

שטייט ניט אופ!

פאלט אפ די קני.

זייט איידעס, אייביק ברענענדיקע שטערנ,
סטיכעס, וועלכע רינגלענ אונדז ארומ,
אז דעם באאוולטנ אַטעלאָ
גיט יאגאָ אָפּ זיין הארצ, די הענט, דעם סייכל.
ס'וועט מיין געוויסנ פאָלגנ אימ אינ אלץ,
ס'מעג זיין אפילע בלוט-פארגיסונג.

זיי שטעלנ זיכ.

אַטעלאָ.

איכ

באגריס דיין ליבע ניט מיט פוסטע דאנקענ,
נאָר אָנעמענדיק זי,
איכ גיב דיר א באפעל דאָ אפן אָרט:

דו דארפסט מיר זאָגן אין דריי טעג ארום,
אז קאסיאָ איז טויט.

יאגאָ.

מיין פריינט איז טויט. ס'וועט זיין אזוי לויט איינער ביטער.
דאָכ זי לאָזט לעבן.

אַטעלאָ.

זאָל זי זיין פארפלוכט,
די גאסנפרוי! פארפלוכט! קום, לאָמיר גיין.
איך וועל א גיכע מאַרדמיטל געפינען
פאר איר, דעם שיינעם טייל. איצטער ביסטו
מיין לייטענאנט.

יאגאָ.

כיבינ איינערעד אפ אייביק.

זיי גייען ארויס.

IV סצענע

אן אָרט פארב שלאָס.

סיגיינען אריינ דעז דעמאָנע, עמיליע אונ דער קלאָון.

דעזדעמאָנע.

עפשער, ווייסט איר, מיין פריינט, ווו ווינט קאסיאָ, דער לייטענאנט?

קלאָון.

איך האָב מוירע צו זאָגן, אז ער וויינט.

דעזדעמאָנע.

וואָס עפעס?

קלאָון.

ער איז דאָכ א סאָלדאט, אונ פאר זאָגן א סאָלדאט, אז ער וויינט,

קען ער געבן מיטן שפיז.

דעזדעמאָנע.

נו, גענוג ווו איז זיין קווארטיר?

קלאָון.

פאר ענטפערן אייך וועל איך וויינען.

דעזדעמאָנע.

וואָס באטייט דאָס?

קלאָון.

איך וועל וויינען פונ שאנדע, וואָס איך זאָג א ליגן, ווייל איך ווייס

דאָכ ניט, ווו איז זיין קווארטיר.

דעודעמאָנע.

צײַ קענט איר פאנאנדערפרעגן, ווו ער וווינט, און צײַ קענ אייער קאָפּ פארגעדענקען, וואָס מע וועט אייך זאָגן?
קלאָרן.

איך קען אויספרעגן וועגן אימ די גאנצע וועלט, דאָס הייסט, פארגעבן פראגעס און באקומען ענטפערן.

דעודעמאָנע.

איז זוכט אימ אופ און הייסט אימ קומען אהער. זאָגט אימ, אז איך האָב איינגעבעטן מײַן מאַן פאַר אימ, און אז איך האָפּ, אלץ וועט זײַן גוט.

קלאָרן.

טאָן אזא זאך איז ניט איבער א מענטשנס סייכל. איך וועל עס דעריבער פרוהן טאָן.

ער גייט ארויס.

דעודעמאָנע.

ווו האָב איך דאָס, עמיליע, פארלייגט מײַן טיכל?

עמיליע.

כ'ווייס ניט, ליבע פרוי.

דעודעמאָנע.

עס וואָלט

א בײַטל מיט קרוואראָס מיר ניט זײַן ⁸⁹ אזוי א שאָד. גוט, וואָס מײַן ווילדער מאור פארמאָגט א ברייטן זינען, ס'איז אימ פרעמד די קליינלעכקייט פון אייפערזוכט. אז ניט, וואָלט דאָס געקענט ארויסרופן א כשאד.

עמיליע.

ער איז ניט אייפערזיכטיק?

דעודעמאָנע.

ווער? ער? ס'האָט,

איך מײַן, די זון פון זײַן געבורט-לאַנד אזעלכע דאמפן אויסגעוועפט פון אימ.

עמיליע.

אָט גייט ער.

דעודעמאָנע.

כ'וועל אימ ניט ארויסלאָזן,

בײַז ער רופט קאסן צוריק.

אָט ער אָ גייט אריין.

דעזדעמאָנע.

וואָס איז מיט אייך, מיין מאַן?

אַטעלאָ.

ס'איז גוט, מיין גוטע פרוי.

אַנאָנט ווי שווער ס'איז צו פארשטעלן זיך! הייב און איר,

וואָס מאכט איר, דעזדעמאָנע?

דעזדעמאָנע.

גוט, מיין מאַן!

אַטעלאָ.

גיט מיר די האַנט. די האַנט איז פריש, מיין פרוי.

דעזדעמאָנע.

זי האָט נאָך ניט געפילט קיין נויט, קיין אלטקייט.

אַטעלאָ.

ס'איז א באַווייז אַפ פרוכטבארקייט, אַפ ברייטקייט

פונ האַרצן. הייס, הייס און פריש. מאַר אזא האַנט

פאסט אָפגעזונדערטקייט פונ לוסט, טאניסימ,

געבעט, מער פייניקונג און פרומע זיטן,

ווייל ס'זיצט א ברענענדיקער, יונגער טייוול דאָ,

וואָס ווערט לייכט אופגעהעצט. א גוטע האַנט,

א פרייע האַנט.

דעזדעמאָנע.

איר מעגט עס טאקע זאָגן:

די האַנט האָט אָפגעגעבן אייך מיין האַרץ.

אַטעלאָ.

א ברייטע האַנט. עס פלעגן אַמאָל הערצער

אוועקגעבן די הענט. ס'איז אָבער איצט דער שטייגער:

בלויז הענט און ניט קיין הערצער.

דעזדעמאָנע.

כ'ווייס ניט,

וואָס זאָל איך זאָגן, אָבער אייער צוזאָג —

אַטעלאָ.

וואָס פאַר א צוזאָג, טייל?

דעזדעמאָנע.

איך האָב געהייסן, קאסאָ זאָל קומען

זיך דורכריידן מיט אייך.

אַטעלאָ.

עס מאַטערט מיך

א העסלעכער, א בייזער קאטער.

אַנטלייט מיר אייער טיכל.

דעזדעמאָנע.

אָט, מיין מאן.

אָטעלאָ.

ס'איז מיין מאטאָנע?

דעזדעמאָנע.

איך האָב עס ניט בא זיך.

אָטעלאָ.

ניט?

דעזדעמאָנע.

ניינ ווירקלעך, ניט.

אָטעלאָ.

דאָס טויג ניט. אן עגיפטערן
האָט עס אמאָל אוועקגעשענקט מיין מוטער.
זי איז געווען א צויבערן, קימאט
געלייענט בא די מענטשן אין געדאנק.
זי האָט געזאָגט מיין מוטער, אז ביזוואנען
דאָס טיכל איז בא איר, וועט זיין פארבונדן
מיין פאָטער מיט איר כיינ און ליבע, אָבער,
אויב זי פארלירט צי שענקט דאָס טיכל, וועט
דעם פאָטערס אויג זי אַנקוקן מיט עקל
און ציען זיך נאָך נייע טייוועס.
ס'האָט, שטארבנדיק, די מוטער מיר געגעבן
דאָס טיכל און געזאָגט, אז טאָמער איז
באשערט מיר האָבן כאסענע, זאָל איך
מיין פרוי דאָס טיכל שענקען; כ'האָב אזוי
געטאָן, איז היט עס, האלט עס טייער,
ווי אייער שיינע אויג. פארלירן עס
צי שענקען עמעצן, וואָלט זיין אזא
פארלוסט, אז ס'איז ניטאָ זיין גלייכנ.⁴⁰
דעזדעמאָנע.

איז

דאָס מעגלעך?

אָטעלאָ.

ריכטיק. ס'איז אין אימ

אריינגעוועבט א קישעפ. א סיבילע,⁴¹
וואָס האָט צוויי הונדערט זונקרייזן געציילט,
האָט אין איר נויטישן עקסטאז
דאָס טיכל אויסגענייט מיט זיין פונ ווערעם

פארשפראַכענע און מיט א זאפט געפארבט
פון מומ'עס פון מיידל-הערצער.
דעזדעמאָנע.

ווירקלעך?

ס'איז עמעס?

אַטעלאָ.

זייער ריכטיק. היט עס וויל?

דעריבער.

דעזדעמאָנע.

כ'שווער בא גאָט, ס'וואָלט בעסער זיין,

איך זאָל עס קיינמאָל גאָר ניט זען.

אַטעלאָ.

הא! פארוואָס?

דעזדעמאָנע.

וואָס רעדט איר אזוי אָפּגעהאקט און גיך?

אַטעלאָ.

ניטאָ! פארלאָרן? זאָגט! ניטאָ?

דעזדעמאָנע.

באהיט אונדז גאָט!

אַטעלאָ.

וואָס זאָגט איר?

דעזדעמאָנע.

ס'איז ניט פארלאָרן. אָבער וואָס, אויב יע?

אַטעלאָ.

ווי?

דעזדעמאָנע.

איך, זאָג, ס'איז ניט פארלאָרן.

אַטעלאָ.

דערלאנגט אהערצו, לאַמיר זען.

דעזדעמאָנע.

איך וואָלט עס קענען, אָבער כ'וויל ניט איצטער.

ס'איז נאָר א שפּיצל, קדיי ניט צו באהאנדלען

מיין ביטע. כ'בעט אייך, קאסיאָ נעמט ווידער.

אַטעלאָ.

דערלאנגט דאָס טיכלו כ'פיל, עס איז ניט גוט.

דעזדעמאָנע.

גייט, גייט!

קיינ פאסיקערן מענטשן וועט איר ניט געפינען.

אָטעלאָ.

דאָס טיכל!

דעזדעמאָנע.

כיבעט, לאַמיר ריידן וועגן קאסיאָ.

אָטעלאָ.

דאָס טיכל!

דעזדעמאָנע.

ס'איז אַ מענטש, וואָס האָט פֿון שטענדיק אָן אַפּ אַיַיך זײַן גליק געבויט, געטיילט געפֿארן.

אָטעלאָ.

דאָס טיכל!

דעזדעמאָנע.

געלאָסן ריידנדיק, איר טוט ניט רעכט.

אָטעלאָ.

אָוועק! ער גייט אַרויט.

עמיריע.

ס'איז דער ניט אַייפֿערויכטיק?

דעזדעמאָנע.

איך האָב אים אזא קיינמאָל ניט געזען,

ס'מוז, זיכער, זײַן אַ ווּנדער אַינ דעם טיכל.

כ'בינ זייער אומגליקעכ פֿון אָט דעם אָנווער.

עמיריע.

אַ יאָר צי צוויי באַווייזן נאָך ניט,

ווי אַיז אַ מאַן. זיי זײַנען מאָגנס, מיר—רי שפּײַז.

זיי עסן אַרפּ אונדז הונגעריקערהייט

און ברעכן אַויס דערנאָך. זעט, זעט —

ס'גייט קאסיאָ, מיט אים מיין מאַן.

ס'גייען אַרײַן קאסיאָ און יאָג.

יאָג.

ניטאָ קיינ אַנדער וועג, זי מוז עס טאָן.

דאָך זעט! עס שפּילט דאָס גליק; גייט, רעדט מיט איר.

דעזדעמאָנע.

נו, וואָס, מיין ליבער קאסיאָ? ווי האַלט מיט אַיַיך?

קאסיאָ.

געשעצטע פֿרוי, כ'קומ ווידער מיט מיין ביטע:

זאָל אַייער ווירדיקע אַרײַנמישונג

מיך שטעלן אַפּ די פּיס, צונויפֿבינדן

מיך ווידער מיט דער ליבע פֿון דעם מענטשן,

וואָס איך פֿאַרער פֿון גאַנצן האַרצן;
כ׳בעט, ציט עס ניט. אויב אָבער ס׳איז מײַן זינד
א טויט־פֿאַרברעכן, און עס קענען ניט
מײַן פֿרײַערדיקע אַרבעט, איצטיקע כאַראַקטע,
די האַפֿענונג אפּ ווייטער, קײַן זאַך ניט
מיכ אופשטעלן באַ אימ, וועט זײַן נאָר גוט
פֿאַר מיר צו וויסן גלײַכ, איך וועל
זיך פֿאַרמאַסקירן מיט געצווונגענער
צופֿרידנהייט און אפּ אַן אנדער וועג
זיך אויסבעטן נעוואָוועס באַ דעם גליק.

דעזדעמאַנע.

אַ וויי, דרײַ מאָל געשעצטער קאַסיאָ!
מײַן אָנעמען זיך פֿאַסט ניט איצט צום טאָג,
מײַן מאַן איז ניט מײַן מאַן, איך וואָלט אימ ניט
דערקענט, אויב ס׳ווערט זײַן פֿאַנעם
אזוי געענדערט ווי זײַן שטימונג.
זאָל העלפֿן מיר אזוי אַלץ, וואָס איז הייליק,
איך האָב די בעסטע ווערטער אויסגעבראַכט,
געוואָרן פֿאַר מײַן וואַרטפֿרייהייט אַ ציל
פֿון אומגענאָר. איר מוזט דעריבער
געדולדיק זײַן; כ׳וועל טאָג, וואָס נאָר איך קען.
כ׳וועל טאָג פֿיל מער, ווי איך וואָלט טאָג פֿאַר זיך.
ס׳מעג קלעקן אײַך.

י אַגאַ.

דער גענעראַל איז צאָרנדיק?

עמיליע.

ער איז פֿונדאנען ערשט אוועק און, ווירקלעך,
געוועזן מאַדנע אופגערעגט.

י אַגאַ.

ער קען

זײַן צאָרנדיק? כ׳האָב דעם האַרמאַט געזען, וואָס האָט
די רײַען זײַנע אײַן דער לופטן אופגעריסן
און, ווי אַ טײַוול, אָפּגערויבט
באַ אימ דעם ברודער פֿון די אַרעמס, —
און ער אײַן קאַעס? ס׳איז אַ צופֿאַל־זאַך.
כ׳וועל גײַן אימ זען. ס׳מוז עפעס וויכטיקס זײַן,
אויב ער איז צאָרנדיק.

דעזדעמאָנע.

כ'בעט אייך, טוט דאָס.

יאגאָ גייט ארויס.

ס'איז, זיכער, א מעלכע-זאכ: א ניס,
ערשט פונ ווענעציע, צי א פארשווערונג,
אנטדעקט אָט הי אינ קיפער, האָט פארפינצטערט
זײַן קלאָרנ גיסט; עס איז אזא נאטור
בא מאנצביל-אויסלאָז אפ קלייניקייט
דעם קאעס פאר א גרויסער זאכ. אווי
איז איצט. אָט זאָל בא אונדז דער פינגער קרענקענ,
עס וועלן פילן א געוויסן ווייטעק
אויכ די געוונטע גלידער; יע, מיר מוזן
געדענקענ, אז די מאנען זײַנען ניט קיין געטער,
ניט שטענדיק פאָדערן פונ זיי די צערטלעכקייט,
וואָס בא כאסאנימ. זידל אויס מיכ שטארק,
עמיליע! איכ בין קיין שיינע קעמפערן⁴²
היינט ניט געווען; געקלערט, אז זײַן פארדראָס
מיינט מיכ; איצט זע איכ, אז מײַן סייכל
איז היינט געווען א פאלשער איידעס,
און די באשולדיקונג פאלט אָפ.

עמיליע.

גיב גאָט,

ס'זאָל טאקע זײַן אזוי: מעלכע-זאָרג
און ניט קיין כשאד, קיין אייפערזוכט, וואָס זאָל
באלאנגען אייך.

דעזדעמאָנע.

באהיט אונדז גאָט! ניטאָ פאר וואָס.

עמיליע.

ס'איז קנאפ פאר אייפערזוכטיקע געשאַמעס,
זיי דארפן ניט פאר אייפערזוכט קיין גרונט,
זיי זײַנען אייפערזוכטיק, ווייל זיי זײַנען דאָס.
עס איז אן אומגעהויער, וואָס פונ זיכ אליינ
געוואָרן און פונ זיכ געבאָרן.

דעזדעמאָנע.

גאָט שיצ אַטעלאָ פונ דעם אומגעהויער!

עמיליע.

האלווי, סיניאָרע!

דעזדעמאָנע.

איך גיי אימ אופזוכן. איר, קאסיאָ,
שפאצירט דאָ גאָענט; אויב איך וועל געפינען,
אז ס'פאסט, וועל איך די ביטע וועגן אייך
ארויסרוקן און אופטאָן, וואָס איך קען.

קאסיאָ.

איך דאנק אייך, גנעדיקע סיניאָרע!

דעזדעמאָנע און עמיליע גייען ארויס. ב?אנקע
גייט אריין.

ביאנקע.

פריינט קאסיאָ, גוט מאָרגן!

קאסיאָ.

וואָס טוט איר דאָ?

וואָס איז מיט אייך, ביאנקע, שיינהייט מיינע?
איך בין צו אייך געגאנגען.

ביאנקע.

און איך צו אייך אינ אײער ווינונג.

וואָס הייסט? א גאנצע וואָך זיך ניט באוויזן?

זיבן טעג און נעכט. אכט מאָל צו צוואנציק שאָ
און מיט אכט שאָ א צוגאָב;

אזויפיל שאָ אָן דעם געליבטן; ס'האָט

פונקט אינ אזויפיל מאָל לאנגווייליקער

די צייט גערוקט זיך, איידער ס'רוקט זיך

דער ווייזער אפן ציפערבלאט.

אך, סארא אומעטיקע רעכענונג!

קאסיאָ.

פארצייט, ביאנקע! ס'האָבן מיך געפרעסט

בלוי-שווערע זאָרגן; אָבער מיט דער צייט

וועל איך די רעכענונג אייך דעקן. זיסע

ביאנקע!

גוט איר דעזדעמאָנעס טיכל.

נעמט אראָפּ דעם מוסטער.

ביאנקע.

אך, קאסיאָ, פונוואנען קומט עס?

ס'איז א מאטאָנע פון א נייעם פריינט?

איך האָב געפילט דיין זיין פונווייטן; איצטער

דערפיל איך אויך די סיב;

אָט ווו עס האלט? גוט, גוט.

קאסיאָ.

רעדט ניט, מיידל!
ווארפט אייער כשאד דעם טייוול אין די ציינ;
ער שטאמט פון אימ. איר מיינט, אז ס'איז
אן אַנדענק-צייכנ פון א פרוי? איכ שווער,
ביאנקע, אז ס'איז ניט אזוי.

ביאנקע.

איז וועמעס?

קאסיאָ.

איכ ווייס ניט, זיסע מיינע; כ'האַב'ס געפונען
בא מיר אינ צימער, עס געפעלט מיר שטארק
דער מוסטער. ביז מע וועט מיסטאָמע
דאָס טיכל פאָדערנ צוריק, וויל איכ
אן אנדער נאָזטיכל אזא. אָט נעמט
אונ גייט דערוויילע.

ביאנקע.

גיין? פארוואָס?

קאסיאָ.

איכ ווארט דאָ אפן גענעראל
אונ האלט פאר ניט געוונטשן אונ ניט נוצלעכ,
ער זאָל מיכ דאָ געפינען מיט א פרוי.

ביאנקע.

פארוואָס עפעס?

קאסיאָ.

ניט וויל איכ ליב אייך ניט.

ביאנקע.

גיין, וויל איר ליבט מיכ ניט. באגלייט מיכ, כ'בעט,
א ווילע. זאָגט, איכ וועל אינגיכנ, היינט
באנאכט אייך זענ?

קאסיאָ.

איכ קען באגלייטן נאָר
א שטיקל וועג, וויל כ'ווארט דאָך דאָ; מיר וועלן
באלד זען זיכ.

ביאנקע.

זייער גוט. איכ מוז
באנוגענען זיכ נאָר דערמיט, וואָס ס'לאָזט זיכ.
זיי גייען ארויס.

פערטער אקט

סצענע I

קיפער, פארן שלאָס.

ס'גייענ ארומ אָטעל אָ אונג יאָג.

יאָג.

ווי שטעלט איר זיך דאָס פאָר?

אָטעל אָ.

וואָס פאָרשטעלנ?

יאָג.

וואָס? שטיל געקושט זיך?

אָטעל אָ.

א פארברעכערישער קוש?

יאָג.

צי ליגן נאקעט מיט איר פריינט אין בעט

א שאָ צי מער, ניט מיינענדיק קיין ביז?

אָטעל אָ.

א נאקעטע אין בעט, אונג ניט קיין ביז?

ס'איז, יאָג, פאלשקייט קעגן טייל—

אזוינס צו טאָג אונג מיינענ אומשולד.

דער טייל רייצט דאָס זיי, אונג זיי דעם הימל.

יאָג.

אויב גארנישט ניט געטאָג, איז דאָס א זינד

א לייכטע. אָבער, אז איך גיב מיין פרוי

מיין טיכל—

אָטעל אָ.

נו, איז וואָס?

יאָג.

געהערט עס דעמלט איר; אונג זי האָט רעכט,

וואָס איר געהערט, איערקעבנ א מאנצביל.

אַטעלאַ.

ס'געהערט איר אויב איר ערע; מעג זי עס
אווועקגעבן?

יאגאַ.

די ערע איז א זאכ, וואָס זעט זיכ ניט,
עס האָבן זי גאנצ אָפּט אזעלכע,
וואָס האָבן ניט. א טיכל אָבער—

אַטעלאַ.

מײַן גאַט! ס'וואָלט זײַן א גליק דאָס צו פארגעסן.
דו זאָגסט—אַ, איבער מײַן זיקאַרן שוועבט עס,
ווי איבער א פארפלוכטן הויז פון פעסט
א ראָב, פאַרויסשרײַענדיק טויט—
ער האָט מײַן טיכל.

יאגאַ.

איז וואָס דערפון?

אַטעלאַ.

עס האלט ניט גוט.

יאגאַ.

אונ וואָס,
אויב איכ וואָלט זאָגן, אז איכ האָב געזען,
ווי ער באשמוצט אײַכ; אז איכ האָב געהערט,
ווי ער דערציילט—עס טוען אויסוורפן
אזוי, ווען ס'גייט זיכ אײַן זיי צו פארפירן
א פרוי דורכ זייער צושטיינ צי אדאנק
איר נארישקײַט: זיי מוזן פלוידערן.

אַטעלאַ.

ער האָט עפעס געזאָגט?

יאגאַ.

געזאָגט, סיניאַר!

דאָכ זײַט מיר זיכער, אז ניט מער, ווי ער
קען אָפּשווערן צוריק.

אַטעלאַ.

איז וואָס האָט ער געזאָגט?

יאגאַ.

נ, אז ער איז—איכ ווייס ניט, וואָס ער איז—

אַטעלאַ.

וואָס? וואָס?

יאגאָ.

געלעגנ.

אָטעלאָ.

מיט איר?

יאגאָ.

מיט איר, אפ איר,

אָט ווי איר ווילט.

אָטעלאָ.

געלעגנ מיט איר, געלעגנ אפ איר. אונ טאָמער געלעגט אפ איר?—געלעגנ. צומ טייל ווילן ס'איז שוידערלעך. דאָס טיכל—מוידע זיין זיכ—⁴³ דאָס טיכל, מוידע זיין זיכ און דערנאָכ אופהענגענ דערפאר; פריער אופהענגענ, דערנאָכ מוידע זיין זיכ. איך ציטער דערפונ. עס קען ניט זיין, אז אועלכע פינצטערע שמערצן זאָלן ניט האָבן קיין גרונט. ניין, ניט די ווערטער אליין דערשיטערן מיך. פו! נעזער, אויערן, ליפן. איז דאָס מעגלעך? מוידע זיין זיכ?—טיכל! אַ טייל!

פאלט איך כאַטשעס.

יאגאָ.

ארבעט!

מיין סאמ, ארבעט! אָט ווערן דאָס אזוי געכאפט איך נעץ די גלויביקע נארמאלימ, און פרויען ערלעכע און ריינע אזוי באפֿלעקט אָן שולד. נו! הא! סיניאָרו סיניאָרו! איך רייד צו אַיך, אָטעלאָ!
ק א ס ? אַ גייט אריין.

יאגאָ:

וואָס הערט זיך, קאסיאָ?

קאסיאָ.

וואָס איז דאָס?

יאגאָ.

דער גענעראל האָט עפילעפסיע:

דער צווייטער אָנפאל, נעכטן אויך געווען.

קאסיאָ.

איז ריכטיג איך אויס די שלייפן.

יאגאָ.

ניין, מע טאָר ניט.

מע דארף דעם אָנפאל לאָזן רויק גיין.

אויב ניט, באווייזט זיך אפ די ליפן שוימ,

און ס'ווערט א ווילדע מעשוואַעס. זעט,

ער רירט זיך. רוקט זיך אָפ אווילע; באלד

קומט ער צו זיך. כ'וועל האָבן, ווען ער וועט אוועקגיין,
מיט אייך א וויכטיקן געשפּרעך.

ק א ס י א גייט אָפּ.

וואָס איז אייך, גענעראַל, איר האָט צעקלאַפּט
דעם קאַפּ?

אַטעלֶאַ.

דו לאַכסט פּונ מיר? ⁴⁴

יאגאַ.

איך—לאַכנ? כ'ויל,

איר זאָלט דאָס אומגליק טראָגן, ווי א מאַן.

אַטעלֶאַ.

א מאַן מיט הערנער איז אַן אומגעווענער,

א כּייע.

יאגאַ.

ס'זינען, אויב אזוי, פאראן

אפּווע כּייעס אינ א גרויסער שטאָט,

אפּווע אָנשטענדיקע אומגעווענערס.

אַטעלֶאַ.

ער האָט זיך מוידע געווען?

יאגאַ.

זייט, ליבער האַר, א מאַן

געדענקט, אז יעדער מאַנצביל מיט א באַרד,

וואָס האָט זיך איינגעשפּאַנט, מוז ציען

דעם וואָגן, גלייך ווי איר; עס לייגט זיך

מיליאָנען יעדער נאכט אינ בעטן, פּול

מיט זינד, און זיינען גרייט צו שווערן,

אז ס'איז נאָר זייער בעט: באַ אייך איז בעסער.

אכ, ס'איז דעם טיילווער ערגסטער כּויעק, גענעם־שפּאַט

א פּאַלשע פּרוי צו קושן און צו מיינען,

אז זי איז אומשוואַדיק. ניי, בעסער וויסן!

און אז איך ווייס, וואָס איך בינ, קען איך וויסן

אויך, וואָס זאָל זיין מיט איר.

אַטעלֶאַ.

אַ, דו ביסט קרוג, געוויס!

יאגאַ.

גייט, שטייט אויפֿלע

דאָרט אָנאזייט. פּאַרשליסט זיך אַבער פעסט

אינ גרענעצ פּונ געדולד. ווען איר זייט דאָ געלעגן,

א נידערשלאָגענער פונ ווייטעק—
וואָס פאסט ניט זייער פאר א מאן, ווי איר—
איז קאסיאָ אהער געקומען, איכ
האָב אימ פונדאנען אָפגעשיקט, געפונען
פאר אייער לאגע א דערקלערונג
און אימ געהייסן קומען באַד צוריק
מיט מיר דאָ האָבן א געשפרעכ.
ער האָט עס צוגעזאָגט. באהאלט זיכ איצטער,
באמערקט ווי יעדער שטריכ פונ זיינ געזיכט
וועט אויסדריקן פאראכטונג, האָזע, שפאָט,
ווייל איכ וועל מאכן, ער זאָל מיר
דערציילן ווידער, וווּ און ווי, ווי אָפט, ווי לאנג
האָט ער געצערטלט אייער פרוי און וועט
נאָכ צערטלען. כ'זאָג אייך, קוקט, באטראכט בא אימ
די מינעס, אָבער האָט געדולד. אויב ניט,
וועט אויסקומען צו זאָגן, אז איר זייט
אינ קאעס און ניט מער; קיינ מאנצביל גאָרניט.
אַטעלאָ.

דו הער מיכ, יאגאָ! איכ וועל זיינ אינ מיין געדולד
העכסט אויסגערעכנט, אָבער אויכ—
דו הערסט מיכ?—בלוטיק—ביז גאָר.

יאָגאָ

ס'איז רעכט.

פאר אלץ א צייט. איר וועט אוויללע אָפטרעטן?

אַטעלאָ גייט אָפ גנאזיט.

איכ וועל פאנאנדערפרעגן קאסיאָ
איצט וועגן זיינ בָאנקען; ס'איז א פרוי,
וואָס פירט איר ווירטשאפט, קויפט זיכ ברויט און קליידונג,
פארקויפנדיק דאָס, וואָס מע וויל פונ איר.
זי אָבער איז פארליבט אינ קאסיאָ.
עס ליגט אפ גאסנפרויען אזא קלאַלע;
זיי גארן צענדליקער, און ס'נארט זיי איינער.
ער קען ניט, ווי דעהערט נאָר וועגן איר,
זיכ פונ געלעכטער איינהאלטן. אָט גייט ער.
ק א ס ? א קערט זיכ אומ.

אז ער וועט שמייכלען, וועט אָטעלאָ ווערן דול,
און זיינ ניט קלוגע אייפערזוכט וועט יעדער
באוועגונג קאסיאָס, די סרייע מינע,

דעם זשעסט, אלץ אויסטייטשן צו ביין. —
וואָס מאכט איר, לייטענאנט?

קאסיאָ.

עס ווערט מיר ערגער

פונ אײער געבן מיר דעם טיטל,
וואָס פעלט מיר צום באדויערן.

יאגאָ.

איר האָט נאָר קיין

בא דעזדעמאַנען, אונ איר מעגט זײַן זיכער.
אַט ווען די זאכ ליגט אינ ביאנקעס האנט,
ווי גיכ ס'וואָלט פארטיק ווערן!

קאסיאָ.

א שאַד דאָס נארעלע.

אַטעלאָ.

אהא, ער לאכט שוין.

יאגאָ.

כ'האַב קיינמאָל ניט געזען, א פרוי זאָל זײַן
אזוי פארליבט.

קאסיאָ.

די אָרעמע! איכ מײן,

זי ליבט מיכ ווירקלעך.

אַטעלאָ.

א, ער לייקנט שוואכ

אונ לאכט דערפון.

יאגאָ.

הער, קאסיאָ!

אַטעלאָ.

אַט איצטער שטייט ער צו צו אימ, ער זאָל

דערציילן. גוט, גוט! נו. וואָס ווײטער, ווײטער?

יאגאָ.

זי זאָגט, אז איר וועט האָבן כאסענע

מיט איר. איר מײנט עס טאקע?

קאסיאָ.

כא-כא-כא.

אַטעלאָ.

45 דו טרױמפירסט, רוימער? דו טרױמפירסט?

קאסיאָ.

איכ—כאסענע האָבן מיט איר? מיט א גאסנפרוי? איכ בעט דיכ, דער-

בארעם זיכ אפ מײן סײכל, ניט האַלט אימ פאר קראנק. כא-כא-כא!

אַטעלֶאַ.

אַט, אַט, ווער עס געווינט, יענער לאכט.

יאגאַ.

אפ מײַן וואָרט, מע קלינגט, אז איר האָט מיט איר כאסענע.

קאסיאַ.

איר מײַנט עס מיט אנעמעסן?

יאגאַ.

כ'וואָלט זײַן אַן אויסוואַרט אויב אנדערש.

אַטעלֶאַ.

מיט מיר זײַט איר שוין פארטיק. נו, גוט.

קאסיאַ.

די מאַלפעלע קלינגט דאָס אליינ. זי האָט זיך איינגערערט, אז איך וועל מיט איר כאסענע האָבן, ניט ווײַל איך האָב איר צוגעזאָגט, נאָר פֿון ריבע און נאָרישקײַט.

אַטעלֶאַ.

יאגאַ ווינקט מיר, איצטער הייבט ער אָן זײַן געשיכטע.

קאסיאַ.

זי איז דאָ ערשט געווען. זי יאָגט זיך נאָך מיר אומעטום. איך האָב אַנומלט געשמעסט מיט עטלעכע ווענעצאַנער אפֿן ברעג פֿון יאָמ, איז זי, די מעשוגענע, אָנגעלאָפֿן און אַרופֿגעפֿאלן מיר אפֿן האַלדז.

אַטעלֶאַ.

זי האָט געשרייען, „מײַן טײַערער קאסיאַ!“ אָדער עפעס אנדערש. מע זעט עס פֿון זײַן מינע.

קאסיאַ.

אַט אזוי הענגט זי זיך מיר אפֿן האַלדז; זי טוליעט זיך צו; זי וויינט איבער מיר. אַט אזוי רײַסט זי מיך, צופֿט זי מיך, כאַכאַכאַ.

אַטעלֶאַ.

איצטער דערציילט ער, ווי זי האָט איך אַרײַנגעשלעפט צו מיר אין ציִ-מער. אָ, איך זע דײַן נאָז, אָבער נאָך ניט דעם הונט, פֿאַר וועלכע איך וועל איך אַרױסוואַרפֿן.

קאסיאַ.

אָבער מײַלע! איך מוז זיך פֿון איר באַפֿרײַען.

יאגאַ.

אַט זעט! זי קומט אהער.

קאסיאַ.

עס איז אַ מינ טכור, אָבער אַ פֿאַרשומירטער.⁴⁶

⁴⁶ ביאנסע גייט אַרײַן.

וואָס יאָנט איר זיך נאָך מיר?

ביאנקע.

זאל זיך יאָגן נאָך אייך דער טייל וואָס מיט זיין באַבען צוזאמען. וואָס
האַט איר דאָס מיר אריינגעשפארט פאר א נאָזטיכע? איך בין געווען די
רעכטע נאר אפּ צו נעמען דאָס! איך דארף אראָפּנעמען [א מוסטער?
א שיינער מוסטער, וואָס איר האָט אימ קלוימערשט געפונען בא זיך
אינ צימער, און ווייסט ניט, ווער האָט אימ געלאָזן. דאָס האָט אייך
געלאָזן עפעס א מויד, און איך דארף אראָפּנעמען דעם מוסטער. נא!
גיט עס אָפּ איינער ליאלקע. טוט דערמיט, וואָס איר ווילט; איך וועל
קיינ מוסטער ניט אראָפּנעמען.

קאסיאָ.

וואָס איז מיט דיר, ליבע ביאנקע? וואָס? נו, וואָס?

אַטעלאָ.

איך שווער, ס'איז מיין טיכע.

ביאנקע.

וילט איר היינט קומען צום אָונטברויט, איז קומט, און טאַמער ניט, איז
אן אנדערש מאָל.

ביאנקע גייט אריס.

יאגאָ.

נאָך איר? נאָך איר?

קאסיאָ.

איך מוז גיין נאָך איר, זי קען נאָך מאכן א סקאנדאל אינמיטן גאס.

יאגאָ.

איר וועט היינט עסן בא איר אָונטברויט?

קאסיאָ.

איך קלער, אז יע.

יאגאָ.

וועל איך עפשער דאָרטן באגעגענען זיך מיט אייך, איך האָב מיט אייך
נייטיק וועגן וואָס צו ריידן.

קאסיאָ.

כ'בעט אייך, קומט. איר וועט זיין?

יאגאָ.

נו, דערווייל גענוג.

קאסיאָ גייט אריס.

אַטעלאָ.

ארויסטערטניק איז פאָדערגרונט.

ווי האַרע איך אימ, יאגאָ?

יאגאָ.

איר האָט באמערקט, ווי ער האָט דאָס געקוואַלן פונ זיין שענדלעכען אופטו?

אַטעלֵאָ.

אָ, יאגאָ!

יאגאָ.

איר האָט געזען דאָס טיכל?

אַטעלֵאָ.

ס'איז געווען מיין טיכל?

יאגאָ.

אייער, אָט ווי די האנט איז מינע. איר זעט, ווי ווייניק ער אכט
די נאר, אייער פרוי. זי האָט אים געשאַנקען אייער טיכל, און ער האָט
עס אָפּגעגעבן זיין מויד.

אַטעלֵאָ.

איך וואָלט אים וועלן טויטן ניין יאָר נאָכאנאנד. א שיינע פרוי! א ליבע
פרוי! א זיסע פרוי!

יאגאָ.

איר מוזט עס פארגעסן.

אַטעלֵאָ.

ניין, פוילן זאָל זי, דארבן, גיין היינט באנאכט אינ גענעם. זי טאָר
ניט לעבן. ניין, מיין הארץ איז געוואָרן א שטיין. אז איך האָב עס
געגעבן א קלאפ, האָב איך אָפּגעשלאַגן די האנט. אָ, די וועלט האָט
ניט געהאט קיין גרעסערע שיינהייט. זי האָט געמעגט זיצן אפּ א טראָג
לעבן א קייסער און זיין בא אים די הערשערן.

יאגאָ.

ניין, עס פאסט ניט פאר אייך.

אַטעלֵאָ.

געהאנגען זאָל זי ווערן! איך זאָג נאָר, וואָס זי איז: אזא קינסטלערן
מיט דער נאָדל; א ווונדערלעכע מוזיקאנטן. אָ, מיט איר געזאנג קען זי
מאכן א בער אויס ווילד! סארא הויכער און ריכער סייכל, סארא
שארפזיניקייט!

יאגאָ.

איז נאָך ערגער פאר איר!

אַטעלֵאָ.

טויזנט מאָל, טויזנט מאָל ערגער! און דערצו סארא ליבנסווירדיקייט!

יאגאָ.

יע, צו ליבנסווירדיק.

אַטעלֵאָ.

געוויס! אָבער סארא שאָד עס איז, יאגאָ! אָ יאגאָ! סארא שאָד, יאגאָ!

יאגאָ.

זײַט איר אזוי פארלײבט אינ אירע זינד, איז לאָזט איר טאָן זיי. אויב
ס'איז ניט אײער דײַגע, איז—קײנעמס ניט.

אַטעלאָ.

איכ וועל זי צעהאקן אפ שטיקער: מיר צושטעלן הערנער!

יאגאָ.

ס'איז שלעכט פונ איר זײַט.

אַטעלאָ.

און דערצו נאָכ מיט מײנעם אן אָפּיצער.

יאגאָ.

ס'איז נאָכ ערגער.

אַטעלאָ.

קריג מיר סאם, יאגאָ, אפ הײַנט באנאכט. איכ וועל מיט איר ניט
רײַדן, קעדיי איר פּערוזענלעכקײַט און שײַנקײַט זאָלן מיכ ווידער ניט
מאכנ וואקלדיק. הײַנט באנאכט, יאגאָ.

יאגאָ.

טוט עס ניט מיט סאם. דערשטיקט זי אינ איר בעט, אינ דעם בעט,
וואָס זי האָט באשמוצט.

אַטעלאָ.

גוט, גוט! עס געפּעלט מיר די גערעכטיקײַט פונ אזא שטראָפּ. זײער
גוט!

יאגאָ.

און וואָס באלאנגט קאסיאָ, נעם איכ אימ אפ זיכ. איר וועט ארום
האלבער נאכט דערוויסן זיכ מערער.

אַטעלאָ.

אויסגעצײכנט! א טרומייטן-קלאנג הינטער דער סצענע. וואָס איז דאָס פאר
א טרומייט?

יאגאָ.

ס'איז זיכער, עפעס פונ ווענעציע. ס'איז לאַדאָוויקאָ. ער איז געקומען
פונ דעם דאָזש, און זעט, אויכ אײער פרוי מיט אימ.

ס'גייען אריין לאַדאָוויקאָ, דעזדעמאָנע און א סוויטע.

לאַדאָוויקאָ.

גאָט בענטש דעם בראוון גענעראל.

אַטעלאָ.

מיטן גאנצן הארצן — 47

לאַדאָוויקאָ.

ס'באגריסן אײַכ דער דאָזש און דער סענאט.

גיט אימ איבער א בריוו.

אַטעלאָ.

כ'קוש דעם פארמיטלער פון דעם הויכנ ווילנ.

עפנט דעם בריוו אונ דייענט.

דעזדעמאַנע.

וואָס הערט זיך, ליבער קאַרעו לאַדאַוויקאַ?

יאגאַ.

עס פרייט מיך זייער אייך צו זען, סיניאַר.

געגריסט זייט דאָ אינ קיפער.

לאַדאַוויקאַ.

כ'דאנק אייך.

אונ וואָס מאכט קאסיאַ, דער לייטענאנט?

יאגאַ.

ער לעבט.

דעזדעמאַנע.

ס'איז, קאַרעו, צווישן אימ אונ מיין אַטעלאָ

א שפאלטונג. זיכער, איר וועט עס פאריכטן.

אַטעלאָ.

איר זייט דאָס זיכער?

דעזדעמאַנע.

וואָס, מיין מאנ?

אַטעלאָ דייענט.

זייט אזוי גוט אונ טוט עס —

לאַדאַוויקאַ.

ער רופט אייך ניט. ער איז פארטיפט אינ בריוו.

ס'איז צווישן אייער מאנ אונ קאסיאַ א קריג?

דעזדעמאַנע.

צום אומגליק, יע. כ'וואָלט פאר א שאַלעם פיל

געגעבן, ווייל איך ליב דעם קאסיאַ.

אַטעלאָ.

צום טייל!

דעזדעמאַנע.

וואָס, מיין מאנ?

אַטעלאָ.

איר זייט באמ זינענ?

דעזדעמאַנע.

ער איז אינ קאעס?

ל'אדאָוויקאָ.

מעגלעכ, ס'האָט דער בריוו
צערייצט אימ, ווייל, איכ מיינ, מע רופט אימ אָפּ
אהיימ, אונ קאסיאָ פארנעמט זיין פאָסט.

דעזדעמאָנע.

איכ שווער, עס פרייט מיכ.

אָטעלאָ.

ווירקלעכו

דעזדעמאָנע.

מאנ מיינער?

אָטעלאָ.

עס פרייט מיכ, אז איכ זע, ווי איר זינט דול.

דעזדעמאָנע.

וואָס איז, אָטעלאָ ליבער?

אָטעלאָ.

טײוול! גיט איר א קלאפ.

דעזדעמאָנע.

איכ האָב עס ניט פארדינט.

ל'אדאָוויקאָ.

מע וועט דאָס אינ ווענעציע ניט גלויבן,
איכ זאָל אפילע שווערן, אז געזען.

ס'פארגייט צו ווייט. אנטשולדיקט זיכ: זי וויינט.

אָטעלאָ.

אָ, טײוול, טײוול!

אויב ס'ווערט די ערד פונ פרויענטרערן שוואנגער,

דאן וואָלט ארויסוואקסן פונ יעדער טראָפּן

א קראַקאָדיל. אוועק פונ מיינע אויגן!

דעזדעמאָנע.

איכ בלייב דאָ ניט, אויב ס'ערגערט אייכ.

זי גייט אוועק.

ל'אדאָוויקאָ.

ס'איז מיט אנ עמעסן א פרוי, וואָס פאָלגט.

איכ בעט אייכ, גענעראל, רופט זי צוריק.

אָטעלאָ.

פרוי!

דעזדעמאָנע.

מיינ מאנ?

אַטעלאַ.

איר דארפט זי דאָ, סיניאַר?
לאַדאָוויקאַ.

ווער? איכ?

אַטעלאַ.

נו, יע!

איר האָט געוואָלט, איכ זאָל זי רופן צריק.
זי מעג, סיניאַר, גייב הייב אונ צריק
אונ ווידער הייב אונ צריק, אונ וויינענ אויב.
זי איז געהאַרכזאמ, ווי איר זאָגט. געהאַרכזאמ;
אַ, העכסט געהאַרכזאמ!—גיסט די טרערן ווייטער! —
אונ וואָס באלאנגט אַט דאָס—אַ, ווי געשיקט
זי קענ פארשטעלן זיכ!—מע רופט מיכ אָפּ
צוריק אהיימ. נו, גייט פונדאנען!
כיוועל ווידער נאָכ אייב שיקן. איכ, סיניאַר,
פאָלג דעם באפעל אונ קיינ ווענעציע
פאָר אָפּ,—אוועק פונדאנען!

דעזידעמאָנע גייט ארויס.

מיין אָרט וועט קאסיאָ פארנעמען. כ'בעט אייכ,
סיניאַר, צום אָוונטברויט בא מיר.
כ'באגריס אייכ דאָ אינ קיפער. בעק אונ מאלפעס!

גייט ארויס.

לאַדאָוויקאַ.

צי איז דאָס יענער בראווער מאוור, וועמען
ס'האָלט דער סענאט פאר מוסטערהאפט אינ אלצ?
דער מאנ אָנ ליינדנשאפטן, וואָס קיינ פייִל
פונ צופאל אונ קיינ שפיוז פונ מאזל
דערגייענ ניט צו אימ מיט זייער שארפ?

יאנאַ.

ער האָט זיכ שטארק געענדערט.

לאַדאָוויקאַ.

צי איז געזונט זיינ סייכל? גאנצ דער מארכ?

יאנאַ.

ער איז דאָס, וואָס ער איז. איכ וואג ניט טאדלען.
איכ קענ נאָר בעטן גאָט, אז ער זאָל זיינ
דאָס, וואָס ער דארפ.

לאַדאָוויקאַ.

א קלאפ געבן דער פרוי,

וואָס הייסט'ס?

יאגא.

יע, ס'איז געווען ניט פלין. איך וואָלט
נאָר וועלן, ס'זאָל ניט ערגער זיין.
לאַדאוויקאַ.

ס'טרעפט אָפּט
מיט אייך אזוינס? ס'האָט עפּשער אייך דער בריוו
צעהיצט דאָס בלוט, און ס'איז דאָס ערשטע מאָל?
יאגא.

וויי, וויי! עס פּאַסט מיר ניט צו זאָגן
אַלץ, וואָס איך ווייס און זע. באַטראַכט אייך זעלבסט,
זיין אופירונג וועט מיר פאַרשפּאַרן רייד,
דערצייילן אַלץ אַזיינ. איר קוקט אייך נאָך
און זעט, וואָס ער וועט ווייטער טאָן.
לאַדאוויקאַ.

א שאַד, וואָס איך האָב זיך גענאַרט אין אייך.
זיי גייען ארויס.

סצענע II

א צימער אין שלאָס.

ס'גייען אריין אַטעלע און עמיליע.

אַטעלע.

איר האָט דען גאַרנישט ניט געזען?

עמיליע.

אפילו ניט געהערט, קיין כּשאַר געהאַט.

אַטעלע.

איר האָט געזען צוזאַמען זי מיט קאַסיאַ?

עמיליע.

געזען, קיין ביזו ניט אַבער. איך האָב יעדער טראַפּ

געהערט, וואָס ס'האָט באשאפּן זייער אַטעמ.

אַטעלע.

זיי האָבן זיך געשושקעט?

עמיליע.

קייןמאָל ניט.

אַטעלע.

אייך אָפּגעשיקט נאָך עפעס?

עמיליע.

קייןמאָל ניט.

אַטעלאַ.

איר פּאָכער ברענגען, האנטשן, מאסקע? גאַרנישט?
עמיליע.

קיינמאָל ניט, סיניאָר.

אַטעלאַ.

ס'איז ווונדערלעך.

עמיליע.

כ'שטעל מיין נעשטאַמע אינ געוועט, אז זי
איז ערלעך; האָט איר אנדערע געדאנקען,
פארטרעבט זיי, ס'איז פאר אייער הארץ א שאנדע.
אויב עמעצער אן אויסווארט האָט אינ אייער קאָפּ
אריינגעזעצט דאָס, זאָל דערפאר אימ טרעפן
די קלאַלע, וואָס די שלאנג. אויב זי איז ניט
ריין, ערלעך, טריי, איז אפ דער וועלט
קיינ מאן ניט גליקלעך, און די ריינסטע פרוי
איז, ווי רעכילעס, שווארץ.

אַטעלאַ.

גייט, הייסט, זי זאָל

אריינקומען אהער. נו, גייט!

עמיליע גייט ארויס.

זי רעדט ניט ווייניק, זי איז אָבער
א פראָסטע באנדערשע; מוז זאָגן דאָס,
ניט אנדערש; א געשיקטע גאסנ-פּרוי, באַ ביידן
א שליסל און א שלעסל צו סעקרעטן.
עס טרעפט דאָך, אז זי שטעלט זיך אפ די קני,
בעט גאָט, איך האָב אליין געזען.

ס'גייען אריין דער עמאַנע אונ עמיליע.

דעזדעמאַנע.

וואָס וויל מיין מאן?

אַטעלאַ.

קומט, טיבעלע, אהער!

דעזדעמאַנע.

זאָגט, וואָס פארלאנגט איר?

אַטעלאַ.

לאָזט מיר זען די אויגן,

קוקט מיר אין פאַנעם!

דעזדעמאַנע.

סארא שרעקלעכער קאפּריז!

אַטעלאָ צו עמיליען.

סיניאָרע, שטעלט זיך גלייך אפּ אייער פּאָסט!
לאָזט די געליבטע זאלבענאנד; שליסט צו
די טיר; מאכט „העם“ צי גיט אַ הוסט, אויב ס'וועט
זיך עמעצער באווייזן; אלץ—סעקרעטן,
סעקרעטן. מאַרש פונדאנען!

עמיליע גייט ארויס.

דעזדעמאַנע.

איך פרעג אייך אפּ די קני, וואָס איז די זאך?
איך פיל אַ קאָעס אינ די ווערטער,
כ'פארשטיי דאָך ניט די ווערטער.

אַטעלאָ.

זאָג, וואָס ביסטו?

דעזדעמאַנע.

כ'בינ אייער פרוי, מיין מאַן,

כ'בינ אייער ערלעכע אונ טרייע פרוי.

אַטעלאָ.

קומ, שווער זיך אונ פארשילט זיך, קדיי עס זאָלן,
דערזענדיק דיין הימלשע געשטאלט,
ניט שרעקן זיך די טיילווען נעמען דיך.
דעריבער זיי פארפלוכט אינצווייען. שווער,
אז דו ביסט ריינ.

דעזדעמאַנע.

דער טרייער הימל ווייס דאָס.

אַטעלאָ.

דער טרייער הימל ווייס, אז דו ביסט פאלש,
ווי גענעם.

דעזדעמאַנע.

פאלש צו וועמען? ווי? מיט וועמען?

אַטעלאָ.

אָ, דעזדעמאַנע! גיי פונדאנען, גיי, גיי!

דעזדעמאַנע.

אָ וויי צום שווערן טאָג! וואָס וויינט איר?
צי בין איך דאָס די סיבע פון די טרערן?
צי האָט איר כשאד, אז אפּ מיין פּאָטער ליגט
די שולד פון אַפּרופּן אייך צריק? ניט לייגט
אפּ מיר די שולד. האָט איר פארלאָרן אים,
איז האָב איך אויך פארלאָרן אים.

אַטעלאָ.

אויב גאָט

ווייל מיכ מיט אומגליק פרווונ
און אויסגיסן מיר אפן בלויוז קאָפּ
פאראכטונג, פֿיין פֿון אלע מינימ;
אינ אַרעמקייט מיכ טונקענ איבערן האַלדו
און מיט די לעצטע האַפּענונגען מײַנע
פארשליסן אינ א טפּיסע, דעמלט וואָלט
איכ פֿאַרט געפונען ערגעץ אינ אַן אָרט
פֿון מײַנ נעשאַמע טראַפּנס פֿון געדולד.
דאָך מאכט מיכ א צילברעט פאר דער האָזע,
אזוי אז טײַטלעך וואָל אפּ מיר איר פינגער!
כ׳וואָלט אָבער אויסטראַנגן אויב דאָס געקענט,
יע, יע, כ׳וואָלט קענען. אָבער דאָרטן,
ווי ס׳ליגט דער אויצער פֿון מײַנ האַרצן,
מײַנ לעבן אָדער טויט; פֿונוואַנען ס׳קוועלט
צײ טריקנט אויס מײַנ קוואַל, אָט דאָרטן, דאָרטן
פארטרעבונג פֿילן אָדער זען, אז ס׳איז
א זומפּ, ווי ס׳פֿאַרן, פֿרוכפּערן זיכ זשאַבעס,
א, ווען אזוי, פארפֿינצטערט ווער, געדולד,
דער יונגער מאַלעכ מיט די ראַזע לײַפּן,
קוק מיט א גענעם-צאַרן.

דעזדעמאַנע.

איכ האָפּ, מײַנ מאַן, איר האַלט מיכ פֿאַר געטריי.

אַטעלאָ.

א יע! ווי זומערפֿלינג אפּ דער פֿליישבאַנק,
וואָס ווי געבאַרן, גלייכ געפֿאַרט זיכ. א, דו ווילדגראַז,
ס׳איז שײַן דײַן אויסזען, זיס די דופּט, דו בלענדסט די כּושימ,
ס׳וואָלט בעסער זײַן דיר ניט געבאַרן ווערן.

דעזדעמאַנע.

וויי מיר! וואָס פֿאַר אַן אומבאַקאַנטע זינד
האַב איכ געטאַן?

אַטעלאָ.

צײ איז באַשאַפּן אזא שײַן פּאַפּיר,
א פֿרעכטיק בויכ אפּ אַנצושרײַבן „גאַסנפֿרוי“
אינ אימ? וואָס פֿאַר א זינד געטאַן? געטאַן?
א דו! א מויד פֿאַר אלעמען! איכ וואָלט
א שמעלצ-אויזן געמאַכט פֿון מײַנע באַקן

אם צו פארברענען יעדער ריינקייט,
אויב איך רופ אָן די מייטימ דייע, וואָס
געטאָנ? דער הימל

פארקוועטשט דערפונ דעם נאָז, און די לעוואָנע
פארמאכט די אויגן; דער ווינט, דער באנדער,
וואָס קושט זיך אומפארשעמט מיט אלץ, אנטלויפט
אינ טיפסטן ערדלאַך, אבי ניט
צו הערן, וואָס געטאָנ. אָ, אומפארשעמטע!
דעזדעמאָנע.

באמ הימל, איר זייט אומגערעכט צו מיר.
אַטעלאַ.

איר זייט קיינ גאסנפרוי ניט?
דעזדעמאָנע.

ניין, ווי איך בין א קריסטן.
אויב ס'איז קיינ זנוס ניט נאָר דעם מאנ געהערן
און היטן זיך פונ יעדער פרעמדן ריר,
איז בין איך ניט אזא.

אַטעלאַ.
קיינ גאסנפרוי ניט?
דעזדעמאָנע.

ניין, כ'שווער בא מיינ נעשאַמע.
אַטעלאַ.

איז דאָס מעגלעכ?
דעזדעמאָנע.

זאָל גאָט אונדז מויכל זיינ.
אַטעלאַ.

איז זייט מיר מויכל.
איך האָב געהאלטן אייך פאר א פארשפיצטער
ווענעצ'אנער גאסנפרוי, וואָס האָט
ארײַנגעכאפט אַטעלאָנ!
רופט הויכ.

איי, דו כאכאָמע איינע,
דער קעגנזאצ צו פעטער דעם אפאָסטאָל,⁴⁸
די היטערן פונ גענעמ'טויערן!

עטיליע קערט זיך אומ.

איר, איר, יע, איר! מיר האָבן דאָס געשפרעכ
פארענדיקט. נאט אייך געלט פאר אייער מי.
איך בעט, שליסט צו דעם שלעסל, האלט דעם סאָד.
גייט ארויס.

עמיליע.

א ווייל וואָס וויל פונ אונדז דער גענעראל?
וואָס איז מיט אייך? וואָס איז אייך, ליבע פרוי?
דעזדעמאָנע.

כיבין האלב אינ שלאָפ.
עמיליע.

סיניאָרע, וואָס האָט דאָס געטראָפן מיטן האר?
דעזדעמאָנע.
מיט וועמענז?

עמיליע.
נו, מיט מיין האר, סיניאָרע.
דעזדעמאָנע.

ווער איז דיין האר?
עמיליע.

דער, וואָס איז אייערער.
דעזדעמאָנע.

איך האָב אימ שוין ניט מער, ניט רייד צו מיר,
עמיליע! איך קען ניט וויינען; כ'האָב ניט אָבער
קיינ אנדער ענטפער, אויסער טרערן.
לייג אפן בעט מיר היינט באנאכט
די קאלע-ליילעכער, געדענק, און רופ ⁴⁹
דיין מאן אהער.
עמיליע.

אָט סארא איבערקערניש!
עמיליע גייט ארויס.

דעזדעמאָנע.

אזוי באהאנדלען מיך! עס פאסט אזוי?
וואָס האָב איך דען געטאָן, אז ער זאָל האָבן
אפ מיר דעם קלענסטן כשאד פונ קלענסטער ביז?
עס גייען אריין עמיליע און יאגא.

יאגא

וואָס איז, סיניאָרע, אייער וונטש? וואָס איז מיט אייך?
דעזדעמאָנע.

איך קען ניט זאָגן. די, וואָס לערנען יונגע קינדער,
באהאנדלען זיי מיט ווייכקייט, רויקייט,
ער האָט געדארפט אזוי מיך טאדלען; ווייל —
אוימ גאָט! איך בין א קינד, וואָס מעג זיך לערנען.

יאגא.

וואָס איז געשען, סיניאָרע?

עמיליע.

וויי, יאגא! ער האָט אויסגעזידלט זי,
מיט שאַנדנעמען באַשאַטן, מיט פאַראַכטונג,
צי קען עס אויסטראַגן אַן ערלעכ האַרצ?
דעזדעמאַנע.

צי בין איך, יאגא, אזא נאָמען ווערט?
יאגא.

וואָס פאַר אַ נאָמען, לייבע פרוי?

דעזדעמאַנע.

אזא, ווי זי האָט ערשט געזאָגט.

עמיליע.

ער האָט זי אָנגערופן גאסנפרוי; אַ בעטלער
וואָלט אָנגעזויפטערהייט
אזוי ניט אויסגעשאַלטן זיין נעקייזע.

יאגא.

פאַרוואָס עפעס?

דעזדעמאַנע.

איך ווייס ניט; כווייס נאָר, אז

איך בין דאָס ניט.

יאגא.

ניט וויינט! אַ וויי!

עמיליע.

צי האָט זי אָפּגעוואָרפּן איירעלע שידוכים,
צעשיידט זיך מיט איר פּאָטער, לאַנד און פּריינט,
קעדיי דעם נאָמען „גאסנפרוי“ צו האָבן? ווער
וואָרט ניט געוויינט?

דעזדעמאַנע.

עס איז מיין וויסטער מאַל.

יאגא.

ווי בייך ער איז! ווי איז דאָס איינגעפאלן אימ?

דעזדעמאַנע.

דער הימל ווייס!

עמיליע.

איך מעג געהאנגען ווערן, אויב עס האָט ניט
פאַרקאָכט אַט די רעכילעס עפעס איינער
אַ קאָלעפּל, אַ קלעק, אַן אונטערלעקער,
אַ קריכערישער, לינגערישער קנעכט,
קעדיי זיך אויסבעטן אַ שטעלע. כימעג
געהאנגען ווערן.

יאגאָ.

פי! ס'איז גאָר ניטאָ

אזעלכע; ס'איז אומעגלעכ.

דעזעדעמאָנע.

אויב עס איז

פאראן, זאָל גאָט אימ מויכל זײַן.

עמיליע.

די שטריק

זאָל מויכל זײַן. דער געהענעם אימ קײענ!

זי אָנרופן א גאסנפרוי? מיט וועמען האָט

זי דאָ באקאנטשאפט? ווו? אינ וואָסער צײַט?

אפ וואָסער אויפן? איז דאָס ענלעכ?

ס'האָט אָפגענארט דעם מאוור עפעס איינער

אן אויסגעבונדענער, א וויטטער אויסוורפ,

א נידעריקער, קרעציקער מענווול.

אָ גאָט! דעק אופ אזעלכע לומפן, לײַג ארייַן

אינ יעדער האנט, וואָס איז נאָר ערלעכ,

א בײַטש, אונ טרײַבן זאָל מען מיט די שמיצ

די נאקעטע קאנאליעס אַבער גאָר דער וועלט

פון מײַרעכ ביזן מײַרעוו.

יאגאָ.

שרײַ ניט!

עמיליע.

א שפּײַ אפ זײ! ס'האָט איינמאָל אזא העלד

פארדרייט אויב אײַער קאָפּ, אז איר

זאָלט כױשעד זײַן מיכ מיטן מאוור.

יאגאָ.

איר זײַט א נאר. נו, גײַט!

דעזעדעמאָנע.

אכ, גוטער יאגאָ!

וואָס טו איכ, קדיי מײַן מאן געווינען ווידער?

גײַט, לײַבער פרײַנט, צו אימ! איכ שווער

בא אָט דעם לײַכט פון הימל, אז איכ ווייס ניט,

ווי האָב איכ אימ פארלאָרן. אָט איכ קני.

זאָל יעדער טרײַסט פארלאָזן מיכ, אויב ס'האָט

אמאָל מײַן ווילן ווידערשפעניקט קעגן

זײַן לײַבע אינ געדאנק, אינ וואָרט, אינ טאט,

אויב מײַנע אויגן, אויערן צי וואָסער כוש

געזוכט האָבן דערקוויקונג ערגעצ אנדערש,
אויב איב האָב ניט געליבט אימ, ליב ניט איצטער
און וועל אימ אייביק ליבן, כאָטש ער מעג אפילע
מיכ, ווי א בעטלערן, פארשטויסן. ס'קען
אן אומכיינ אופטאָנ פיל; זיינ אומכיינ מעג
בא מיר דעם לעבן נעמען, ניט מיין ליבע.
איכ קען ניט זאָגן א „נאסנפרוי“: עס שוידערט מיין
פונ וואָרט אליינ; טאָן, וואָס דאָס וואָרט באטייט,
באוועגן קען מיכ ניט דער פליטער-גלאַנצ
פונ גאָר דער וועלט.

יאגאָ.

איכ בעט אייך, רויק זייט. ס'איז נאָר א שטימונג,
עס האָבן אימ צערייצט מעלכע-וואָרגן
און ער לאָזט אויס צו אייך דעם קאעס.

דעזדעמאָנע.

צי איז ניט אנדערש?

יאגאָ.

ס'איז אזוי, געטרויט מיר.

טרוימיטן-קלאנג הינטער דער סצענע.

הערט, ס'רופט דער אינסטרומענט צום אָונטברויט.
עס וועלן ביזוינן די ווענעציאנער געסט.
גייט, וויינט ניט, אלץ וועט זיינ נאָכ גוט.

דעזדעמאָנע און עמיליע גייען ארויס.

ראָדריגאָ גייט אריין.

וואָס איז, ראָדריגאָ?

ראָדריגאָ.

איכ זע ניט, דו זאָלסט זיך באגיין מיט מיר ערלעך.

יאגאָ.

וואָס פעלט?

ראָדריגאָ.

יעדער טאָג פאטערסט דו מיכ אָפּ מיט עפעס אן אויסרייד, יאגאָ, און
ווי עס דוכט מיר, גיכער רוקסטו אָפּ פונ מיר אלע שאנסן, איידער
געבן מיר די קלענסטע האָפענונג אפּ א דערפאָלג. איכ וויל דאָס מער
ניט אויסהאלטן; אויך וועל איכ ניט פארשווייגן, וואָס איכ האָב אויסגע-
ליטן ביז אהער.

יאגאָ.

איר ווילט מיך אויסהערן, ראָדריגאָ?

רֶאָדְרִיגֶאָ.

איך האָב שוין אויסגעהערט צופיל. אייערע רייד און מיַיַטימ שטימען ניט צווישן זיך.

יאגאָ.

אייער באשולדיקונג איז זייער אומגערעכט.

רֶאָדְרִיגֶאָ.

ס'איז אלץ לויטער עמעס. איך האָב אויסגעזעבן מיַיַנ גאנצן פארמעגן. א העלפט פון די דימענטן, וואָס איר האָט בא מיר גענומען אפ איבערצורגעבן דעזעמאָנען, וואָלט געקלעקט אפ צו פארפירן א מאָנאָשקע. איר האָט מיר געזאָגט, אז זי האָט די דימענטן גענומען, און אומגעקערט מיר דערפאר גוטע צוזאָגן, טרייסטווערטער, אז באלד וועט אָנקומען א דערנענטערונג. אָבער איך האָב גאָרנישט ניט.

יאגאָ.

נר, גוט; גייט, גייט; זייער גוט.

רֶאָדְרִיגֶאָ.

זייער גוט; גייט; איך קען ניט גיין, מענטש איינער, און ס'איז גאָר ניט גוט. אָט ווי די האנט איז א האנט, אזוי איז קלאָר, אז ס'איז א שווינדל. איך הייב זיך אָן פילן גענארט.

יאגאָ.

זייער גוט.

רֶאָדְרִיגֶאָ.

איך זאָג דאָך אײַך, אז ס'איז גאָרניט גוט. איך וועל זיך ווענדן צו דעזעמאָנען. קערט זי מיר אומ די דימענטן, וועל איך כאַראַטע האָבן און מער ניט צושטיין צו איר. אויב אָבער ניט, וועל איך פאָדערן א באַפרידיקונג פון אײַך.

יאגאָ.

שוין אלץ אָפגעזאָגט?

רֶאָדְרִיגֶאָ.

קיינ האָר ניט מער, איידער איך וועל טאָן, איך שווער זיך.

יאגאָ.

אָט זע איך איצטער איך דיר א כאַראַקטער און באַקום פון דער מינוט אָן א העכערע מיינונג וועגן דיר. גיב מיר דיין האנט, רֶאָדְרִיגֶאָ! דו האָסט מיר געמאכט א גערעכטן פאָרוורפ, און פונדעסטוועגן זײַ זיכער—האָב איך געטאָן דיין זאך, ווי געהעריק.

רֶאָדְרִיגֶאָ.

עפעס, עס זעט זיך ניט.

יאגאָ.

איך גיב אייך נאָך, אז עס זעט זיך ניט, און אז אייער כשאד לייגט זיך אפן סייכר. אָבער, ראָדריגאָ, אויב דו פארמאָגסט טאקע דאָס, וואָס איך פיל איך דיר מער, ווי פריער; איך מיינ, אויב דו פארמאָגסט מוט, קראפט און שטרעבונג צום ציל, איז זאָל דאָס באווייזן די היינטיקע נאכט: אויב די קומענדיקע נאכט וועסטו ניט געניסן דעזדעמאָנען, מעגסטו מיך אויסראמען פון דער וועלט צי מיט פאראט צי פארציען-דיק מיר א שטריקל אפן האלדז.

ראָדריגאָ.

אָבער וואָס לייגסטו פאָר? צי קען מען עס טאָן?

יאגאָ.

עס איז דאָ אָנגעקומען א ספעציעלע קאָמיסיע פון ווענעציע, קעדי ארופצוזעצן קאסיאָ אפ אָטעלאָס אָרט.

ראָדריגאָ.

איז דאָס ריכטיק? אויב אזוי, וועלן אָטעלאָ מיט דעזדעמאָנען אומקערן זיך קיין ווענעציע?

יאגאָ.

אָ ניינ! ער פאָרט קיין מאווריטאניע און פירט אוועק מיט זיך די שיינע דעזדעמאָנען, אויב נאָר עפעס א צופאל וועט אימ דאָ ניט פארהאלטן: דערצו איז נייטיק אויסהאַבן קאסיאָ.⁵⁰

ראָדריגאָ.

וואָס מיינט איר מיט די ווערטער „אויסהאַבן קאסיאָ“?

יאגאָ.

מע דארף מאכן, אז קאסיאָ זאָל ווערן אומפייק צו פארנעמען אָטע-לאָס שטעלע, — ארויסשלאָגן אימ דעם מאַרק פון שאַרבן.

ראָדריגאָ.

אָט דאָס—וויילט איר—איך זאָל טאָן?

יאגאָ.

יע, אויב איר האָט נאָר מוט צו טאָן דאָס, וואָס ס'איז אייער רעכט און קען אייך זיין צו נוצן. ער וועט היינט באנאכט עסן אָוונטברויט בא א גאסנפרוי, איך וועל גיין מיט אימ אהיין. ער ווייס נאָך ניט וועגן זיין גליק און ערע. ווארט איר אפ אימ, ווען ער גייט צוריק, וועל איך מאכן, אז דאָס זאָל פאָרקומען צווישן צוועלף און איינס. איר מעגט דאן טאָן מיט אימ, וואָס איר ווילט. איך וועל אויך זיין דערבני, צו-העלפן אייך, און ער וועט פאלן צווישן אונדז ביידן. קומט, שטייט ניט מיט אויסגעגלאַצטע אויגן, גייט מיט מיר צוזאמען. איך וועל אייך בא-ווייזן אפ וויפל זיין טויט איז נייטיק, אזוי אז איר וועט האלטן פאר

אינער פליגט צו מאכטן אים דעם טויט. ס'איז איצטער גראָד די צייט פון
 אָונטברויט, די נאכט קומט אָן, איז נעמט זיך צו דער זאך!
דאָדריגאָ.
 איך וויל האָבן אַ ווייטערדיקע באַגרינדונג דערפון.
יאַגאָ.
 איר וועט זי האָבן.
 זיי גייען ארויס.

III סצענע

א צווייטער צימער אין שלאָס.
 ס'גייען אריין אַטעלאָ, לאָדאָוויקאָ, דעזדעמאָנע,
 עמיליע אין סוויטע.

לאָדאָוויקאָ.
 איך בעט אייך, גענעראַל, באַמיט זיך ניט!
אַטעלאָ.
 אַנטשולדיקט: ס'איז מיר נוצלעך צו שפּאַצירן.
לאָדאָוויקאָ.
 א גוטע נאכט, סיניאָרע! כ'דאַנק אייך אונטערטעניק.
דעזדעמאָנע.
 איר זייט געווען אונדז זייער אָנגענעם.
אַטעלאָ.
 איר גייט, סיניאָר?

דעזדעמאָנע!
דעזדעמאָנע.
 מיין מאַן?
אַטעלאָ.

גייט, לייגט זיך גלייך אין בעט. איך וועל באַלד קומען. לאָזט אָפּ
 אייער קאַמערפּרוי. זעט, ס'זאָל זיין אזוי.
דעזדעמאָנע.
 ס'וועט זיין, מיין מאַן!
 ס'גייען ארויס אַטעלאָ, לאָדאָוויקאָ און סוויטע.

עמיליע.
 וואָס הערט זיך? ער זעט אויס איצט מילדער.
דעזדעמאָנע.
 ער זאָגט, אז ער וועט אומקערן זיך באַלד
 און האָט געהייסן, אז איך זאָל
 אין בעט גיין און אייך אָפּלאָזן.

עמיליע.

מיכ אַפּלאָזן?

דעזדעמאַנע.

אזא באפעל, עמיליע מיינ לייבע.
גיב מיר מיינ נאכטקלייד אונ—א גוטע נאכט!
מיר מוזן אים היינט נאָכגעבן.

עמיליע.

אכ, בעסער וואָלט איר אים גאָרניט געקענט!

דעזדעמאַנע.

איכ וואָלט דאָס ניט געוואָלט. ער איז מיר לייב
אזוי, אז עס געפעלן מיר אפילע —
כ'בעט, נעמ ארויס די שפילקעס—ווייג אקשאַנעס,
ווייג צאָרן און די וואָלקנס אפן שטערן.

עמיליע.

איכ האָב די ליילעכער געלייגט, וואָס איר
האַט מיר געהייסן.

דעזדעמאַנע.

ס'איז אלציינס. יע, ריכטיק:

ווי נאריש ס'איז בא אונדז דער קאַפּ! אויב איכ
וועל שטארבן פריער, וויקל אייג—איכ בעט—מיכ
איג איינעם פון די ליילעכער.

עמיליע.

נו, נו! וואָס רעדט איר?

דעזדעמאַנע.

מיינ מוטער האָט געהאט א דינסט, בארברענן.
זי האָט געליבט, און איר געליבטער איז
געווען איר אומטריי, האָט פארלאָזן זי.
זי פלעגט א לידל זינגען מיט א „ווערבע“,
א ליד אן אלטס, וואָס האָט איר לאגע אויסגערריקט.
זי איז געשטאַרבן, זינגענדיק דאָס ליד.
עס גייט מיר איצטער ניט ארויס פון זינען,
קאמ האלט איכ אייג זיכ פון אראָפהענגען דעם קאַפּ
און זינגען, ווי די אָרעמע בארברענע.
כ'בעט, אייל זיכ צו.

עמיליע.

אהער דאָס נאכטקלייד ברענגענ?

דעזדעמאַנע.

גייג, שפיליע מיר נאָר אַפּ.
דער לאָדאָוויקאַ איז א שיינער יונג.

עמיליע.

יע, זייער שיינ.

דעזדעמאָנע.

אויכ רעדט ער שיינ.

עמיליע.

איכ קענ אינ ווענעציע א פרוי, וואָס וואָלט פאר איינ ריר פונ זיין
ליפ דורכניין זיכ באַרוועסערהייט קיין פאלעסטינע.⁵¹

דעזדעמאָנע זינגט.

„אנ עלנטע, אונטער דער סיקאמאָרע זיצט זי,⁵²

אָי ווערבע, ווערבע, ווערבע!

איר האנט אפ דער ברוסט, איר קאָפּ אפּן קני.

אָי ווערבע, ווערבע, ווערבע!

פריש רינט א קוואַל לעבנ איר, ס'ברומט איר געוויין,

אָי, ווערבע, ווערבע, ווערבע!

זאלציק פאלט די טרער, לעכערט דורכ א שטיין —

לייג דאָס לעבנ יענע: —

זינגט. „אָי, ווערבע, ווערבע, ווערבע“, —

זיין אזוי גוט, ער וועט באלד קומען.

זינגט. „פונ א גרינער ווערבע וועט זיכ פלעכטן מיין קראנצ;

ניט זידלט אים קיינער, זיין ביין איז מיר ליב.“

איכ האָב א טאָעס; דאָס גייט שפעטער. הער! מע קלאַפּט.

עמיליע.

ס'איז דער ווינט.

דעזדעמאָנע זינגט.

„איכ האָב אים געזאָגט: „דו ביסט פאלש!“ וואָס איז זיין ענטפער

געווען?

אָי, ווערבע, ווערבע, ווערבע!

„איכ שפיל מיט מיידלעך א טוצ, ליג מיט באַכערימ צענ.“

נו גייל! א גוטע נאכט! די אויגן מינע שמארצן.

ס'באטייט אפ טרערן?

עמיליע.

עכ, ניט דאָס, ניט יענע.

דעזדעמאָנע.

מע זאָגט, עס איז א סימען. אכ, די מאנצביל,

די מאנצביל! זאָג, עמיליע, מיר ערנסט:

עס זינען ווירקלעך אפ דער וועלט פאראן

אזוינע ווייבער, וואָס פאראטן גראָב

די מאנען?

עמיליע.

יע, פאראנ. אָן צווייפל.

דעזדעמאָנע.

דו וואָלסט עס קענען טאָן פאר גאָר דער וועלט?
עמיליע.

און איר?

דעזדעמאָנע.

ניין, כ'שווער זיך בא דעם הימל-ליכט.
עמיליע.

איך אויך ניט בא דעם הימל-ליכט; איך וואָלט
דאָס איך דער פינצטער טאָג.
דעזדעמאָנע.

פאר גאָר דער וועלט?

עמיליע.

די וועלט, סיניאָרע, איז א גרויסע זאך,
א גרויסער פרייז פאר אַזא קליינער זינד.
דעזדעמאָנע.

איך קלער, דו וואָלסט עס ניט געטאָן.
עמיליע.

איך מיינ, אז יע, און דערנאָך געמאכט גוט צוריק. נו, געוויס וואָלט
איך דאָס ניט געטאָן פאר אזא זאך, ווי א רונג אפן פינגער, עטלעכע
אייִל לייִוונט, א פאָר קליידלעך, הייבלעך און נאָך אזעלכע קלייניקייטן.
אַבער פאר דער גאנצער וועלט—נו שטעלט זיך פאָר, אז איר דארפט
צושטעלן דעם מאַן הערנער, ער וועט אָבער דערפאר ווערן א קעניג.
איך וואָלט פאר אזא זאך אפילע ריויקירט גיין אין גענעם.
דעזדעמאָנע.

געטרוי, איך וואָלט ניט אזא זינד געטאָן

פאר גאָר דער וועלט.

עמיליע.

וואָס איז? א זינד רעכנט זיך דאָך נאָר פאר דער וועלט, און אויב
פאר אַייער מי באקומט איר די גאנצע וועלט, וואָלט איר קענען מאַכן
געשווינד די זינד פאר גוטס.

דעזדעמאָנע.

איך גלויב דאָס ניט, או ס'איז פאראן אזעלכע פרויען.
עמיליע.

א טוצ און צו דער טוצ אויפיל,

אז ס'קען די וועלט, פאר וועלכער ס'גייט דאָס שפיל,

זיך אָנפילן מיט זיי. כ'מיינ אָבער,

אז שולדיק זינען מאנען, אויב די פרויען פאלן.
 פארגעסנדיק די פליכט, פארשווענדן זיי
 די ליבע, וואָס אונדז קומט, מיט פרעמדע;
 אונדז פּיניקן מיט ווילדער אייפערזוכט;
 פארקנעכטן, גיבן צייטנווייז דעם קלאַפּ
 און אונדזער גאדן פאטערן אפּ גאַרנישט.
 מיר, פרויען, זינען ווייכ, דאָך מיט אַ גאל
 און טרעפּן, וואָס נעקאַמע איז. אָט זאָלן
 די מאנען וויסן, אז מיר האָבן אויך
 די כושימ, וואָס באַ זיי: מיר זעען, פילן
 אַ רייעכ, וואָס איז זייער און וואָס זיס, פונקט ווי
 די מאנען. וואָס זשע בליטן זיי אונדז אויס
 אפּ אנדערע? ס'איז אַ פארווילונג?
 איך מיינ, עס איז אַ לייַדנשאפט?
 איך מיינ, עס איז. ס'איז שוואַכקייט, וואָס פארגרייזט?
 זאָל זיין אזוי! און מיר, די ווייבער, האָבן ניט
 קיין לייַדנשאפטן, שוואַכקייטן און לוסט
 צו אַ פארווילונג, פונקט ווי מאנצביל?
 איז זאָלן זיי באַגיין זיך מיט אונדז גוט.
 אויב ניט, זאָל זייער ביין
 פאר אונדז אַ לערע זיין, ווי טוט מען ביין.
דעודעמאַנע.

א גוטע נאכט! א גוטע נאכט! מיר זאָל די פּיין
 אַ לערערן פונ גוטס און ניט פונ ערגערס זיין.

זיי גייען ארויס.

פינפטער אקט

I סצענע I

קיפער, א גאס

ס'גייען אריין יאגאָ און ראָדריגאָ.

יאגאָ.

שטיי הינטער דער געביידע; ער קומט באלד.
אנטבליזו דעם שווערד און שטעכ אימ גוט אריין.
גיכ, גיכ אָן שרעק. איכ וועל דיר העלפן. ס'וועט די זאכ
אונרו אופהייבן צי ווארפן אָנדערערד,
געדענק עס גוט און דעם באשלוס האלט פעסט.
ראָדריגאָ.

זיי נאָענט, טאָמער טרעפ איכ ניט.

יאגאָ.

נאָר נאָענט, דאָ; און דו זיי דרייט און שטארק.

ער טרעט אָפ אָנאוינט.

ראָדריגאָ.

איכ האָב ניט פאר דער זאכ קיין גרויסן ברענ,
ער האָט מיכ אָבער איבערציגט, און ווייטער—
ס'דארפ שטארבן נאָר איין מענטש, איז זאָל ער שטארבן.

יאגאָ.

איכ האָב א ריב געטאָן די יונגע בייל;
זי שמארצט; ער קאעסט—אָדער ער דעהארגעט
באלד קאסיאָ, צי קאסיאָ וועט אימ דעהארגענען,
צי ביידע וועלן פאלן; אלץ וועט זיין
צו נוצן מיר. בלייבט דער ראָדריגאָ לעבן, וועט ער
דאָס גאָלד און די ברייליאנטן מאָנען,
וואָס איכ האָב אויסגעארט בא אימ,
ווי א געשאנק פאר דעזעמאָנען.

דאָס טאָר ניט זײַן. לעבט קאסיאָ,
וועט ער אזוי זיך קוויקן מיטן לעבן,
אז ס'וועט מיך עקלען, אגעוו קען נאָכ
דער מאוור אימ מײַן פלאַן אנטדעקן; ס'איז
פאר מיר א גרויס געפאר. נײַן, שטארבן מוז ער.
זאָל זײַן אזוי. איך הער, ער גײט.
קאסיאָ גײט ארײַן.

דאָדריגאָ.

כ'דערקען זײַן גאנג, דאָס איז ער. אויסוורפן, שטארב!
ער פאלט אָן אַם קאסיאָ.

קאסיאָ.

דער זעצ וואָלט זײַן געפערלעך, אָכער ס'איז
מײַן פאנצער פעסטער, אײדער דו שטעלסט פאָר זיך.
איצט וועל איך אויספרוון, ווי דײַנער.

פארווונדעט דאָדריגאָן.

דאָדריגאָ.

אַ, איך בין טויט.

י א ג אָ פּוּנְהֵיטֵט פּאַרוּוּנְדֵעֵט ק א ס י אָ אִינ פּוּט
אונ אנטלויפט.

קאסיאָ.

איך בלײַב א קאַליקע. אײ, העלפּט! א מאָרד! א מאָרד!

פאלט.

אַטעלאָ גײט ארײַן.

אַטעלאָ.

דער קאָל איז קאסיאָס, ס'האלט יאגאָ וואָרט.

דאָדריגאָ.

וויי מיר, דעם אויסוורפן!

אַטעלאָ.

יע, פונקט אזוי.

קאסיאָ.

אַ העלפּט! אײ, לײכט אהער! א דאָקטער!

אַטעלאָ.

ס'איז ער. דו בראווער יאגאָ, ערלעכער, גערעכטער,
עס פילט דײַן הארץ דעם ווייטעק פון דײַן פריינט.
דו לערנסט מיך. אײ, לײאקע, דײַן געליבטער
איז טויט, אונ אויך דײַן בײזע שאָ קומט אָן.

איכ גיי צו דיר, דו גאסנפרוי!
דיין אויג, דיין שיינקייט פון מיין הארץ פארשווינד,
דיין בלוט, באפלעק דאָס בעט, באפלעקט מיט זינד.
ער גייט ארויס.

סיגייטע אריבער דאָדאָוויקאַָאָב גראציאנאָ.

קאסיאָ.

וואָס איז? קיין וואכט? קיין דורכגייער? א מאָרד! א מאָרד!
גראציאנאָ.

אן אומגליק עפעס. סארא שרעקלעכער געשריי.

קאסיאָ.

אָ העלפט!

דאָדאָוויקאַָאָ.

הערט זיכ איינ!

דאָדריגאַָ.

פארפלוכטער אויסוורפ!

דאָדאָוויקאַָ.

מע קרעכצט; אָט נאָכ אמאָל אונ נאָכ אמאָל.
די נאכט איז פינצטער, שווארצ. מע נארט דאָס עפשער.
עס איז ניט זיכער גיין אפן געשריי,
ביז ס'וועלן אָנקומען נאָכ מענטשן.

דאָדריגאַָ.

קיין מענטשן ניטאַ, אונ איכ גיי אויס מיט בלוט.

דאָדאָוויקאַָ.

הערט זיכ איינ!

עס קערט זיכ אומ יאגאַ מיט א ליכט...

גראציאנאָ.

ס'גייט איינער אינ א העמד מיט ליכט אונ וואָפן.⁵³

יאגאַ.

וואָס איז? ווער שרייט דאָס וועגן מאָרד?

דאָדאָוויקאַָ.

מיר ווייסן ניט.

יאגאַ.

איר האָט ניט קיין געשריי געהערט?

קאסיאָ.

אהער, אהער! גיט הילפ!

יאגאַ.

וואָס איז?

גראציאנאָ.

איכ מיינ אז ס'איז אָטעלאָס פּאָנענטרעגער.
לאַדאָוויקאָ.

יע, ער. ס'איז א באהארצטער יונג.

יאגאָ.

ווער זייט איר אונ וואָס שרייט איר אזוי קלעגלעך?

קאסיאָ.

יאגאָ, איכ בין פארווונדעט, צעקאלעטשעט.
פונ אויסוורפן. גיב הילפ!

יאגאָ.

אָ לייטענאנט! וואָס פאר אנ אויסוורפן?

קאסיאָ.

איכ קלער, אז איינער ליגט דאָ נאָענט,
ניט קענענדיק אנטלויפן.

יאגאָ.

אכ, דער מערדער!

צו דאָרזשיקאָ אונ גראציאנאָ.

ווער זייט איר דאָרטנ? קומט אונ העלפט.

ראַדריגאָ.

גיט הילפ אהער!

קאסיאָ.

ס'איז איינער פונ די יענע.

יאגאָ.

אכ, מערדערישער קנעכט! אכ, אויסוורפ!

דערשטעכט ראַדריגאָ.

ראַדריגאָ.

פארפלוכטער יאגאָ! אומענטש, הונט!

יאגאָ.

דערמאָרדנ מענטשנ אינ דער פינצטער?

ווי זינענ זיי, די בלוטיקע גאנאָווימ?

וואָס שווינגט די שטאָט? היי, מאָרד! מאָרד!

ווער זייט איר אונ וואָס מיינט איר? גוט צי שלעכט?

לאַדאָוויקאָ.

דערקענט אונדו, וועט איר וויסן.

יאגאָ.

סיניאָר לאַדאָוויקאָ?

לאַדאָוויקאָ.

יע, סיניאָר.

יאגאָ.

אנטשולדיקט מיכ! ס'דיגט קאסיאָ פארווונדעט.

גראציאנאָ.

קאסיאָ!

יאגאָ.

וואָס איז דיר, ברודער?

קאסיאָ.

מײַן פּוס צעהאקט.

יאגאָ.

אכ, גאָט באהיט! לײַכט צו!

איכ וועל אימ איבערבינדן מיט מײַן העמד.

ס'גייט אריין בלאנקע.

בלאנקע.

וואָס איז געשענען? ווער האָט געשרינען?

יאגאָ.

ווער האָט געשרינען?

בלאנקע.

אכ, מײַן טײַערער קאסיאָ! מײַן ליבער קאסיאָ! אָ, קאסיאָ,

קאסיאָ, קאסיאָ!

יאגאָ.

א, גאסנפרוי דו איינע! קאסיאָ!

איר האָט אפּ עמעצן א כשאד?

קאסיאָ.

ניינ!

גראציאנאָ.

א שאָד, וואָס איכ געפינ אייכ אינ א צושטאנד

אזא. איכ האָב אייכ גראָד געזוכט.

יאגאָ.

לײַט מיר א בענדל אפּן פּוס. נו, גוט.

איי ברענגט א טראָגשטול! נעמט אימ פּאַרויכטיק!

בלאנקע.

אָ וויי! ער כאלעשט. קאסיאָ, אָ קאסיאָ!

יאגאָ.

געערטע הארנ, איכ בין כווישעד, אז

די שמאטע האָט א כײַלעק אינ דעם אָנפאל.

פריינט קאסיאָ, געדולד! אהער! אהער!

איין, ליכט דערלאנגט! איר קענט דעם פאָנעם?
אַ וויי, עס איז מיין פריינט, מיין ליבער לאנדסמאן,
רעדריגאָ? ניין—יע, זיכער. אכ, מיין גאָט!
רעדריגאָ!

גראציאנאָ.

וועלכער? דער ווענעציאנער?
יאגאָ.

יע, ער. איר קענט אימ?
גראציאנאָ.

יע.
יאגאָ.

אנטשולדיקט מיכ, געשעצטער גראציאנאָ!
די בלוט-טאט האָט געשטערט מיר אייך דערקענען.
גראציאנאָ.

עס פרייט מיכ אייך צו זען.
יאגאָ.

נו, קאסיאָ, ווי פילט איר זיכ? א טראַגשטול, וואָס?
גראציאנאָ.

רעדריגאָ!
יאגאָ.

ער, ער. ס'איז ער.

מע ברענגט אריין א טראַגשטול.

אַט דאָס איז גוט! א שטול.
טראַנט, גוטע לייט, אימ פאָרזיכטיק פונדאנען.
אונ איך וועל ברענגען באלד אַטעלעאַט ראַקטער.
צו ביאנקען.

פרייליך,

איר מעגט זיך ניט באמיען. קאסיאָ,
דער, וואָס עס ליגט דאָ טויט, איז מיר א פריינט געווען.
וואָס האָט איר פאר א קריג מיט אימ געהאט?
קאסיאָ.

קיינ קריג ניט. כ'קעג אימ ניט.
יאגאָ.

צו ביאנקען. וואָס זייט איר אזוי בלייב?—איי טראַנט אימ אָפ.
מע טראַנט ארויס קאסיאָ אונ רעדריגאָ.

איר ווארט אביסל, ליבע הארן! פרייליך, זאָגט,
וואָס זייט איר אזוי בלייב? איר זעט די שרעק
בא איר אינ אויג? נו, שטארט איר אַט אזוי,
איז וועלן מיר באלד עפעס הערן.

באטראכט זי גוט! באוואכט זי, כ'בעט אייך.
איר זעט איצט, מיינע הארנ! יע, פארברעכנ
קעג ריידן אָן א צונג.

ע מ י ל י ע גייט אריין.

עמיליע.

וויי מיר, וואָס איז דאָס? זאָג, מיינ מאן, וואָס איז דאָס?

יאגאָ.

עס האָבן דאָ אפּ קאסיאָ אַן אָנפאל
געמאכט ראָדריגאָ אונ מיט אימ נאָכ מענטשן. ער
איז שיר ניט טויט, ראָדריגאָ איז געשטאָרבן.

עמיליע.

אָ, סארא גוטער אדלמאן!

אָ קאסיאָ דער גוטער!

יאגאָ.

אָט וואָס עס קומט ארויס פון זנוס! גיי,

עמיליע, אונ פּרעג בא קאסיאָ,

ווי האָט ער היינט געגעסן אָוונטברויט?

וואָס ציטערט איר דערפאר?

ביאנקע.

ער האָט בא מיר געגעסן. אָבער כ'ציטער

ניט צוליב דעם.

יאגאָ.

אהא, בא אייך? איז קומט,

כ'באשולדיק אייך.

עמיליע.

א שפּי אפּ דיר, דו גאסנפרוי.

ביאנקע.

איך בין אייך ניט קיינ גאסנפרוי; כ'בין אזוי ערלעך,

ווי איר, וואָס זידלט זיך.

עמיליע.

ווי אייך? א שפּי אפּ דיר! פּו!

יאגאָ.

קומט, ליבע הארנ, לאָמיר זען,

ווי האָט מען קאסיאָ באוואָרגט. איר, פּריילן,

מוזט אונדז דערציילן די געשיכטע אנדערש.

עמיליע, לויפ אינ דער ציטאדעל,

דערצייל דעם גענעראל אונ דעזעמאָנען,

וואָס ס'איז געשען. נו, וואָס? איר גייט? איך בעט אײַך.
אַנאָזיט אָט איז א נאכט,
וואָס זי דערשלאָגט מיך אָדער גליקלעך מאכט.
זיי גייען ארויס.

סצענע II

א שלאָפֿזימער אין שלאָס. דעורעמאָגע שלאָפט אין בעט.
עס ברענט א ליכט.

אַטעלאָ.

מיין הארץ! אָט ווי עס שטייט די זאך, די זאך
איך וועל נישט אָנרופֿן זי מיטגן נאָמען
פאר אײַך, איר ריינע שטערנ! ס'שטייט די זאך!
איך וועל דאָך נישט איר בלוט פארגיסן,
קיינ ראַצ נישט מאכטן אפ איר הויט, וואָס איז
פונ שנייען ווייסער, גלאט ווי אלעבאסטער
פונ א סטאטוי. זי מוז דאָך שטארבן:
אויב נישט וועט זי נאָך ווייטער נארן מאנצביל.
פארלעש דאָס ליכט—און דאן—פארלעש דאָס ליכט:
ווען איך פארלעש דיך, פלאמענדיקער דינער,
איז מעגלעך, אויב איך האָב כאראַטע, ווידער
דיך צו באנייען. זאָל נאָר אָבער דיין ליכט
זיין אויס, דו פונ דער מייסטערנ נאטור
דער בעסטער מוסטער, ווייס איך נישט, ווי קען מען
דעם פראַמעטעווס-פלאַמ געפינען, וואָס⁵⁴
זאָל ווידער אָנצינדן דיין ליכט. אז איך
רײַס אָפ א רויז, איז קען איך שוין נישט ווידער
איר אומקערן די לעבנסקראפט, און זי מוז פוילן,
איך וועל זי שמעקן אפן צווייג.

קושט זי.

א באַלואמ-אַטעמ! שיר וואָס דו צעברעכסט נישט
בא דער גערעכטיקייט דעם שווערד. אָט נאָך
און נאָך איינמאָל. זע אויס אזוי א טויטע,
ווען איך וועל טויטן דיך און ליבן
דערנאָך. אָט נאָך איינ קוש, דער לעצטער.
ס'איז זיסקייט קיינמאָל אזוי ביטער נישט געווען.

כימוז וויינען. ס'זיינען צאָרן-טרערן, הימל-ווייטעק,
וואָס גיט דעם קלאַפּ גראָד דאָרטן, וווּ ער ליבט.
זי שלאָפט ניט.

דעזדעמאָנע.

ווער איז דאָ? אָטעלאָ?

אָטעלאָ.

יע, דעזדעמאָנע.

דעזדעמאָנע.

איר ווילט זיך לייגן, מאַן מיינער?

אָטעלאָ.

צי האָט איר היינט באַנאכט געבעטן גאָט?

דעזדעמאָנע.

יע, מיינ מאַן.

אָטעלאָ.

געדענקט איר עפעס אזא זינד, וואָס איר
האָט נאָך פאַר איר באַ גאָט מעכילע ניט געבעטן,
איז טוט עס באַלד.

דעזדעמאָנע.

אכ, מאַן מיינער! וואָס זיינען דאָס פאַר ווערטער?

אָטעלאָ.

נו, טו דאָס, אָבער קורצ. איך גיי אַרום דאָ,
איך וועל ניט טויטן דיין געשאַמע איצט
אַן ווידוי—גאָט באַהיט! ניינ, די געשאַמע ניט.

דעזדעמאָנע.

איר רעדט גאָר וועגן טויטן?

אָטעלאָ.

יע, איך רייך.

דעזדעמאָנע.

איז זאָל זיך גאָט דערבאַרעמען אפּ מיר.

אָטעלאָ.

אַמיינ, פונ גאַנצן האַרצן.

דעזדעמאָנע.

איר וועט מיך, ריינדריק אַווי, ניט טויטן.

אָטעלאָ.

הומ.

דעזדעמאָנע.

כ'האַב אָבער מוירע; איר זייט שרעקלעך,
ווען ס'ררייען זיך באַ אַייך אַווי די אַויגן,

איך ווייס ניט, פארוואָס קומט מיר אזא שרעק,
אויב ס'איז מיר ניט באקאַנט קיין זינד.
איך האָב דאָך מוירע.

אַטעלאָ.

טראכט וועגן דינע זינד.

דעזדעמאַנע.

עס איז די ליבע, וואָס איך פיל צו אייך.

אַטעלאָ.

יע, און דו שטארבסט דערפאר.

דעזדעמאַנע.

ס'איז אומנאטירלעך טויטן פאר דער ליבע.

אַ, וויי! די אונטערליפּ וואָס ביסט איר? ס'ציטערט

דער גאנצער לייב פונ בלוטיקער צעקאַטקייט.

א בייער צייכנ. אָבער כ'האַפּ, איך האָפּ,

אז ס'מיינט ניט מיך.

אַטעלאָ.

גענוג! זיי שטיי!

דעזדעמאַנע.

כ'וועל זיין. וואָס איז די שולד?

אַטעלאָ.

דאָס טיכל, וואָס איך האָב אזוי געליבט

און דיר געגעבן, האָסטו קאסיאָ

אועקגעגעבן.

דעזדעמאַנע.

ניין, איך שווער זיך בא מיין לעבן

און מיין נעשאַמע. שיקט נאָך אימ און פרעגט אימ.

אַטעלאָ.

נעשאַמע זיסע, היט זיך פאר א פאלשער שווער:

דו ליגסט איצט אפ דיין טויטן-בעט.

דעזדעמאַנע.

יע, אָבער ניט צו שטארבן.

אַטעלאָ.

איצטער שטארבן.

דעריבער זיי זיך מוידע אופריכטיק,

ווייל פונ דיין לייקענען מיט שוועס יעדער שולד,

וועט פאָרט זיך ניט א ריר טאָג און א בייג טאָג

מיין פעסטע מיינונג, וואָס איך קרעכ צו פונ איר.

דו האלטסט בא שטארבן.

דעזדעמאָנע.

גאָט דערבארעם זיך

אם מיר.

אַטעלאָ.

איך זאָגן אָמיינ.

דעזדעמאָנע.

דערבארעמט זיך איר אויך!

כ'האָב איך מיין גאנצן לעבן קיינמאָל נישט
באליידיקט אייך, כ'האָב קאסיאָ געליבט,
נאָר ווי עס הייסט דער הימל ליבן יעדן מענטשן,
איך האָב אים קיינ מאטאָנע נישט געגעבן.

אַטעלאָ.

איך שווער זיך, אז איך האָב בא אים איך האנט
געזען מיין טיכל. אָ, דו פאלשע פרוי,
דו האָסט מיין הארץ פארשטיינערט, מאכסט, איך זאָל
דאָס אַנרופן א מאַרד, וואָס איך וועל טאָן
און וואָס איך האָב געהאלטן פאר א קאַרבן.
איך האָב געזען דאָס טיכל.

דעזדעמאָנע.

ער האָט עס געפונען.

איך האָב אים נישט געגעבן; שיקט אים רופן.

ער וועט דעם עמעס זאָגן.

אַטעלאָ.

ער האָט געזאָגט אים.

דעזדעמאָנע.

וואָס, מיין מאן?

אַטעלאָ.

אז ער האָט אויסגענוצט דיך.

דעזדעמאָנע.

איך וועלכע זיין? איך שענדלעכען?

אַטעלאָ.

יע.

דעזדעמאָנע.

ער וועט דאָס נישט זאָגן.

אַטעלאָ.

ניין, דער מויל—פארשטאָפט,

דער אַרנטלעכער יאגאָ האָט באזאָרגט די זאך.

דעזדעמאָנע.

אָ, עס דערקלערט מיין שרעק. וואָס? ער איז טויט?

אַטעלאַ.

אויב יעדער האָר באַ אימ וואָלט זײַן אַ לעבן,
האָט מײַן נעקאַמע האַס גענוג פאַר אלע.

דעזדעמאַנע.

אַ וויי, ער איז פאַראַטן, איכ—פאַרלאָרן!

אַטעלאַ.

אַ גאַסנפּרוי! דו וויינסט נאָך אימ פאַר מיר דאָ אינ די אויגן?

דעזדעמאַנע.

פאַרטרייבט מיכ, טויט מיכ ניט!

אַטעלאַ.

ווער אויס, דו זוינע!

דעזדעמאַנע.

טויט מיכ מאָרגן, לאָזט מיכ

די נאַכט נאָך איבערלעבן.

אַטעלאַ.

ניין! אויב איר לאָזט זיך ניט—

דעזדעמאַנע.

נאָך איינ האַלב-שאַ.

אַטעלאַ.

שוינ פאַרטיק, כ'וואַרט ניט מער.

דעזדעמאַנע.

נאָר ביז איך וועל אַ טפּילע זאָגן.

אַטעלאַ.

צו שפּעט.

ער וועיגט זי.

עמיליע. הינטער דער סצענע.

סיניאַר, סיניאַר! איי, איי! סיניאַר, סיניאַר!

אַטעלאַ.

וואָס פאַר אַ קלאַפּן? נאָך ניט טויט?

נאָך ניט אינגאַנצן טויט?

כ'בינ גרויזאַם, אָבער באַרמעהערציק אויך.

דו וועסט ניט מאַטערן זיך ווייטער.

אזוי, אזוי דערשטעכט זי.⁵⁵

עמיליע. הינטער דער סצענע.

אַ, עפּנט מיר, סיניאַר, סיניאַר!

אַטעלאַ.

ווער איז דאָ?

עמיליע. הינטער דער סצענע.

סיניאָר, איך דארפן אייך עפעס זאָגן.

אַטעלאָ.

יע, ס'איז עמיליע. גלייכ!—זי איז טויט—

זי קומט מיסטאָמע ריידן וועגן קאסיאָס טויט.

עס איז געווען א טומל. הא! קיין ריר ניט מער.

שטיל, ווי דער קייווער. זי ארײַנלאָזן?

צי איז דאָס גוט? א ריר אָט ווידער? ניין!

וואָס טוט מען בעסער? זי וועט דאָך, געוויס,

ארײַנגייענדיק, ריידן צו מײַן פרוי.

מײַן פרוי! מײַן פרוי! וואָס פאר א פרוי! איך האָב

קיין פרוי ניט. אָ, ווי אומדערטרעגלעך!

ווי שווער די שאַל! מיר דוכט, ס'מוז איצטער זײַן

אן אומגעווערע פארפינצטערונג

פון דער לעוואָנע און דער זון, און ס'האָט

די ערד פון שרעק געעפנט ברייט דעם מויל.

עמיליע הינטער דער סצענע.

סיניאָר, איך בעט אייך, נאָר צוויי ווערטער.

סיניאָר!

אַטעלאָ.

איך האָב אָן דיר פארגעסן. גיי,

עמיליע, ארײַן. שטיל, באלד. איך וועל

די פאָרהאנגען פארציען, נו, ווו ביסטו?

ער שליסט אָפּ די טיר.

ע מ י ל י ע ג י י ט א ר י י נ .

וואָס איז מיט דיר?

עמיליע.

אָ גנעדיקער סיניאָר! ס'איז פאָרגעקומען

א בייזער מאָרד.

אַטעלאָ.

וואָס? איצטער?

עמיליע.

ערשט, סיניאָר.

אַטעלאָ.

ס'איז שוואַדיק די לעוואָנע; צו דער ערד

איז זי איצט געענטער, ווי אלעמאָל,

און מאכט די מענטשן דול.

עמיליע.

ס'האָט קאסיאָ, סיניאָר, געטויט א יונג
ווענעציאנער, וועלכער הייסט ראָדריגאָ.

אַטעלאָ.

ראָדריגאָ טויט! און קאסיאָ אויב טויט?

עמיליע.

ניין, קאסיאָ איז ניט דערמאָרדעט.

אַטעלאָ.

ניט קאסיאָ! ס'איז מאָרד אראָפּ פונ טאָן,
נעקאָמע הייעריק געוואָרן.

דעזדעמאָנע.

אַ אומגערעכט דערמאָרדעט, אומגערעכט. ⁵⁶

עמיליע.

ווער שרייט דאָס?

אַטעלאָ.

שרייט? וואָס?

עמיליע.

וויי, וויי צו מיר! ס'איז מיין סיניאָרעס קאָל.
העלפט! העלפט! אַ העלפט. סיניאָרע זאָגט נאָכ עפעס!
אַ ליבע דעזדעמאָנע, ליבע פרוי, רעדט!

דעזדעמאָנע.

איך שטארב אָן שולד.

עמיליע.

אַ, ווער האָט דאָס געטאָן?

דעזדעמאָנע.

קיינער ניט. איך—זיך אליין. פארבלייב געזונט.
געריס מיין ליבן מאַן. פארבלייב געזונט. שטארבט.

אַטעלאָ.

הא, ווי האָט זי געקענט דערמאָרדעט ווערן?

עמיליע.

ווער ווייס?

אַטעלאָ.

איר האָט געהערט: זי האָט

געזאָגט, אז ס'איז ניט איך.

עמיליע.

געזאָגט אזוי. איך מוז דעם עמעס איבערגעבן.

אַטעלאָ.

זי איז א ליגנערקע אוועק
אינ ברענענדיקן גענעם: איכ האָב דאָס
געטויט זי.

עמיליע.

אויב אזוי, איז זי נאָכ מער א מאלעכ,
אונ איר א שווארצער טייל.

אַטעלאָ.

זי איז געוואָרן אומפארשעמט, א גאסנפריי.
עמיליע.

דו זאָגסט אפ איר א ליגנ, ביסט א טייל.
אַטעלאָ.

זי איז געווען, ווי וואסער, פאלש.
עמיליע.

אונ דו, ווי פניער, ווילד אינ דינע ווערטער,
אז זי איז פאלש געווען, די הימליש-טרייע.
אַטעלאָ.

ס'האָט קאסנאָ פארפירט זי, פרעג דינ מאנ
א, טיפער פון דעם גענעם-אָפגרונט וואָלט איכ
געדארפט פארשליידערט ווערן, אויב איכ בין
צו אזא טאט דערגאנגען אָן א גרונט.
דינ מאנ האָט אלץ געוואסט.
עמיליע.

מינ מאנ!

אַטעלאָ.

דינ מאנ!

עמיליע.

אז זי איז פאלש געווען צו אייכ?
אַטעלאָ.

מיט קאסנאָ. אָ ניינו! כ'וואָלט זי א טרייע,
ניט אויסגעביטן אפ א נייער וועלט,
ווען ס'גייט דער הימל מיר אזא,
באשאפן פון איינ גאנצן, ריינסטן כריזאָליט. 57

עמיליע.

מינ מאנ!

אַטעלאָ.

יע, ער האָט מיר געזאָגט צוערשט.
אנ אָרנטלעכער מאנ, ער האסט די קויט,
וואָס שטעקט אינ פאלשקייט.

עמיליע.

מיין מאנ?

אָטעלאָ.

וואָס זאָנסו נאָכאנאנד: מיין מאנ?

יע, יע, דיין מאנ.

עמיליע.

אָ, טייערע סיניאָרע!

די נידערטרעכטיקייט האָט אויסגעלאכט פון ליבע.

מיין מאנ זאָנט, אז זי איז געוועזן פאלש.

אָטעלאָ.

דיין מאנ, איך זאָג דיר. דו פארשטייסט דאָס וואָרט?

מיין פריינט, דיין מאנ, דער אָרנטלעכער,

דער אָרנטלעכער יאגאָ.

עמיליע.

זאָנט ער דאָס,

איז מעג זיין פינצטערע נעשאַמע פוילן

א האַלבן גראַן א טאָג. ער לייגט, ער לייגט.

זי האָט צו שטארק געליבט איר פינצטער אומגליק,

איר אויסדערוויילטן.

אָטעלאָ.

הא!

עמיליע.

טו דאָס ערגסטע, וואָס דו קענסט,

דיין טאט איז אזוי ווערט דעם הימל,

ווי דו ביסט ווערט געוועזן זי.

אָטעלאָ.

שווייג בעסער!

עמיליע.

דו האָסט ניט האַלב אויפיל קראפט צו טאָן מיר ביין,

ווי איך צו לידן. אָ, דו טראָפ! דו נאר!

א פולער קאָפּ מיט קויט! דו האָסט געטאָן א זאך—

איך האָב ניט מוירע פאר דיין שווערד. איך וועל

פאר אלעמען באווייזן, וואָס דו ביסט:

איך מעג פארלירן צוואנציק לעבנס. הילפ! הילפ!

איין, הילפ! דער מאוור האָט דערמאָרדעט מיין סיניאָרע.

א מאָרד! א מאָרד!

ס'גייען אריין מ'נט אַן אָ, גראַציאָנאָ, יאגאָ און אנדערע.

מאָנטאָנאָ.

וואָס שרייבט מען דאָ? וואָס איז דאָ, גענעראל?
עמיליע.

אויב איר זינט דאָ! א שיינע פירונג, יאגא,
אז מענטשן קענען מאָרדן זייערע
ארופזעצן אייב אפן האלדז.

גראציאָנאָ.

וואָס איז דאָ?

עמיליע.

באוויזן דעם אויסוואַרפן, אז ער איז א ליגנער.
ער זאָגט, דו האָסט דערציילט אימ, אז זיין פרוי
איז פאלש. איב ווייס, דו האָסט עס נישט געטאָן,
דו ביסט נישט אזא אויסוואַרפן. רייד! מיינ האַרץ איז פול.

יאגאָ.

איב האָב געזאָגט אימ, וואָס געטראכט,
געזאָגט נאָר דאָס, וואָס ער האָט זעלבסט
געפונען, אז ס'איז ריכטיק.

עמיליע.

אָבער איר

האָט אימ געזאָגט, אז זי איז פאלש געווען?
יאגאָ.

געזאָגט.

עמיליע.

איר האָט געזאָגט א ליגנ!
איב שווער—א העסלעכע, פארפלוכטע ליגנ.
זי—פאלש מיט קאסיאָ? איר האָט געזאָגט—
מיט קאסיאָ?

יאגאָ.

יע, פרוי! מיט קאסיאָ.

איר גייט, האלט איינ דעם צונג.

עמיליע.

איב וועל נישט איינהאלטן דעם צונג.
איב בין מעכויעוו ריידן; מיינ סיניאָרע
ליגט א דערמאָרדעטע דאָ אינ איר בעט.

אלע.

נאָט באהיט!

עמיליע.

און אייערע רעכילעס האָט דערפירט צום מאָרד.

אַטעלאַ.

ניט שטארט! עס איז אן עמעס.

גראציאָנאַ.

א שוידערלעכער עמעס!

מאַנטאַנאַ.

א שרעקלעכער פארברעכנ!

עמיליע.

א נידערטרעכטיקייט, א נידערטרעכטיקייט!
איך טראכט איבער דער זאך, איך טראכט, דערשמעק זי,
אַ נידערטרעכטיקייט! איך האָב פארשטאנען,
איך וועל פון ווייטעק מאכן זיך דעם טויט.
אַ נידערטרעכטיקייט, נידערטרעכטיקייט!

יאגאַ.

וואָס? איר זייט דול? איך הייס אייך, גייט אהיים.

עמיליע.

אַ ליבע הארנ! לאָזט מיך ריידן.

איך דארף אימ פאַלגן, דאָך ניט איצטער. — יאגאַ!

איך וועל מיסטאָמע מער ניט גיין אהיים.

אַטעלאַ.

אַ! אַ! אַ! פאלט אפן בעט.

עמיליע.

אַט איצטער ליג און בריל! דו האָסט

געטויט די ליבסטע, די אומשוילדיקסטע,

וואָס האָט נאָר אפ דער וועלט אמאָל געקוקט.

אַטעלאַ שטעלט זיך.

זי איז געוועזן פאלש —

איך האָב אייך, פעטער, קאמ דערקענט — עס ליגט דאָ אייער

פלימעניצע, און ס'האָבן אַט די הענט

בא איר ערשט אָפגעשטעלט דעם אָטעמ.

איך ווייס, ווי העסלעך, שרעקלעך דאָס זעט אויס.

גראציאָנאַ.

אך, דעזעמאָנע אָרעמע! עס פרייט מיך

דיין פאָטערס טויט. דיין כאסענע איז אימ

געווען א טויטקלאפ, האָט צעריסן

דעם אלטן פאָדעם פון זיין לעבן.

דערווענדיק דאָס, וואָלט ער פון פארצווייפלונג

דעם גוטן מאַלעך מיט א פלוק פון זיך פארטריבן,

אינ געהענעם אריינגעפאלן.

אַטעלאַ.

שאַד.

ס'ווייס אָבער יאגאָ, אז זי האָט א טויזנט מאָל
 מיט קאסיאָ געטאָן די שאנדטאט,
 באלוינט זיין ליבע-דינסט מיט מיין מאטאָנע,
 דער ערשטער גאָב פֿונ ליבע און פֿונ טרייהייט.
 איך האָב געזען עס אין זיין האנט. עס איז
 געווען א זעלטן טאשנטוכ, מיין פאָטערס
 אן אלט געשאנק מיין מוטער.

עמיריע.

אַ גאָט! אַ גאָט אין הימל!

יאגאָ.

צום טיולן שווינג!

עמיריע.

ס'שווימט אלץ ארום! ארום! איך—שווינג? ניין!
 כ'וועל ריידן פֿרײַ, אָן אָפּהאלט, ווי דער צאָפֿן-ווינט.
 און זאָל דער הימל, מענטשן, טיולען,
 אַ, זאָלן אלע אויסשרייען מיין שאנדע,
 איך וועל דאָך ריידן.

יאגאָ.

זיי קלוג און גיי אהיים.

עמיריע.

איך וויל ניט.

יאגאָ גיט זיך א וואָרט אפּ עמיריען.

גראציאנאָ.

פֿו!

דעם שווערד א הויב טאָן אפּ א פֿרוי.

עמיריע.

דו דולער מאוור, ווייס! דאָס טיכל, וואָס
 דו האָסט אזויפיל וועגן איך גערעדט,
 האָב איך געפונען און מיין מאן געגעבן.
 ער האָט מיך מיט א פֿייערלעכע ערנסט
 (וואָס פאסט ניט פֿאר א קלייניקייט אזא)
 געבעטן אָפּט, איך זאָל עס גאנווענען.

יאגאָ.

פארפלוכטע גאסנפֿרוי!

עמיליע.

זי האָט עס קאסיאָ געגעבנ? ניין!
איך האָב עס צופעליק געפונען און מײַן מאן
געגעבן.

יאָג.

שטיק מיסט, דו לײַגסט!

עמיליע.

איך שווער, איך לײַג ניט, לײַג ניט, ליבע הארן.
אָ, מערדערישער טראָפּ! ווי קומט גאָר אזא נאר
צו אזא גוטער פרוי?

אַטעלאָ.

צי זײַנען שטיינער

אינ הימל נאָר קעדיי צו דונערן?

מענוויל שוידערלעכער!

ער גיט זיך א וואָרט אס י א ג אָ. י א ג אָ רערשטעכט פונ
הינטן זײַן פרוי און אנטלויפט.

גראציאָנאָ.

זי פאלט. ער האָט זײַן פרוי דערמאָרדעט.

עמיליע.

יע, יע! אָ, לײַגט מיך לעבן מײַן סיניאָרע.

גראציאָנאָ.

ער איז אנטלאָפּן און זײַן פרוי דערהארגעט.

מאָנטאָנאָ.

א שרעקלעכער מענוויל! נעמט זיך דאָס געווער,

וואָס איך האָב אָפגענומען בא דעם מאוור,

קומט שטעלן זיך אינ טיר צום דרויסן;

ער טאָר ניט דורכגיין, בעסער טויטן אימ.

כלויפ נאָכן אויסוואַרט; א פארפלוכטער קנעכט.

סיגייען ארויס אלע אויסער אָ ט ע ל אָ און ע מ י ל י ע נ.

אַטעלאָ.

איך בין שויג מער ניט שטארק, זינט יעדער יינגל

קען אָפנעמען בא מיר מײַן שווערד.

צו וואָס זאָל אָבער ערע איבערלעבן

די ערלעכקייט? זאָל גיין דאָס אלץ!

עמיליע.

וואָס האָט דײַן ליד באטייט. סיניאָרע?

אָ הער מיך, אויב דו קענסט מיך הערן.

איך שפיל דעם שוואַן, שטארב זינגענדיק;

אָי ווערבע, ווערבע, ווערבע! מאוור, ווייס:
 זי איז געוועזן רייני; זי האָט
 געליבט דיך, מאוור גרויזאמער!
 זאָל איך אזוי גאניידן האָבן, ווי
 איך זאָג דעם עמעס; אזוי זאָגנדיק
 דאָס, וואָס איך טראכט, אָט שטארב איך, שטארב איך.
 שטארבט.

אָטעלאָ.

איך האָב נאָך א געווער אין צימער,
 א שפּאַניש שווערד, פּאַרהאַרטעוועט אין אייני
 אָט איז ער, פּעטער, איך מוז איצט ארויסגיין.
 גראַצי! אַנאָ הינטער דער סצענע.

א פּרוּוו צו טאָגן דאָס וועט דיר טייער קאָסטן.
 דו האָסט נימ קיינ געווער, מוזט פּאַלגן.

אָטעלאָ.

קומ צו אהער און רייך מיט מיר! אויב ניט,
 מאכ איך אפ דיר אן אָנפאל מיט די הויילע הענט.
 גראַצי! אַנאָ קערט זיך אום.

גראַצי! אַנאָ.

וואָס ווילט איר.

אָטעלאָ.

זעט, איך האָב א שווערד.
 א בעסערער איז קיינמאָל ניט געהאנגען
 באַם דיך פּונ א סאָלדאַט. איך האָב אַמאָל
 מיט אָט דער קליינער האַנט און גוטן שווערד
 זיך דורכגעלייגט א וועג דורכ צוואַנציק מאָל
 מער שטערונגען, ווי אייער אָפּהאַלט. דאָך, אַ פּיסטע
 באַרימער! ווער איז דער הערשער פּונ זיינ מאַזל?
 יע, איצטער איז שוין אויס!
 ניט שרעקט זיך, כּאָטש איר זעט מיינ האַנט באַוואַפּנט.
 מיינ ריזע איז באַם סאָפּ. אָט איז דער ציל,
 דער לעצטער אָפּשטעל-צייכן פאַר מיינ זעגל.
 ניט שטארט, ניט רוקט זיך אָפּ: אומזיסטע שרעק!
 ציילט אָן א שטרויעל אפּ אָטעלאָס ברוסט,
 און ער טרעט אָפּ. ווהינ זאָל גיין אָטעלאָ?
 אָ, ווי דו זעסט איצט אויס, אומגליקלעכע!
 ווייס, ווי דיינ העמד. ווען מירן טרעפּן זיך
 באַ הימלשן געריכט, ווען איינ דיינ קוק

פארשליידערן פון הימל מײַן געשאַמע
 די טײַוולענ אפ די נעגל. קאלט, קאלט, מײַן מיידל,
 ווי דײַן אומשולדיקײַט, אַ בייזער קנעכט!
 פאריאַנט מיכ, טײַוולענ,
 פון דעם גענוט פון הימל-ליכט,
 צעבלאַזט מיכ אפ די ווינטן, בראַט אינ שוועבל,
 ווארפט אינ די אָפּגרונטן פון פּײַער-שטראַם!
 אַ דעזדעמאַנע! דעזדעמאַנע! טויט!
 אַכ! אַכ! אַכ!

ס'גייען אריין דאָ דאָ ווי קאָ, מאָנט אַב אָ, קאַס? אָ, גע-
 טראָנב אינ א שטול, אונ אָפּיצערן מיט יאָ אָ אַ אַרעסטירטן.

לאַדאַוויקאַ.

ווי איז דער היציקער, דער אומגליקלעכסטער מענטש?

אַטעלאַ.

ס'איז דער, וואָס איז געווען אַטעלאַ, אָט
 בין איכ.

לאַדאַוויקאַ.

ווי איז די שלאַנג? פירט דעם מענוול?

ארויס פונפאַרנט.

אַטעלאַ.

איכ קוק אפ זײַנע פיס.

ס'איז אָבער נאָר אַן אויסגעטראַכטע זאַכ.

ביסטו א טײַוול, קען איכ דיכ ניט טויטן.

פאַרווגדעט יאָ אָ.

לאַדאַוויקאַ.

נעמט אָפ באַ אימ דעם שווערד;

יאָגאַ.

איכ בין, סיניאַר,

צעבלוטיקט, אָבער ניט געטויט.

אַטעלאַ.

ס'פאַרדריסט מיר ניט.

דו לעב נאָכ! איכ האַלט שטאַרבן פאַר א גליק.

לאַדאַוויקאַ.

אַטעלאַ!

דו ביסט געוועזן אזוי גרויס אונ גוט,

ווי ביסטו, זאָג, אריינגעמאַלן אינ א נעצ

פון א פאַרפלוכטן קנעכט? וואָס זאָל מען צו דיר ריידן?

אַטעלאָ.

רעדט יעדער זאכל רופט אָן מיכ
אנ אָרנטלעכער מערדער, אויב איר ווילט.
וויל גאַרנישט האָב איכ ניט געטאָן פונ האט,
אלצ צוליב ערע.

לאַדאָויקאָ.

דער אויסוורפ האָט זיכ מוידע געווען טיילווייז.
איר האָט מיט אימ באשלאָסן קאסיאָס טויט?

אַטעלאָ.

יע.

קאסיאָ.

כ'האָב, ליבער גענעראל, דערצו
אייכ קיינמאָל ניט קיינ גרונט געגעבן.

אַטעלאָ.

איכ גלויב אונ בעט בא אייכ מעכילע.
אויכ בעט איכ, פרעגט בא דעמ האלב-טייוול,
פארוואָס האָט ער אזוי פארפלאַנטערט
מיין לייב אונ מיין נעשאַמע.

יאגאָ.

פרעגט מיכ גאַרנישט ניט.
איר ווייסט דאָס, וואָס איר ווייסט, איכ זאָג ניט מער
קיינ וואָרט.

לאַדאָויקאָ.

אפילע גאָט צו בעטן?

גראציאָנאָ.

ס'וועט

די פייניקונג אייכ עפענען דעם מויל.

אַטעלאָ.

ס'וועט זיין דאָס בעסטע.

לאַדאָויקאָ.

איצט דארפט איר, גענעראל, דערוויסן זיכ,
וואָס איז געשען אונ וואָס, איכ מיינ, איר ווייסט ניט.
אָט איז א בריוו, געפונען אין דער טאש
פונ דעם ראָדריגאָ; אונ אָט איז א צווייטער.
פונ איינעם זעט מען, אז עס איז ראָדריגאָ
געהעצט געוואָרג קאסיאָ צו טויטן.

אַטעלאָ.

אָ, אויסוורפ!

קאסיאָ.

שרעקלעך! ס'פאסט פאר געצנדינער.

לאַדאַוויקאַ.

און אָט איז נאָך אַ ברויגעזדיקער בריוו,
געפונען אויך אין טאש. ראָדריגאָ
האַט קאָנטיק אימ געוואָלט אוועקשיקן
צו דעם פארפלוכטן אויסוורפ; אָבער ס'איז
צו אימ דערוויל געקומען יאנאָ און באַרויקט.

אַטעלאָ.

אַ מערדערישער לומפ!
איצט, קאסיאָ—ווי איז צו אייך געקומען
דאָס טאשנטוכ מיין פרויס?

קאסיאָ.

איך האָב בא זיך

אינ צימען עס געפונען; ער האָט מוידע
געווען זיך, אז ער האָט בעקיוון
געלאָזן עס אַרויספאלן בא מיר,
פארפלאַגנדיק דערביי זיינ ציל.

אַטעלאָ.

אַ נאר! נאר! נאר!

קאסיאָ.

ראָדריגאָ ווארפט נאָך אום

דעם יאנאָ אינ זיינ בריוו, אז ער
האַט אָנגעלערנט אימ מיך רייצן ביים דער וואכט!
דערפאר בין איך פארייאָנט געוואָרן.
ראָדריגאָ, וואָס האָט לאנג זיך אויסגעדאכט א טויטער,
איז ערשט צו זיך געקומען און דערציילט, אז יאנאָ
האַט אימ דערשטאָכט; יאנאָ, דער וואָס האָט
אימ אָנגעהעצט.

לאַדאַוויקאַ.

איר מוזט דעם אָרט פארלאָזן, גיין מיט אונדו.
די מאכט און די קאָמאנדע איז פון אייך
ארפּעגענומען; קאסיאָ פארוואלטעט קיפער.
און וואָס באלאנגט דעם לומפ, איז וואָסער פּיין
עס קען אימ מאטערן וואָס שטארקער
און לאָזן לעבן לענער, דארפ אימ טאָן
זיין רעכט. איר בלייבט דערווילע ארעסטירט,

ביז די רעגירונג אינ ווענעציע
דערוויסט זיך וועגן דער נאטור פון אייער
פארברעכען. פירט זיי אָפּ!

אַטעלאָ.

האלט אָפּ! א וואָרט, צוויי ווערטער ביז איר גייט.
איך האָב פאר דער רעגירונג אייניקע
פארדינסטן, און זי ווייס דאָס.
דאָך וועגן דעם גענוג. אינ אייערע באריכטן,
באשריבנדיק די אומגליקלעכע מייסימ,
פארקלענערט ניט קיין זאך; אויך גאָרנישט ניט
גיט צו מיט בייזקייט; דעמלט וועט איר מוזן
דערציילן וועגן איינעם, וואָס האָט ליב געהאט
ניט קלוג, דאָך שטארק, צו שטארק; וואָס האָט ניט ליכט
דערפילט די אייפערזוכט; דאָך, ווען דערפילט,
ביז גאָר דעם קאָפּ פארלאָרן; וועגן איינעם,
וואָס האָט, ווי יענער דולער אינדיאנער,
פארוואָרפן מיט זיין האנט א פערל, רייכער
פון אלץ, וואָס ס'האָט זיין שיוועט; וועגן איינעם,
וואָס זינע אויגן, ניט געווינט צו נאסקייט,
פארגיסן אָפטע טרערן, ווי די ביימער
אינ טיפֿ-אראביע דעם היילונג-באלזאם.
דאָס אלץ באשרייבט און גיט נאָך צו, אז איינמאָל
האָב אינ אלעפּאָ איך געזען א טערק,⁶⁰
א בייזן שרייער אינ א טורבאן; ער
האָט קלעפּ געגעבן א ווענעציאנער
און דעם סענאט געזידלט גראָב. איך האָב
דעם קעלעוו דעם געמאלטן
גענימען פארן גאָרגל און געמאכט אימ -
אזוי. דערשטעכט זיך.

לאַדאוויקאָ.

ווי בלוטיק איז דער סאָפּ.

גראציאָנאָ.

איצט אלע רייד פארשפּאַרט.

אַטעלאָ.

איך האָב געטויט דיך נאָך א קוש. זיך טויטנדיק,
איצט שטארב איך מיט א קוש.
האלט אפּ בעט און שטארבט.

קאסיאָ.

איך האָב דערפאר געשראָקן זיך; געמיינט דאָך,
אז ער האָט קיינ געווער ניט.
זיין הארצ איז גרויס געווען.

לֵאָדֶּאָוויקאָ צו יאָגאָ.

ספארטאנער הונט, ⁶¹

פיל שרעקלעכער פון גסיסע, הונגער, יאמו!
קוק אפ דער לאסט דער טראגישער פון בעט.
ס'איז אלץ דיין ארבעט; עס פארסאמט דאָס אויג.
פארציט דעם פאָרהאנג! איר, גראציאָנאָ, בלייבט
אינ הויז, נעמט איבער אלץ, וואָס איז פארבלייבן
פון מאוור, ווייל איר זייט זיין יירעש. איר,
געערטער גובערנאטער, דארפט באַשטימען
די שטראָפ פאר דעם טיילֵאָנישן פארברעכער,
דעם אָרט, די צייט, די ארט פון פייניקונג.
אָ, מאכט דאָס שטארקער, איך גיי אפ דער שיפ.
כ'וועל מיט א שווערן הארצן מעלדן דעם סענאט
די שווערע טאט.

זיי גייען ארויס.

אַנמערקונגען

די טראַנזיריע „אַטעלע“, ווענעזיאַנער מאַוור־איז, צום ערשטן מאל בעשטעלט געוואָרן, ווי מע קלערט, אין י. 1604; מיטטאָמע אויב אָנגעשריבן געוואָרן אַרום דער זעלביקער צײַט, ד. ה. שפּעטער פֿון „האַמלעט“ און „יולי צעזאַר“. דער סױזשעט איז גענומען געוואָרן פֿון אַ האַלב־היסטאָ. רישער איטאַליענישער גאַוועלע. שפּעספּיר האָט, ווי שטענדיק איז זײַנע ווערק, שטאַרק געענדערט און פֿאַרטיפט דעם אינהאַלט פֿון דער גאַוועלע. די האַנדלונג קומט פֿאַר אינעם דער באַרימטער צאָטן־איטאַליענער בײַ־יאַמישער האַנדל־שטאַט ווענעציע, וואָס איז אינעם מיטלאַטער און אפּילע אינעם שפּעספּירס צײַט געווען דער וויכטיקסטער צענטער פֿון האַנדל און פּינאַנצ אפּן מיטל־יאַמ. ווענעציע צוזאַמען מיטן אַרומיקן קאַנט האָט געבילדעט אַ באַזונדער מעלדע, וואָס האָט געפּירט אַ ברייטע דעראַבערישע פּאָליטיק און געוועלטיקט איבער פּיל אינדזלען און פּאַרטן אפּן מיטליאַמ (קיפּער, קריט, דאָראַט, קאַרפּו, דאָרעמ־גריכנלאַנד, ראַגוזע, זאַרע א. א.). די רעגירונג איז אינעם ווענעציע געווען אַ שטרענג אַדיסאַקראַטישע. קימאַט נאָמינעל איז אינעם שפּיץ פֿון איר געשטאַנען דער „דאָזש“ (פּירשט), וואָס פּלעגט אויסגעוויילט ווערן אפּן גאַנצן לעבן. אָבער פּאַקטיש איז די מאַכט געלעגן אין די הענט פֿון סענאַט, אינעם וועלכען עס פּלעגט אַרײַנגיין די גרעסטע באַנקירן און קויפּלײַט, וואָס זײַנען אינעם דער זעלביקער צײַט געווען אויב גוטבאַזירט (אזא איז אינעם דער טראַנזיריע בראַבאַנציע, דעזעמאַנעס פּאַטער, וואָס זײַנען שטימ האָט אינעם סענאַט „אינעם צווייטן מער באַדײַטונג, ווי דער דאָזש אליינ“, אַקט I, ס. 2).

ווענעציע איז איינע פֿון די שענסטע און די סאַמע אַרייַגעלע אייראָפּעיִשע שטאַט, אָנ־שטאַט גאַסן גייען דאָרטן דורכ קאַנאַלן, גרעסערע און קלענערע, איבער וועלכע עס שווימען לאַנגע שוואַרצע קאָדעס־גאַנדאַלעס, גאַנדאַלעריג־זע אַקט I, ס. 30; גיט האַבנדיק קײַן בעסערן באַדײַטער, ווי אַ גערונגענע פֿאַר קליינגעלעט גאַנדאַלעריג). ווענעציע איז עפּשער געווען די ערשטע אייראָפּעיִער מעלדע, וואָס האָט אַייגעפּירט באַזיך אַ שטענדיקע גערונגענע אַרמיי, אינעם איר האָבן געדינט פּיל אויסלענדער, וואָס פּלעגט אָפט דערדינען זיך ביזן הויכע קאַמאַנדיר־שטעלעס. אזא איז אַטעלע, אַ מאַוור, וואָס שטאַמט פֿון איר און דינט דער ווענעזיאַנער מעלדע. דאָס „פּילד־הויז“, וואָס ווערט דערמאָנט אינעם אַקט I איז, קאַנטיק, געווען אַ קאַזאַרע.

מאַוורען האָבן אינעם שפּעספּירס צײַט געהייסן די אַיינזיגער פֿון צאַפּ־אַפּריקע (אַלזשיר, טוניס, מאַראַקאָ). זיי זײַנען אַ מיטל פֿון די אַייגענע אַרענע וויסע בערבערן און די אַראַבער, וואָס האָבן אַמאָל דעראַכטערט די לענדער: אויך איז אינעם פֿאַראַן אַ צומישונג פֿון געגרישן בלוט. זייער הויטמאַר און פּיל טונקעלער, איידער באַצאַמ־איטאַליענער; אָפט האָבן זיי גראַבע לײַפֿן. (פּונדאַנען די צוגעמענישן, וואָס די פּיינט גיבן אַטעלען: „כערבערער פּערד“, „פאַרשוואַר־צעניש“, „גראַבע לײַפֿן“ א. א.).

אַטעלע איז גיט בלוז אַ פּערזענלעכע אײַפּערוואַכט־דראַמע. שפּעספּיר גיט זי, ווי שטענ־דיק באַ אײַם, אַ אַ ברייטן סאַציאַלן באַזיס. דעזעמאַנע איז אַ דרייטע, פּאַרנעסיווע פּויל פֿון איר צײַט, וואָס טרעט אַרויס קעגן דער טראַדיציע. אַטעלע איז אַן אויסלענדער, דערצו

נאָך פֿון א פּרעפּרד שטאַם און וועל־טייל: זיין גליק, זיין אומשטייג רופט ארויס באזונדערס
שיל האס און קינע. אפ וועמעס זייט זינגען די סימפאטיקס פון גרויס דיכטער, דאָס קעג
מען זען דערפֿון, אפ וויפֿל טי אָטעלעָ, טי דעזרעמאָנע שטייען בא אימ העכער פֿון אלע אר־
מיקע העלדן פֿון דער טראגעדיע.

עטלעכע ווערטער וועגן די מיליטערישע טיטלען פֿון די העלדן. קאסאָ איז אָטעלעָס ליי־
טענאַנט. אין ענגליש הייסט לייטענאַנט: שטעלפּאַרטערטער, געהילפֿ, ״וויצע״. ניש גאָר קלאָר
איזיאַנאָס טיטל, פּאָנען-טרעגער. ווי מע זעט, איז ער בא אָטעלעָ א מיג פּערזענלעכער אידוראַנט.
יאַנאָ האסט דעם קאסאָ ניש גאָר דערפֿאַר, וואָס ער פּאַרנעמט א העכערע שטעלע: אין זיין
באַזונגן פּילט זיך נאָך די קינע און פּאַראכטונג פֿון אן איינמאַכן פּראקטישן אָפּיצער צו
א שטאַב-פּראנטל, א הויכ-געבילדערטן מיליטער-מאַן מיט ספּעציעלע טעאָרעטישע יעד־עס, צו
א העלד אפ ארימאָנעזיק, א בוכמאַלטער, א דעבעט-קרייט, ווי דאָס איז צו זען פֿון יאַנאָס
ערשטע ווערטער.

1 פּלאָרענציע איז אין יענער צייט געווען דער צענטער פֿון קולטור אין איטאַליע: פֿון
וויסנשאפט, קונסט, ליטעראטור און עלעגאַנטע מאנירן.

2 אין אָריגינאַל איז דער אָרט ניש קלאָר און ווערט איבערגעזעצט פּאַרשידנאַרטיק.

3 זיין פּאַרשוואַרצערניש—א שפּאַטיטל, ווי מע פּלעגט זאָגן, ״זיין ערע״, זיין הויכ-
קניט, אין אָריגינאַל—זיין מאורשאפט.

4 מאניפּאָק, ד. ה. דער פּרעכטיקער—דער טיטל פֿון די ווענעצאַנער סענאַטערס.

5 בא יאַנוס. יאַנוס—אַן אַלטריווישער גאָט. אַזעלכע אידסדרוק און שוועס זינגען
געווען גאַנגבאַר אין שקעפּירס צייט, ווען די קענטעניש פֿון לאטיין און גריכיש איז געווען
דער יעטאָד פֿון יעדער בילדונג.

6 גאַלערעס—גרויסע שיפֿן אפ וויאַלעס, זיי פּלעגן קענען גיין מיט א גיכקייט ביי
15 קמ. א ש, טראָגן אפ זיך ביי 500 מאָן מיט האַרמאַטן און איבעריקע געווער.

7 געקאַפּערט. דער פּריז ווערט פּאַר געוועצלעכ אָנערקענט. קאַפּער א פּריז — הייסט
פּאַרכאַפּן בייס א מילכאַמע א האַנדל־שיפֿ. עס טרעסט, אן קעגן אַזאַ פּאַרכאַפּונג אפּעלירן די
אייגנטימער פֿון דער שיפֿ, דעמלט באשטימט דאָס יאַמ־געריכט, צי איז דער פּריז געוועלעכ;
ד. ה. צי די שיפֿ איז ווירקלעכ, געווען א פּינטלעכע.

8 אַטאַמאַנע—טערקן. דער טערק—אַזוי פּלעגט מען אין שקעפּירס צייט אָרומן
דעם סולטאַן.

9 מענטשן, וואָס גידעריקער, פֿון די אַקלען איז בא זיי דער קאָפּ. אָטעלעָס דערציילונג
אַנטשפּרעכט די האַלב-מאַנאַטאַטישע געאָראַמישע יעד־עס פֿון שקעפּירס צייט.

10 אָנשלאָנגן זיי קלעצלעכ אפ די פּיס—אַזוי פּלעגט מען אַמאָל האַלטן אַרעסטאַנטן.

11 אַמור—גאָט פֿון לייב בא די אַטע רוימער און גריכן. מיט פּליבלען און מיט א פּיל
און בויגן.

12 פּאַיאָן—אַזאַ מאַלפּע.

13 די אַדל־לײַט זינגען, קאָנטיק, א מיג אָרטיקע מיליציע אפ קיפּער, צו הילפֿ דער רע-
גולערער ארמיי.

14 דערגרייכט בייזן גלענידיקן בער—דער גרויסער בער—א גרופּע שטערן אפן צאָפּן-
הימל.

15 יופּיטער—א גאָט בא די אַטע רוימער. זע באַט. 5.

16 אַ קעפּל פֿון א הערינג, א. א. אין אָריגינאַל איז דאָ אַ קעפּל פֿון א שטאַקמיש. אַ קעפּל
פֿון א שטאַקמיש איז גאַרנישט ניש ווערט, בייס א לאַקסניק איז אַ געשמאַקער בייסן, אָבער
קייב גרייסן סייכל דאַרפֿ מען ניש, קעדיי צו פּאַרשטייגן, אן עס לוינט ניש צו מאַכן אַזאַ בײַט.

17 ווי גרויס איז די הויצאָע אפ בעבלעכ. אין אָריגינאַל—אַפּ שיטערן ביר, ביכלאַל אפ
קלייניקייטן.

18 די פיקירונג צווישן דעזערעמאָנע און יאָגז שטעלט ארויס דעזערעמאָנע ווי א פראַג-
רעשיחע טרוי פון יענער ציט, וואָס באַנוגט זיך שוין ניט מער מיט דער פערטעקעטיה צו זיך
א היז-באלעבאָסטע (בארענימ אריסעזויגן" א. א. וו.) אָדער א קורטיוזאָנע (די שיינקייט
ברענגען נוצן. דער סייכל קענען נעמען).

19 געקושט די אייגענע דריי פינגער, אזא זשעסט פון איירלקייט איז געווען אָנגענומען
אין שעקספיר ציט: דער קאמאלער קושט די פינגער, מיט העלכע ער האָט ערשט געהאלטן דער
האפּט האַט.

20 "שיינע קעמפּער" — הייל דעזערעמאָנע האָט זיך דאָך אליין אָנגעגעבן צו פאָרן אפּ דער
מילכאָמע.

21 הויכ, ווי אָלימפּ—א באַרג אין גריכנלאַנד.

22 ווי איך בין אָרנטלעך. יאָגז לאַכט דאָ אויס אָטעלען, האָט זאָגט נאָכאנאנד אָרנט
לענער יאָגז.

23 דער פלאַן הערט פארקערפּערט, יאָגז, זייענדיק א מיליטערימאג שטעלט פאָר די זאך
ווי א מילכאָמע אָפּעראַציע: פּרעז א רעקאָנאָסצירונג, דערנאָך גייט די פארווירקלעכונג
פון פלאַן.

24 אַ ענגלישע פינטע האַלט מער פון א האַלבן ליטער.

25 קעניג סטיפּן האָט געקעניגט אין ענגלאַנד אין די יאָרן 54—1135. די געבראכטע
סטראָפּע איז איינע פון פיל אנדערע אין אן אלטער ענגלישער פאָלקס-באלאָדע.

26 איז צוזאָרט לענגלענען צעזאָר—דער באַרימטער אלט-רוימישער מילכאָמע פירער.

27 פּונקט ווי א שטערן וואָלט זיי דול געמאכט. איז שעקספירס ציט האָט מען נאָך
שטארק געהאלטן פון דער ווירקונג פון די שטערן אפּן מענטשנס כאַראַקטער און אזל.

28 מיינענדיק פאָליטיק—מע דארפּ באַרוינקן די באַפעלקערונג פון קיפּער.

29 הידרע—א לעגענדאַרע באַשעפּעניש מיט פיל מילער.

30 די סימבאָל און צייכנס פון דערלייונג—דער ציילעם א. א. וו.

31 אין דער קומענדיקער סצענע—(אַקט III סצ. I) הערב גענעבן אייניקע שטריכן פון
איטאליענער לעבן אין שעקספירס ציט, וואָס ווייזט איצטער אויס אַכטאָליוט פּרעמ. קאַס; אָ

אַרנט איינ לעקאָווער אָטעל א סערענאָדע (מוזיק), קעדי ארויסצורופּן באַ אימ א געדיקע
שטימונג; אָטעל האָט צווישן זיינע דינער א ספעציעלן שפּאַטמאָכער, א קלאָנג.

32 אין געפּאָל (א גרויסע שטאָט אין איטאליע) האָט זיך צוערשט באַוויזן אין אייראָפּע
סימבאָל.

33 בלאָז-אינסטרומענט, "אַן עק"—זייער א גראַכער ווי. אין אָריגינאַל איז דאָ אויסער
דעם א קאַלאַמבאָר; tail (אַן עק) און tale (א געשיכטע) ווערט אויסגעזעט אלציינס.

34 פאַרשטייט זיך, אַז אַלץ, וואָס דעזערעמאָנע רערט דאָ, איז בלוין שטימפּעריש.

35 מאָן, מאַנדראַגאָרע—שלאָסאָיטלעך.

36 כאַפּט אימ פאַרן גאַרל—אין רעמ קעמבירידזשער טעקסט איז די רעמאַרקע נישט אָ.

פאַראַן באַ נישטן און אין אנדערע.

37 ריינ, ווי דער דאָנעס פּאָנעמ" דאָנע איז געווען אין אלטן רוימ די געטן פון דער
לעוואָנע און שטרענגער מיירלשאַפּט.

38 פּאָנט—שוואַרצער יאָמ, פּראָפּאַגאַטיק—מאַרמאָר-יאָמ. העלעספּאַנט—דאַראַנעלן.

39 קרוואַדאָס—אזעלכע גאָלדענע מאַטבייעס.

40 אין שעקספירס ציט איז דער גלויבן אין קישעמ געווען שטארק פאַרשפּרייט אפּלע
צווישן געבילדעטע.

41 סיבילע—געווען.

42 איך בין קיינ שיינע קעמפּער—אַז אָנרײַט אפּ אָטעלעס אויסרוק אין אַקט II סצ. I
וואָס איז, קאָנטיק, געבליבן באַ דעזערעמאָנע א טייערער אָנדעקען.

- 43 איז ענגליש באטייט דאָס װאָרט lie סױ ליגן, סױ ליגן.
- 44 „איר האָט צעקלאַפּט דעם קאָפּ.—דו לאַכסט פֿון מיר?“ סױן גענארטע מאַנען מאַכט מען כּויועק, אז עס װאָקט באַ זײ הערנער פֿון קאָפּ.
- 45 „דו טרױמפּירסט, רױמער!“ איב אלטן רױם פֿלעגן די זיגער ארױנגיין איב שטאָט מיט אַן אָפּצױלער פֿערלעכער צערעמאָניע, װאָס האָט געהייסן טרױמס.
- 46 „זי איז אַ טכױר.“ אַ טכױר שטיגקט.
- 47 „מיטן גאַנצן האַרצן.“ דער אומגערעגטער אָטעלעך פֿארענדיקט גיט דעם זאַץ: „מיטן גאַנצן האַרצן װינטש איב אײַך דאָס“.
- 48 „דער קעגנזאַץ צו פֿעטער דעם אפּאָסטל.“ לױט דער קריסטלעכער לעגענדע איז דער הייליקער פֿעטער דער היטער פֿון די גאַנצן-טױערן.
- 49 „לױג הינט אפּן בעט די קאַלע-לױלעכער“ פֿע האָט עס געהאַלטן פֿאַר אַ סגולע אפּ אומצוקערן דעם מאַנט ליבע.
- 50 מאַחריטאַניע—אַ לאַנד איב צאָפּן-אַפּריקע, אײַצטיקע מאַראַקאָ.
- 51 „באַרױסער-הײט קיין פֿאַלעסטינע“ אזױ פֿלעגן גיין אהיב די גאַטבעטער באַ קריסטוסעס קיױער.
- 52 סיקאַמאָרעס, פֿלאַטאַנען—גרויסע מעכטיקע ביימער אפּ דאָרעס.
- 53 „אינ אַ העמד“, אָן אַ מוגליר, װי ערשט אומגעװאַכט פֿון שלאָפּ.
- 54 פֿראַמעטעיס—דער לעגענדאַרער גריכישער העלד, װאָס האָט גערויבט באַ די געטער דאָס פֿייער אױב געשענקט עס די מענטשן.
- 55 „אזױ, אזױ.“ איב דער קעמברידזשער אױסגאַבע איז די רעמאַרקע „דערשטעכט זי נישט.“ זי איז פֿאַראַן איב אַנדערע אױב פֿאַסט דאָ צױיב—זע װײַטער.
- 56 „אָ, אומגערעכט דערמאַרעט אַ. א. װ.“ דאָס, װאָס דערעמאַנע זאָגט עטלעכע װערטער, מאַכט װאַרשײנלעך די רעמאַרקע, װעגן װעלכער עס רעדט זיך איב דער פּאָריקער אָנמעריקונג. אַ דערשטיקטער קען גיט רײַן פֿאַרן טױט.
- 57 כּויועקליט—אַ טײַערער מיגעראַל, װאָס גיט שײַנע קריסטאַלן.
- 58 „איך שפּיל דעם שװאַן, שטאַרב זינגענדיק.“ מע פֿלעגט האַלטן, אז די שװאַנען זינגען פֿאַרן טױט.
- 59 „איך קוק אפּ זײַנע פּיס“, מע פֿלעגט האַלטן, אז באַ טײַוולען זײַנען פֿערדישע קאָפּיטעס.
- 60 אלעפּאָ—אַ שטאָט איב סיריע.
- 61 ספּאַרטאַנער הונט. ספּאַרטאַנער הינט האָט מען געהאַלטן פֿאַר באַזונדערס בײַזע. ספּאַרטע—אַן אַלעטע שטאָט איב גריכנלאַנד.

די איבערזעצונג איז געמאכט לויטן טעקסט
פון דער קעמברידזשער אויסגאבע פון שעקספירס ווערק.

На яўрэйскай мове
Вільям Шэкспір
ОТЭЛО
Дзяржаўнае
Выдавецтва
Беларусі
Менск — 1935

На еврейском языке
Вильям Шекспир
ОТЕЛЛО
Государственное
Издательство
Белоруссии
Минск — 1935

רעדאקטער פון דער איבערזעצונג— מ. קולבאק
טעכרעדאקטער— אבראמאָווע קארעקטער— ד. ווילעהעלם

אָנזעגעבן אין דרוק— 35-17/IV י. אונטערגעשריבן צום דרוק 35-4/IX י.
צאָל דרוק־בויגנט 91/2. פאפיר 62×91 1/16 צאָל צייכנט אין א דרוק־בויגנט 52.000.
טיראזש 3185 עקז. באשטעלונג 383. גלאוודישט Б-1813
סאראטוואָרטלעכער קארעקטער פון דרוקער— קאראסיק

דרוקערײ א. נ. סטאלין. מינסק.